

zeruho ARGIA

1977-Apirila-24 - XL garren urtea 735 zenbakia - 35 peza

txispaz armaturik
bandera zabalik

Bertako arazoak,
bertako ikuspegiz
aztertuz

Erriak bakarrik
ertsatuko duena

Dana dan
bezela
zeatz esanaz

Igaroa,
oraina ta geroa
gaur-neurrietan
erabiliaz

DE LA

Gure lurraren

Gure lurraren deia

txikiak

non zer

Politika lapiko guztien tapadera . . 4
Argentina 10-11
Aberri Eguna egun zanpatua . . . 15
Gose grebak. 16
Wilson, Ibarguren, Ezkerra . . 20-21
Lana 24-26
Ernest Sabater. 29-31

Bozkariozko eguna izan zitekeen aurtengo Aberri Eguna. Preso guztien kaleratzea eta aldi berri baten hasera ospa zitezkeen. Baina usteak erdia ustel, oraingoan ere.

Preso askori egin zaio ongi etorri beroa herrietan. Tantaka-tantaka kaleratzen direnek, ordea, ez dituzte oraindik gartzelak hustu. Mordoska haundia geratzen da barruan. Gobernuak ez bait du bere hitzik bete. Besteak beste, "presoak kalera" oihu egingo zen Aberri Eguna galerazi du gainera.

Euskal Herria baretzeko eta loxintxatzeko orduan, PCE legeztatzea nahiago izan du. Frankismoan zuztar sendoak dituen gobernuak PCE legeztatzeak, Aberri Eguna onartzeak eta preso guztiak kalera-tzeak zekarkion erasorik ezin zezakeela zutik iraun jakin bazekien. Baina PCE legeztatzea lehentxeago edo geroxeago ere egin zitekeen gauza zela zirudien. Euskal Herriarekikoa egiteko aukerari uko egin dio Gobernuak. "Zatitua baino gorria" nahiago ote?"

Frankismoaren garairik basatienean bezalaxe zukutu du herria aurtengo Aberri Egunean ere. Nazionalitateen aldeko grinarik ez duten senatore eta diputatuz indartutakoan nahi ote du Gobernuak Euskal Herriarekikoa egiten hasi? Aberri Egunaz eta presoek izan duen jokabidea gaitzesten dugu.

Aldi berean, ordea, abertzaleen jokabidea ere salatzen dugu. Gobernuak galerazi zuenari esker ez gara munduaren aurrean hain lotsagarri gertatu, behar bada. Abertzale alderdiak ez dira Aberri Eguna non eta nola egin behar zen denak batera erabakitzeko gauza izan. Batzuek gauza batzutan eta besteak bestetan amore emanaz Aberri Egun on bat antolatzeke bezainbat politiko ez dira agertu. Setakeria-rik setatsuenean zipozturik dihardute abertzale taldeek.

Aberri Egun "baketsuak" ez zirudien isila izan behar zuenik. "Borrokariek" ere ez bazterrak txikitzeke zenik. "Baketsuen" eta "borrokarien" artean ezinezkoa ote zen konponketa bat. Hala zirudien. Susmo honen lekuko Loiolako gertaera. Aberri Eguna abertzaleen arteko borroka egun bilaka zitekeen. Lotsagarria eta negargarria benetan. Gobernuaren erabakiari esker poliziaren aurkako borroka egun gertatu zen. Eskertzekoa, noski.

Poliziaren jokabide basak bakarrik erremediatu ditu gure eskaske-riak aspaldiko urteotan. Baina besteri aitzakiak botaz gure eskaske-riak estaltzeko garaia bukatzen ari zaizkigu. Larrugorri agertzeko ordua iristen ari zaigu.

Abertzale Alderdiak Aberri Eguna bera ere alkarturik egiteko gauza ez baldin badira zer espero dezake herriak hoi politikatik? Helburu, interes eta pentsaera desberdineko euskaldunen arteko koskak ez ditu abertzaletasunak berdinduko, noski. Elkarrekin tratatu batzuek egiteko hainbat indar behar luke, ordea.

Aberri Egunaz hain kaxkar jokatu duten abertzale alderdiek hauteskundeetan hobeto jokatzeko zuhurtziarik, buruzpiderik eta keme-nik izango ote? Ez dezagun esperantzarik gal.

zeruko ARGIA

Lehendakari:
Kaetano Ezeiza.

Buruzagi:
M. Aizaga, Elixabete Garmendia.

Zuzendari:
Gorka Reizabal.

Zuzendari - ordeko:
Pilar Iparraguirre.

Berri-emale orokorrak
L. A. Aranberri "Amatiño", Gexan Lantziri, Mikel Bujanda, Herrialde, Estepan Aldamiz-etxebarria.

Idazleak:

Alkiza, Arostegi, Amunsa, Ansola, I. Bujanda, Bakaikoa, Larresoro, Leta, Lertxundi, Lizarralde, Karlos Santamaría, Martín Ugalde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi...

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizarra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiazabal (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Etxezukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katzuri (Durango), Barrenetxea (Oizartun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uria (Hernani), Giro (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metal-Iburri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marraskilariak: Antton Olariaga.

Argazkilarik: Arturo Delgado-Loubet

Fotolitoak: Ennio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak.
Burlada, Kale Nagusia, 50-1.
Donostia, Okendo 22
Telf.: 41-95-88.

Moldiztegia eta Idazkolarik:
"Gráficas Semi"
Plaza Lasala, 3
Donostia

D. L.: 80-1963

HARPIDE SARIA:

Barruan	1100	ptz.
Korreo batasuneko herrietan	1300	ptz.
Atzerrietako beste herrietan	1600	ptz.
Airez	2500	ptz.
Salmenta (ale bakoitza)	35	ptz.

JULEN K.-RI

Zuzendari jauna: Zure zuzendaritzapeko aldizkarian, 725 zenbakian JulenK.-k "Buruja-betza ala federalism espainiatarra?" artikulua bat idazten du, artikulua hura nik Berriak-i deklarazio batzuei dagokio. Gaur, hau J.K.-k agertutako nahia bete da; beste batzuekin, eta ez denekin Euzkadik eskatu bezala, kaleratu naiz, honela, bada, daukat berak aipatutako ziriez defendatzeko aukera. Goazen hortara.

Berriak-i egindako adierazpenetan edozein beste aldizkariari eginen nizkiokeenak ez da inon irakurtzen burujabetza (soberania) independentziaren aurkakoa denik; gehiago oraindik, deklarazio haietan, burujabetza eta autodeterminazio gauza berberetaz emanez, aditzera ematen da, zerbait ematekotan, burujabetza honek zentzu konkretu bat ukan dezan bide ezberdinak aurkeztu daitezkeela, hoietako bat Independentzia, mugak jartzea izanez; ez dago, bada, nik asmatutako kontradiziorik. Orain, korrekto ez deritzadana zera da, autodeterminazioa eta independentzia zerbait berdinez ematea. Gure Herrian Etorkizunerako iritzia ezberdinak dira, eta denak, zapaltzaileenak ez ezik, errespetatu eta bere aukera eman behar zaie: Euzkadiko herriak erabaki behar du. Baina Julen-ek dio Euzkadi autodeterminatu dela bere praxian bidez; neri Santo Tomasi bezala gauzak ikututzea gustatzen zait, eta gaur egun ezin dut: ez daude askatasun frankorik, alderdi eta erakundeak hor dabilta ezkutuzka, komunikabideetan nazional zapalkuntzaren alde daudena soilki dira guztiz aske bere iritzia zabalatzeko, aurtengo Aberri Eguna ere debekatua izan da, hitz baten Euzkadik amordazaturik diran; egoera hau gainditzekotan, askatasun osoak lortzekotan, orduan izanen du aukera bere etorkizuna erabakitzeko, orduan argi azalduko gauzak dela erreferendum-en bidez Julen-ek aipatuz, dela Euzkadiko Asanblada konsultzio-egile baten bidez- guk, L.K.I. proposaten dugunez. Hau gertatzen denean sinetsiko dut gure herria autodeterminatu dela.

Julenek independentzia eta Ikar-Hego Euzkadiko batuketa proposatzen dio Herriari; nik, nere erakundeak, federalismoa Estatuko beste nazionalitateekin. Baina federalismo hau ez espainiatarra? Hala deitzen du berak... eta nik diot zergatik ez gailegotarra espainiatarren orde? Nere erakundeak proposatutako federalismoa oinarri batetik partitzen da: Nazionalitate guztiek eskubide berdinak ukan behar dituzte hartzekotan, ez bat bestean gainez, ez inor besten menpean, hala behar da izan hizkuntza, kultura, ekonomi, politika arloetan; federalismo hura proposatzen dugu Euzkadiko eskubide nazionalen erantzun egoki bat emateko gai delako, eta langileria onen datorkiolako. Baina federalismo hura ez da geratzen, Julen-ek suposatzen bezala gaurko mugan, estatismo baten, guretzat sozialismo ez posible Estatua baten muga hertsietan barne; hau dela Europako herrien federakuntza proposatzen dugu, orduan ukanen du aukera Euzkadi batutzeko (Batuketaraino uste dut Julen akort izanen dela nerekin kulturak eta hizkuntza lokarriak estutzen saia beharrean).

Amaitzeko ikutu nahi nuke nitaz esaten ditun gauza batzu: "... Egireun txantxetan ibili zen (Julen-ek dio nere adierazpenak hau ulertze-
ra eraman dutela) gartzela aurreko urteetan, eta nik hori ez dezaket sinetsi". Ongi egiten duzu Julen hori ez sinestean, orduan eta geroago Euzkadin denok ibili gara borroka latz baten, zerbait gehiago esan beharrean esanen nuke ez naizela ezertaz damutzen, poliziak arrapatu ninduelataz ez ezik. Baina beste gauza bat da politika arloan ukan dudana, ukan dugun bilakaera, bilakaera hau beti izanen da diskutigarria baina hor dago: Euzkadirako, bere langileriarako gauza egokiena hor dakusagu.

Besterik gabe, urrengoarte

J. L. EGIREUN

EZ-JAKIÑEAN ala SEKATARISMUZ ?

Eguzkitza ta Azurmendi idazleori, agur:

"Zeruko Argia" asterokoan emanik dituzte idazlan bana, bata "martxoaren" 13'koan "EUSKARAZ EGIN EGITZEN DUGU" ? eta besteak "martxoaren" 27'koan "BURGESAK ETA EUSKARA".

Txalogarri iruditzen zaidak —zuek biok eskatzen duzutenez— Euskalerrian argitaratzen diran aldizkariari EUSKARAZ GEHIAGO IDAZTEKO eskatzea. Eskabide orren aldeko naizenez, zueri txalorik jo gabe ta goralpenik agertzeke ez nauk ixilik geldituko.

Eta alor ortan "Punto y Hora", "Garaia" eta "Berriak" izendatzen dituzute. Baita datorren "Egin" egunkaria ere. Ortan ongi.

Baiña gero, Ego-Euskalerrian ditugun euskal-aldizkariak izendatzean, uts aundi bana egin duzute.

Onela diok biotan lenengo orrek: "Euskal kazetaritzaren urtea izendatua

izan zen ZERUKO ARGIAN bertan. Denostia aldizkari honen aldaketa osoa gain, ANAITASUNARENA ere edo lortu da, eta beste ezer gutxi..."

Zegama'ko seme frantziskotar orrek berriz, onako beste au diok: "Hor daude ba ZERUKO ARGIA, ANAITASUNA... Aspaldian ari dira lanean..."

Arrigarria ! Ez batak eta ez besteak ez duzute izendatzen GOIZ—ARGI. Baiña zergatik ote ? Amabosterokoa izendatu, ta asterokoa ez. Zergatik ?

EZ—JAKINTASUNEZ aldin ba'ite ere, auxe esango dizuet: Ba-dala GOIZ—ARGI ere, asteroko euskalduna. Ba-dala ta aspalditik bizi dala: 1.959'gn urtean sortua ta bizirik dirauana. Gogoratu, "Zeruko Argia" bere azken-aldian, 1.963'gn urtean sortu zala. Beraz, beste biak baiña leenagokoa dala GOIZ—ARGI.

Eta BERRITZEA dala-ta ere, jakizute 1.975'go azillaren 15'etik agertu zala berituri, ontan ere beste biak baiña leenago.

Ez baldin ba'zenekiten —eta ez ditut eundaka euskal aldizkari !— ez dala batere egokia uste diat, ez-jakiñean idazte: euskerazko beste aldizkariarik ez dala sinistueratzea irakurleeri,eezin esan egokia danik.

Baiña orain baiña leenagotik ere JAKIN BIDE ZENUTEN. BI-BIOK ba-dala Ego-Euskalerrian GOIZ—ARGI asteroko euskalduna. Biotan iñork esan ote lezekek etzekianik ?

Beraz, nik ere ez nezakek esan, ixiltze ori SEKTARISMU izan ez danik.

"Pluralismuaren" barruan akatsak elkarri azalduz zuzenbideratzen laguntzeko orde, ixiltasunpean zapaltzea, ez al ziguk SEKATARISMU guztiontzat kaltegarria gertatzen ?

Eta besterik ez, gaurkoz.

GASTANAGA TAR JESUS EK

ORTZI—RI HORTZAKA

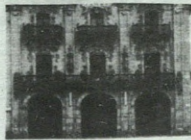
Kaixo:

Oso kezkatua gelditu naiz aurreko aldizkaria irakurri eta gero zuek, ateratzen da Ortzi jauna esanez: "EHASen berri era guztietako jendea dago" ikus: 732 zenb. horria 12. Noski dagola era guztietako jendea.

E.I.A.an ez ala ! Baina nik ez dut onartzen nola Ortzi bezalako maila batek, hainbeste Euskal herriandik egiten hari dan bezala, nolaz ez dun oraindik euskara ikasi. Zergatik, ni ziur nago artikulor hori gazteilanoz egin dala. Noski, beste askok bezala. Eta honekin bai eta ere nahi nuke kritikatu Zeruko Argiari. Nik usten dut gutxienez barrenean ezarri behar lukela erdaraz izan dala, hola egiten diranak. Geiagorik gabe agurrak.

PELLO S.

ABERTZALE BATEN GOGOETAK (I)

herriko plaza

Euskal Herria, berriz ere, bere historiaren haro berri batetan sartzerako doa. Haro honen antz-antzekoa, Francoren diktadura aurrekoa izan genuen. Azken Errepublikak garaiko urte urduri eta kezka-tsuak. Errepublikak honen etorrera, esan dezakegu, bat-bateko gertaera izan zela. orain ekarri nahi duguten demokraziaren etorrerarekin gonbaratuz gero.

Haro berri honen atarian gaudelarik, fenomeno batetaz ohar gaitezke, benetan kezkarri bihur daitekeen fenomenoaz. Errepublikak garaian bezalaxe, gaur ere, euskaldunon artean, alderdien joko politikoa hasi zaigu nagusitzen. Politika abertzalea, politika estatualista, bai bataren bai bestearen politika sindikalista eta abar. Badirudi gainera, luzarora gabe, politika joko hau nahiko indartsu bihurtuko dela, hau da, euskal herriarengan nahiko inpakto sendoa egingo duela. Herria ere, beraz, politika tipo honetara boderatua izango da.

Bainan nik politika joko honi, izugarritzko bildurra diot. Politika joko honen oinarri bakarra ARRAZIOIA delako. Arrazoiarekin bakarrik ezin gaitezke urrutira joan. Balio du arrazoiak herria mobilizatzeke, baita ere heroeak sortzeko. Hortarako bakarrik enplegatzea, arrazoiak ez baliatzea bezala litzateke. Herri desarmatua mobilizatzea, etsai harmatuaren eskuetan saldurik uztea da. Etsaiak ikusiko du noiz arte zeditu eta noiz harmaz herri abertzalea birrindu.

Gaur, mundu osoko ordena sozial, internazionala INDARRAK eta INDARRAK BAKARRIK dauka erabakia. Ez dago ordena internazional hau arrazoiaren arabera molderatua, arrazoiak aginduta eratua. Lurbira osoko azken metro koardatuko ordena soziala seriooki aldatuko bada, momentuko indar nagusiari beste bat nagusitu beharko zaio. Eta indar bat beste bati nagusitzeak zer esan nahi duen, garbi dago: arrazoiarekin ala arrazoirik gabe, INDARREZ nagusitzea. Bestela esanik: izan ahal izatea.

Arrazoiaren jabe uste izatea ez da nahikoa, besterik gabe, ordena soziala aldatzeko gauza izateko. Alienazinezko eskubideetan oinarrituriko arrazoiak BAKARRIK guar aldaketa serio bat eskatzea, aldaketa horren EGIAZKO BEHARRIK ez sentitzea bezala dateke. Bestalde, alienazinezko eskubideetan oinarrituriko arrazoiak eragindako indarrak, bai, ekar dezake gizarte aldaketa serio bat. Edota indar honek seriooki eta gupidarik gabe babesturiko politika jokoak. Ez dago beste irtenbiderik.

Lurbira osoko Estatu orok, bada, indarri zor dio bere izatea. Eta Estatu hauek badakite, jakin, indarraren poderioz bakarrik izan daitezkeela superatuak,

arrazoiaren indarrik eza eta indarraren arrazoia

zatiak, suntsituak. Zer egin? Indarra kondenatu eta beste guztia onartuko duten legeak asmatu. Errepresio kultural eta esplotazio gogor baten biktima izatera kondenatuak dauden herriek, guztia eskatzeko eskubidea izango dute lege horien arabera, hots, "demokraziaren" arabera. Eskatu, bai, baina beti esku-hutsik. Edota eskuak bete arrazoiarekin. Eska dezala amnistia, autonomia, eska dezala justizia, eska dezala nahi duena, bainan jainkoagatik ez dadila harma.

Demokraziaren arabera, beraz, harmatzeko eskubidea, hau da, IZATEKO ESKUBIDEA, Estatu zentralari dagokio bakarrik. Estatu benetan herriaren zerbitzari eta herriaren ordezkari bada, herri harmatuaren aldeko izango da, herriarekin berarekin hezur-mamituko da, biei gogo berdina eta helburu berdinekin bizi eraziko diete. Estatuak herriaren interesei ez, bainan gizarte klase zapaltzaile eta esplotatzaile baten zerbitzuari bakarrik erantzuten badiu, ez da herri harmatuaren aldeko izango, ez da herriarekin hezur-mamituko.

Gobernu zentral eta bere erakundeek, hau da, Estatuak botere guztiak bereganatuak dituelarik, sinetsezinezko aukera du herriarengan inpluitzeko. Izugarria da Estatu modernoak duen maniobratzeko ahalmena.

Estatu honen oinarri-legerik nagusia, zein-nahi gizarte aldaketa, demokraziaren bidez BAKARRIK lortu behar dela aginduko duen legea izango da. Arrazoi desarmatuaren indarrik eza legeztatuko du, indarraren arrazoi-legea berarentzat bakarrik gordeaz. Honela, Estatu modernoak ez dio "demokrazari" beldur handirik, herria harmatu gabe mantentzeko eskuratu duen dotrina faltso liluragarria bait da. Eta demokrazia, honez gainera, ez da besterik gabe zehazki mugatu eta fijatu daitekeen sistema politikoa. Batentzat demokratikoa litzatekeen lege edo ekintza bat, beste batentzat antidemokratikoa litzatekeen lege edo ekintza bat, beste batentzat antidemokraitikoa izan liteke. Karakter nazional nahiz lokaldun honelako konfliktu batetan, indarduna bakarrik eraikiko da juez eta epaile.

Demokraziak herriaren soberania esan nahi du. Herriak bere legeak egiteko, bete eratzeko nahiz aldatzeko duen eskubide alienazina. Eta herrian borondate diferentek eta kontrakoan egin daitezkeen gero, maioria edo gehiengoaren borondatea lege mailara jasotzea da demokrazia.

Zenbait nazionalitate zapaltzaile eta esplotatzaile den Estatu modernoarentzat, zeintzuak osatzen dute delako herria? Onartuko ahal du herri askoren birtatez osaturiko giza-multzoa dela? Onartuko ahal du herri hauetako bakoitzak soberano izateko duen eskubidea? Zer dateke bai batarentzat eta bai bestearentzat soberano izatea?

AXALZULOETA

POLITIKA LAPIKO GUZ- TIEN TAPADERA BIHUR- TZEN DENEAN

Politika merkea franko egiten da Euskal Herrian. Politikaren inflazioa ari gara jasaiten aspaldion.

Noski, ni ez nago politikaren kontra. Bai ordea, politika merke eta hutsalaren kontra.

Honenbestez, ez nituzke bazterrak eta jendeak —batez ere borrokalaria— gehiegi mindu nahi. Izan ere, dena da konprengiarri gure herrian. Herri zapaldua eta ttikia izaki, eta hiltzorian dagoenak ez du aldarerik hotzean pentsatzeko. Alabaina, bizi eta iraun nahi duen herriak, pentsa eta buruz joka beste erremediorik ez dauka.

Bi puntu ukitu-salatu nahi nituzke gaurkoan eta hori ere inolazko pretentsiorik gabe.

Bata. Badirudi politikaz kanpo ez da goela axolazko problemarik Euskal Herrian. Giza balioak, hezkuntzari dagozkion esperientziak eta humanismorik arruntak landu behar dituen alderdiak ia aipatu ere ez dira egiten gure artean. Nik ez dakit zernolako herria egin daitekeen horrela.

Bada ordua polarizazio itsuetatik irteten hasteko. Mila problema dago Euskal Herrian. Zapalkuntza politikoak beste zapalketa asko ere ekarri du euskaldun jendearentzat eta horik ere harrotu, aztertu eta bideratu beharrekoak dira.

Sexua, amodioa, espresibitatea, eta beste giza balore asko blokeatuta daude gure artean. Gure gizatasunak akats nabarmenak ditu. Ez dakigu elkarrizketan,

ez dakigu geure iritzia gizonki azaltzen eta besterenak haintzakotzat hartzen, et.

Hori bai, politikan eta herringintzan leporaino sartuta gabiltzalakoan gaude. Eta baliteke egia izatea ere. Halarik ere, politika eltze guztien tapagailu ari zaigu bilakatzen eta hori ez da bidezko.

Bia. Gure politikagintzaren hutsalke-reia aipatu dut lehen. Izan ere, badirudi politika egin beharraren beharrez, azkenean ez dugula politikarik ere egiten.

Zentzuzko politika egiteko, oso ongi bereizi behar dira ametsak eta posibilitateak, utopia eta errealtatea, azken helburuak eta estrategia, lehen pausoak eta hurrengoak. Hortan ere ez da heldutasun handirik ikusten.

“Dena ala deus ez”, hori izan da frankotan gure jokabidea eta oraindik ere apenas eskarmentaturik gauden. Benetan zerbait nahi duenak, amore ematen ere jakin behar du dena galdu baino lehen. Ala martiri masokistak gara?

Bestalde, ez dira nahasi behar politika eta politologia. Ideia argitsu asko dago gure artean, zein baino zein hobeak. Hala ere, praktika politiko guti ikusten da. Eta politika, ene ustez, praktika da batipat. Praktika, berriz, mugimendua bezala, ibilaren poderioz frogatzen da eta eztaba-dialektikoetan.

Guzti hau abertzale ezkerrentzat egoki datorrela uste dut. Izan ere, euskal ezker nahiko espektakulu tristea ari zaigu ematen aspaldi hontan. Teoria asko eta praktika guti. Herria irabazi nahi badu so-

lamente, praktika eta lorpen politiko gehixeago erakutsi beharko du hemendik aurrera. Aski da hitzetatik.

Dena den, ez dago gehiegi eskatzerik ere oraingoz, politika egiteko kondizio minimorik ez baita izan ia oraintsu arte. Horregatik, badut esperantzarik hemendik aurrera teoria eta praktika hobeto lotuko dituela euskal ezkerak.

Azken finean —eta hau guztiz funtsezkoa da neretzat—, abertzaletasuna berare frogatu egin behar da politika mailan. Eta hori ekintza koherente baten bidez bakarrik frogatu daiteke; ez da nahikoa abertzaletasuna predikatzea. Abertzaletasuna praktikan frogatzeak, berriz, zeresan nahi du neretzat, Euskadiren interesak direla lehen eta ez partidu bakoitzarenak edota batzurenak. Hortaz, abertzale izan nahi duenak, jakin dezala herriaren interesak lehen mailan jartzen eta beste guztietan, beharrezko balitz, amore ematen.

JOXE LIZARRALDE

EGUN EGUNGOA

Bihotza minez

Murgia, Altube, Baranbio, Orozko... Behiala bazter ederrak, merezi onez goratuak, bat batetan, autobidea dela kausa, hondatu egin dizkigute itxuragabeki geure zanpatzaileek, lehenbailehen Bilbo eta Madrileko beren egoitzak elkarren hurbilago gerta daitezten.

Eta guk, gero eta mendi alderago joan behar dugu gizon sentitzeko. Baina laster dator egun: nagusituko gara eta aurreko zauriak oro sendatu ondoren bakteretan eta zorionean biziko dira izadia eta gizadia.

DANIEL IBARGOITI

deportes

Jator jantzi
nahi baduzu

kirolak

Avda. España, 4
DONOSTIA

ASMA MENALDIA

Miloika gizon eta emakume, haur eta heldu eta zahar, gose dira, —ogi-gose jakite-gose, eskubide-gose—, alde guzietara zapalduta, animalien gisa. Horientzat ere amnistia eskatzen dugu. Bakerik ez dugu izango, ez gara trankil egongo, mundu erdia horrela madarikatua eta kondenatua dagoen bitartean.

Baina azala dugu, eta denok interes berdinak ditugula barkua portu onera ailega dadin". Barkuaren gainaldietan, orde, jendea lasaiki eta atseginez eta behealdetan behar gorritan eta miserian bizi izaten da. Baldin barkua bakarra bada, bakarra izan bedi guzientzako tratamendua eta bizimodua ere. Aukera berdinak eta egokitasun berdinak bitez nornahirentzat.

Metafora horren oinarria egiazkoa da: barku berean gabiltza, Lurra izeneko munduan. Gainerakoa gezurra da: ez baitago benetan munduko gizarterik, sasi-gizarterik baizik. Ondakinak eta itsukeria eta itxura faltua.

Eta hauxe ez da egia bakarrrik "Hirugarren munduari" gagozkiola. Beste horrenbestetxo gertatzen da herrialde aurreratu eta industriatuetan. Ekonomi hazkunderik izan da noski. Baina honek ez du esan nahi besterik gabe biziera hobetu denik. Ekonomi hazkundeak ondorio ezezkorrak ugari sortu dituelarik, kostuen altxaera, banaketa okerrak, osasunarentzako kalteak, bizi-ingurune zikinak, nor-tasun zanpaketak...

Euskal Herria lekuko. Hemen ere borroka egin behar dugu, zientziak eta teknikak egiteko berriak ukan ditzaten, bizi naturalaren osotasunaren osotasunari eutsi eta ondasunen banaketa zuzena ekartzeko.

Horra gaur eguneko erronka, desapi-
oa: gizarte berria eraikitzea. Garaipena gerta daiteke. Galpena gerta daiteke. Baina erantzun beharrean aurkitzen gara. Mundu anaikorra nahi badugu, ez da aski adabaki batzuk egitea.

Gizarte zahar zapalgarriari uko eman beharko diogu. Miseriaren eta bidegabe-keriaren kontra borrokatu alegia, ez bizi-aren kontra. Aurrez aldetik dena galdua dagoela uste dutenek, etsipena derrigorezkoa dela diotenek, utz dezatela toki librean itxaropena dutenentzat, asma-beharrak dagoela diotenentzat, iduripenaren jabe direnentzat. Hauek dira, Lauaxetaren liburuaz oroitzuz, bide berriak hartu behar direla uste dutenak.

Asmamen-aldi bizian gaude. Sormen-indarraren premia dago edonon. Ohitura-legeak izan dira luzaroan gureak, ez lege idatziak. Idatzita ez dagoen, orain arte agertu ez den, aurkitzeko dagoen zerbait —biziera berri bat— behar dugu Euskal Herria antolatzeko. Ez alferkeria giroan, buru-ahalegin giroan biziaz baizik topatuko dugu geure arazo larrien askabidea eta sendabidea. Ez alegia sinkretizismo bat, dotrinazko sinkretismo bat, iritzi guziek adiskidetu nahiaz nahaste eta bilduma bihurritu bat egin nahi lukeena. Ez eklektizismo bat, denetatik zer-edo -zer bilduz aburu oso berri bat sortu nahi lukeena. Bai ordea bizikidetasunerako eta elkarbizitzarako ezagutzen ez dugun moldaketa eta eratasun ohigabea, pentsatuz eta praktikara eramanez. Irudipenaren boterea, asmamena agintera, sormena gobernura eskatzen zuten 1963ko maiatza hartako estudianteeek. Bada horrelako bat dut burutan, ideia haren antzeko ahaide bat. Nolabaiteko berritasun serioa, zientziazkoa eta asmamenezkoa, aurrerakoia eta orainarteko esperientzi guztiak beragan dauzkana. Etorkizunerakoa, baina iraganaldiaren erakuspen eta erroz jantzia.

Zuhurtasunezko, arrazoizko, buruzko eta bihotzezko Utopia zehatz eta konkretua gure herriarentzat. Gauza berri egokiak asma. Adibidez: Eusko Ikaskuntzaren barrenean, bere ardurapean edo beste modutara (non dago ordea Eusko Ikaskuntza, zertan dago bere birragerpe-na?) Catalunya-ko "Institut d'Estudis Catalans"-en erako bazkun edo elkargo bat. Honek Euskadiko gizartea, ekonomia, politika osoki ikertu eta aztertu behar lituzke, osoki, berrogei urte honetako kondaira bere zabalera guzian, zientziazki, jakituriaz, gai horietan trebe eta ikasiak diren elkar-lanean, talde-ihardunean. Ikertu aztertu, idatzi eta argitaratu alderdi eta indar politikoen jaiotza, hazkundera, egitarauak, elkarrekiko zer-ikusiak eta harremanak. Oro bat sindikatoen, langile nahiz ugazaben, bizitza, dotrinak, joerak, tanke-
rak. Ekonomiari buruz berrogeikada honetan bilakatu diren industrigintza-lantegigintzak, diru-pilatzeak, baserrien hustutzeak, terrenoekiko espekulazioak, Estaduak ateratako edo eramandako milioien multzoa eta hemen utzitako edo gastatutako kopurua, herri astako handitze-planekin gertatua, autopisten eragina molde denetara. Hitz batez, egin bedi argia,

jakin dezagun egia, zientziaz, teknika guziz, aurreiritzirik gabe, herriaren onari begiratuta, geroaren kezkaz, Europan bizi garela gogoratuz, mundu berri bat osatu behar dela ohartuz.

Ideiak banatuz edo ereinez, gainera dezadan bere ustean hiru direla, beste ikuspuntutik oraingotasuna ikusiz, Euskal Herriak dituen problema haundienak: (Bertatik eta Amnistia orokorra, elebitasuna eta Estatutua lortuz gero).

a) Nafarroaren arazoa, bere nortasuna zaituz, zailduz eta errespetatuz, noski ikuspuntutik oraingotasuna ikusiz, Euskal Herrian anaitasuna, laguntza eta amodioa ikus ditzan, ez inolako arriskurik, inbiri-rik edo azpijanik.

b) Etorkinen, eta batez ere honeratu-tako langileen, arazoa, Euskal Herrian etsairik ikus ez dezaten, beren euskarria eta babesa baizik. Horiek eta horien ondorengoak gure, edo gu bere, egin beharra dugu, gure geroaren onerako eta aurrerakuntzarako.

c) Kapitalismoaren arazoa, eta konkretuki, oraingoz, enpresaren arazoa. Enpresak ez du jarraitu behar elkarte feudal bat izaten. Liburuak liburu argitaratzen dira, legeak legeen gainean ateratzen dira horretaz, baina enpresak bere hortan segitzen du gizaldi eta gizalditan. Honetarako ere asma dezagun zerbait berri, seguru eta egiazko. Zeharo alda dezagun.

Gizartegintza, herrigintza, politika-gintza berriak behar ditugu.

Hauxe dugu benetan asmamenaldi.

Hauxe ere euskalaldi.

Gora Euskadi kreatzaileak... i i

I. BUJANDA

hitzak eta errealitatea

Erljioa defendatu nahi denean, zer defendatzen da funtsean ?

Erantzuna oso erraza da. Batzutan, dudarik gabe, erljioa defendatzen da, egiazko erljioa alegia. Beste batzutan, ordea, —sarri askotan— egiazko erljioarekin zerikusi handirik ez duten interesak defendatzen dira. Jakina, hau oharkabea gertatzen da, batzutan behintzat.

Jende asko gure artean ez da joko hontaz konturatzen. Jende horrek uste du aski dela Jainko hitza aipatzea Jainkoaren errealitatea aipatzeko. Eta hortxe dago okerra. Marx eta Freud aspaldi pasa ziren gure artetik, oraindik ere postura simple horietan bizitzeko.

Historiari begiratu ttiki bat eman besterik ez dago, Jainkoaren izenean zer-nolako triskantzak egin diren ikusteko. Urrutira jo gabe, azken berrogei urteok Euskal Herri inguruan eman dituenak badaki ondotoxo guzti horren berri. Jainko hitzak, alegia, gauza asko estal ditzake eta askotan ez hain santuak. Orobat erljio hitzak.

Erljioaren kontra egin daitekeen propagandarik handiena, erljioa itsuki eta eriosuar defendatzea da. Izan ere, horrela jokatzan duenak badirudi ez duela berekin arrazoirik.

Bestalde, ez da pentsatu behar, erljioarentzat gauzarik onena erljioa leku guztietan sartzea denik. Munduko errealitateek badute beren autonomia eta erljioak haintzakotzak hartu behar du hori.

Honenbestez, ez nuke erljioa pikutara bidali nahi, ezta hurrik eman ere. Izan ere, erljioa barne sentimendua eta nork bere sakonean bizi duen esperientzia ez ezik, edozein gizartetan topatzen dugun fenomeno ere bada. Alde hortatik, kulturazko dato interesgarria gertatzen da erljioa herrien eta zibilizazioen historian,

edozein humanismok haintzakotzat hartu beharko lukeen gertaera, alegia.

Ageri denez, erljioaz mintzatzea ez da hain gauza sinplea. Eta erljioa aipatzen denean ez da batere erraza zertaz ari garen asmatzea, erljioak funtzio asko joko bait dezake giza banakoaren baitan eta gizartearen barruan.

Dena den, egiazko erljioaren bila dabilenak begi zorrotza behar du erljioaren izena nolanahi ez erabiltzeko, izen horren pean gauza sal ez dadin.

Ez da aski erljioa aipatzea eta horren alde ateratzea. Zentzu kritikoa duenarentzat, hauia beste hau da: izenak eta hitzak gorabehera, zer defendatu nahi da funtsean ?

Ni neu, fededuna naizen aldetik, egiazko erljioaren alde nago eta horren bila nabil. Baina, era berean, sasi-erljio guztien kontra nago eta, batez ere, erljioaren izenean egiten diren tranpa eta joko zikinen kontra. Gainera, etsita nago kalamitateok askotan sujetao ohartzeko gertatzen direla. Ideologia ere, zentzu marxistateok askotan sujetao ohartzeko gertatzen direla. Ideologia ere, zentzu marxistan, oharkabezkoa izaten da.

Hau dena egokia izan daiteke gurtzat datozen urteetarako, problema asko harrotuko baitira oraindik gure artean. Dena den, ez dezagula estraperlorik egin erljioaren izenean. Hitzei baino areago errealitateari atxeki gakizkion. Izena eta izana bereiz ditzagun behingoz.

Lerro hauk, bide batez, Kantauriko uretan dagoeneko bainatzen hasiak diren adiskide min batzuri eskaintzen dizkiet. Itsas aideak eman diezaiela grazia, fedea eta herrigintza hobeki lotzeko.

zeruko
ARGIA

EUSKALDUNON ALDIZKARIA
lehengo
oraingo
eta
betiko
astekari euskalduna

HERRIAK HERRIARENTZAT
EGINA
EUSKAL TALDE GUZTIENTZAT
ZABALIK

HARPIDETZA

Barruan.....	1.100 pta.
Korreo batasuneko herrietan	1.300 pta.
Atzerrietako beste herrietan	1.600 pta.
Airez	2.500 pta.
Salmenta (ale bakoitzeko)	35 pta.

Zeruko Argia
Okendo 22
DONOSTIA

Jaun-andreok: astekari hau astero nahi nukeela adierazi nahi dizuet orri honen bidez.

Izena.....	
Deitura.....	
Helbidea.....	
Herria.....	
Prob.....	
Adina.....	
Ogibidea.....	
C/C. Nom:.....	
Zenbakia.....	

JOXE LIZARRALDE

Gaitz zaigu europatarroi kristautasuna eta sozialismoa elkarri lotzea. Uztartu ezinean dakuskigu teologo asko bi pentsamolde eta ideologia hauek. Marxismoak lurrean gertatu nahi du Paradisua, eta, Jainko-ukamena beharrezkoa deritzaio langile askatasuna iristeko. Horrelako pentsaerak ezin ba elkartu Kristautasunarekin. Marxismo eta Kristautasunaren ideologiari begiratzuz galdera honi erantzuna eman nahi diote Europako Teologoei: joka ote dezakete Kristauek Sozialismoaren alde?

Liberazioko Teologia sortu dutenean, hego amerikar Teologoei, beste bide bati heldu diote. Marxista eta kristauek gaitz berdina ikusi dute Amerika beheko lurraldeetan: "GIZONAK GIZONARI EGITEN DION ESPLOTAZIOA". Biek gaitz berdina desegin nahi dute: "GIZONARI EGITEN ZAION ESPLOTAZIOA". Bakoitzak duen pentsaera eta ideologi gainetik, biek dute helburu eta eginkizun berdina: GIZONARI EGITEN ZAION ESPLOTAZIOA EZEREZTATU".

Hego Amerikan sortu zen Liberazioko Teologia. Ulermen espekulazioz, ez da aberatsa; praxis aldetik bai, ordea.

Teologia hau Soziologiari baliatzen da. Soziologiak begien aurrean jartzen ditu herriaren zapalketak, bakar batzuek herri osoari damaioten esplotazioa, zuzengabekeriak eta abar. Gizartearen egoera latz hau erakutsiz, galdetzen digu Soziologiak: HONEN AURREAN, ZER? Teologiak damaio erantzuna: esplotatueta, baztertuta zuzengabekeri-injustizi azpian bizi diren guztietan, KRISTO GURUTZEAN JOSITA DAGO.

Liberazioko Teologiak, lurrean bizi zen Kristo eta bere erakutsiei begiratzuz, erantzuten du. Herria aske eta libro egingo zuen erakutsiak eman zituen. Behar-tsuak, gaixoak, gartzelan zeudenak bere ordezkioak zirela, zioen eta betiko askatasuna Aitagan jasotzeko, lurreko gizonen lokera hoik kentzen gizonak ahalegindu behar zuela. Bere erlijioa ez zen Eliz barruan gordetzeko zerbait. Kaleko behar-tsuak, gaixoak erasotu-perseguituak, bake-tsuak ziren bere bihotzekokutun eta maitateak. Aita bat zuten gizonek zeruan; elkarrekin guziok ginen senide zeruko senide-tasuna sortu aurretik; behar zen lurrekoa lortzen saiatu. Askatasun eta salbazioaren berri ona, itsuei, gorrei, legardunei, gizarte mailan behenekoei eraman behar zitzaion. Ongi ere ongi astindu, gaitzetsi eta salatu zituen garai hartako zapaltzaile fariseotar eta haundiki jendea.

kristautasuna eta gizarte burruka.

Zer dio Soziologiak Hego Amerikako egoerari buruz? Zuzengabekeria-injustizia, legeak babesten du; bekak era-kunde instituzioekin bat eginik dago. indar-botere bat da bekak. Goberna-mentuaren legeak, bere indar polizikoek, legearen izenean, gizonak zapaldu eta gos-erik hiltzen dituzte.

Nekazaria, beti isilik zegoen, gauzak horrela behar zirelakoan; haiek bizi ziren injustizizko lozorrotik esnatzen, inori ez zitzaion uzten; lurralde sail izugarriak es-

ku bakar batzuetan daude; behartsuen es-ku lana lan sari eskaseaz ordaindua da; goserik hiltzen da asko.

Zer egin Soziologiak ematen digun ikuspegi honen aurrean? Liberazioko Teologia dator erantzuna ematera: KRISTOREN ANTZERA, ZUZENGABEKE-RIAZKO GIZARTE HAU ERABERRITU ETA ASKATU BEHAR DUGU"

Orain arteko Teologiaz, ez diote kristauek problematika hauei egitazko erantzunik eman. Lurreko gauzetarako etsipena-resinazioa erakutsi zaio; geroko zorian hutsa erakutsi zitzaion emakumeei langileei, nekazariei... Lehengo Teologiak, ekintza, eraso eta ofensiba gabeko erlijioa egin zuen: Prozeszio, elizkizun, lehen os-tiral, bederatziurren... Hau guzia ona iza-narren, Israelgo Injustiziak aspiratzeko Krsitok egin zuen burruka; ahaztu egin zen.

Halabeharrez, miserian jaio, bizi eta hil behar zutela uste zuten nekazari-kam-pesino haiek, gaur guziz aldatu dira. Ba-dute esplotazioaren praxisa eta kontzien-tzia. Gizarte kontzientzia hartu du herri-ak. Politikan sartu gabe Herria askatzerik ez dagoela ikasi dute; gaitzen indarrak agintaritzan daude; esplotatzaile abera-tsen alde dago joko osoa: Legeak, Gober-namentua, Polizikoak, Instituzioak. Hoik guziok kentzeko, politikan sartuta, bu-rruka egin behar da.

Fariseotarren kulto hutsezko erlijioa zen bitartean kristautasuna Hego Ameri-kako Eliza onetsia eta bedeinkatua zen; Eliza barrutik Kristo aterata, herriaren alde Justizia oihuka Eliza hasi denean, galdu zuen bake faltso hura eta eten gabe datozkio eraso ikaragarriak, espetxeak, heriotzak...

Behar ditugu gure harrizko Elizak, gure Batzarreak eginik, kalera, gizarte gaitzak kentzera ateratzeko. Ez zaigu ahaz-tu behar, ordea, Kristok, Jerusalemgo Eli-za guztiaz baztertu gabe, kalera jo zuela kaleko gaitz artean bizi izan zela.

Liberazioko Teologian ere hauxen dugu gure eginkizuna herriko gaitzak eta kentzen ahalegindu. Historia aldetik, pra-xis aldetik, eguneroko bizitzatik sortua da Teologia hau. Bekakua kalean eta solu-zio bidea kalean arkitu behar dugu.

Jerarkiaren agiritan baino gehiago gizarteko egoera negargarrietan oinarritua dago Liberazioko Teologia.

Herriaren alde jokatu zuelako, guru-tzean hil zuten Kristo. Herriaren alde jo-katuko duen Eliza ere gurutzean ikusi ahal izango dugu.

AROSTEGI

**aurrezki kutxa
ziurtasuna
eta geroa**

**CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL
DE PAMPLONA**

hormasprayko

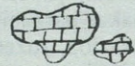
P.C. de ESPAÑA
en NAVARRA

SANTIO BIDEAK
NAFARROA
ZATITZEN

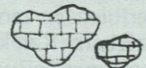

P.C. de ESPAÑA
en NAVARRA

P.C. de ESPAÑA
en NAVARRA

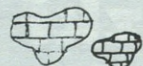
NAFARROA
ARRAGOA

SANTIO, SANTIO
GURE PATROI
ALA
GURE POTROI?

P.C. de ESPAÑA
en NAVARRA

OLAPASAKO

“IPARRETARRAK” TURISMOAREN AURKA

Apirilaren 8an Zokoako herriak “Le Hameu de Socoa” lehertzen ikusi zuen, koktel molotof baten bitartez. IPARRETARRAK deritzan den taldeak bere gain hartu du ekintza honen erresponsabilitatea. Euskal Herriko jendeari adierazi nahi dioenez, zer motibazioak eraman duen honelako ekintza egitera, hona bidali digun komunikatua:

ZENDAKO ATAKATU DUGUN ETXE HORI ?

Ematen diguten irtenbide bakarra turismakeria da, eta gure beharrei ez dio batere kasurik egiten turismo honek. Herrian bizi nahi duguna geroz, eta nahi hori deretxo bat denez geroz, beharrezko zaigu bakoitzarendako lana, denendako probetxugarri izanen dena. **BEHAR HORI EZIN DUGU BETE TURISMAK BAKARRIK.**

“Le Hameu de Socoa” bezalako etxe frango saltzen ikusten dira itsas-hegian, aberatsendako eginak. Aldiz, Ziburun bertan, jende anitz, emazte-kiak berezi, duela guti ITSASOKOA lantegian gertatu den bezala, orain beharba SOUBLET-enean, lanik gabe egon beharko da. **ZER EKARRIKO DU JENDE XUMEENTZAT TURISMOAK ?**

Gazteria eta langilegoa hemendik bortxaz botatzen dute lanik ezaz eta ekonomiko deportazioneaz, gure kultura leher arazten dute, gure mintzaira kalitzen, dela eskolan, dela administrazionetan, telebistan nola radioan, Euskal jendeak hainbeste aldiz egin galdei kasurik eman gabe.

HEMENGO JAUTTO ERROIEI LAGUNTZAZ GURE BURUEN ITOTZEN BAIKIZ EZ DU EGITEN TURISMAK.

Orduan, guri eman irtenbide bakarra **TURISMOA** izanen deino, honera lanik ekarriko ez diguteino, turismoa hedatzerat ez dugu utziko.

LEHENBIZIKORIK LANA ! ETA IRABAZPIDE BAT DENENDAKO ! HEMENDIK JOATEA EZ DUGU NAHI !

ABERRI EGUNA: BORROKA EGUNA ! HERRIAN BIZI NAHI DUGU !

IPARRETARRAK taldeak beste ekintza asko antolatu du, bere helburua lortzeko asmoz “Enbata” aldizkariak gogoratzen digunez; azkenekoa Maulen izan zen, Begueri jaunaren kotxearen kontra. Jaun honek Hasparrenko “Tikia” zapata lantokia itxi egin zuen Biarritzera pasatzeko.

PARTE ZAHARRA HASERRE

Donostiako Parte Zaharreko jendea haserre dabil. Hil honen 14ean, gaueko 10,30etan polizia pilo bat sartu zen jendea joz, kristalak hautsiz eta kezko bonba, gomazko pilota e.a. erabiliz. Aitzakirik ere ez zedukaten. Txaranga baten ibilera kendu ezkeror, inungo manifestaziorik ez zen izan.

Hau dela eta, asanblada batzuk egin dira hauzoan. Bertan erabaki dira hiru puntu hauk aurrera eramatea: 1) “Querella criminal”a aurkeztea. 2) Indar Errepresiboen deuseztatzea. 3) Manifestazio haundi bat egitea, Parte Zaharrean hasiz eta Donostiako jende guztiak parte harturik.

Nola manifestazio hortarako baimena eskatzea komenigarria ikusi zen, Gobernadoreari aurkeztu dizkiote paperak. Honek ezetza esaten badu ere, manifestazioarekin aurrera jarraitzeko asmoz dabilta gure bizilagunak.

SUAREN AURKA SUA

Bilboko PETRONOREko langileek huelgan daude duela aste pare batetik. “Gure huelga seguritatearengatik bakarrik da. Ez dugu dirurik eskatzen, seguritatea esijitzen dugu”. Arazoa zera da, maila bajuenetakoak bakarrik daudela antolatuturik suteen aurkako brigadetan, eta enpresan lanegiten duten guztiak horrela organizatzea eskatzen dutela langileek. Hamalau langile 15 egunerako soldata eta lana kentzearekin zigortuak izan dira gainera, eta langileen agiriak dioenez, hau ez litzateke gertatuko seguritatea hobeagotzeko eskatzen ari diren bi urteotan enpresak langileen nahia kontutan hartu izan balu.

BIANAN ere ABERRI EGUNA

Nahiz eta oihartzunik ez duen izan Nafarroako BIANAN ospatu zuten Aberri Eguna.

Eta esan behar da burruka eguna izan zela. E.I.A.-k deitu manifestazioa herri enparantzan biltzen hasi zen hamabitarako. Goardia zibilen aurrean “Eusko Gudariak gara” kantatu zuten enparantza betetzen zuztenek Halarik ere “Gora Euskadi Askatuta” eta “Gora Euskadi Sozialista” oihukatu zutenenak—herrialde hartan inoiz ez entzundakoak— goardia zibilek manifestazioa sakabanatu egin zuten; beti bezala, kolpeak, gomazko balak, korrikak, etab.

Azpimarkatzeko da manifestatzaileen kopurua-ehundaka ziren eta mota guztietako jendea izatea. Bestalde herriko jendeak harrapatzeko arriskuan zeudenei ateak eta tabernak ireki zizkien.

ELADIOAK SETATSU

C.M.T. (Confederación Mundial del Trabajo)-ren izenean CES eta CIOLS sindikatuetako idazkari orokorrekin Juan Bautista Beitia Gorriaran ELADIOtarren buruari ELA-STVren siglez baliaturik ez dezala CES-en izenik erabil eskatzen diote.

Manu Robles Arangiz, Joxemiel Leunda eta Alfonso Etxeberria buru dituen ELA aitortzen dute legezkotzat lehen aipatu sindikatu hoiek. Euskal Herriak ere hoien sindikatua dauka ELATzat. Lejoakoak, aldiz, ELADIO deituraz ezagutzen ditu. Sindikatu izanik ez duenak izenaz baliatu behar joko maltzurretarako, nonbait.

ARGENTINA

Independentzia Nazionaleko gatazka luzea

"Penintsulan, euskaldun batek baino hobeto nork uler dezake Argentinan gertatzen ari dena?" zioen espainiar kazetari kritiko batek. Arrazoirik ez zitzaion falta, zeren Hegoameriketako historiak berdintasun asko baitauzka Euskal Herriko desaroilo politikoarekin. Artikulu hontan —nahiz, erabateko sintesia izan— saiatuko gara zenbait argitasun ematen Hegoameriketako mugimendu nazionalak buruz, gero, iraultzaile eta sozialista perspektiba batzuen barruan ondorioak ateratzeko.

Mugimendu Nazionala

Argentinak 1810.ean Espainiako Inperiotik irten zenean lortu zuen independentzia itxurazko besterik ez zen izan. Oondentzia itxurazko besterikez zen izan. Orduan beste metropoli berri bat finkatzen ari zen munduan zehar: Britaina Handia Espainiak Hegoameriketan zeuzkan ex-koloniez jabetzen hasi zen, burjes krioilarekin (criolla) negoziatu ondoan zapalkuntza berri honi. Beraz harmada ttipi batzuk non-nahi sortu ziren lantza eta zaldien gain ibiltzen zirelarik: gautxoak, mendira joan ziren. Hortik dator Montonero hitza. Hogeitamar urte baino gehiago iraun zen gautxo hauen gatazkak, Buenos Airesko klase dominantei bakerik ematen ez ziotelarik; azkenik, kapitalismoa, repetizioko Remington fusilekin finkatu zen, nazionalitatearen defentsa desegin ondoren.

Argentinako kapitalismo dependientearen barruan bi klase sozial sortu ziren: mende honen hasieran, burjes ttipi merkantila eta proletalgora azaltzen dira. Lehendabizikoak boterean partaide izatea nahiko du beraren programetan dituelarik eta ingelesen aldeko, oligarkiaren aurka

agertzen zelarik. Langileria, bere aldetik), gehien bat, europarrak osatzen zuten, bere ideologia anarko-sozialista izanez. Hauek lehen burruka sindikalen hastapenak ematen dituzte. Bainan, langileri berri hau, erabat deserroturik zegoen problematika nazionaletik eta hortik bere muga politikoak.

Erdi mailako klaseak, 1916.eko lehen hauteskunde librean bidez, boterearen jabe egin ziren Argentinan. Esperientzia hura klase hauen kapitulazio klasiko bat besterik ez zen izan eta azkenik, 1930.ean, berriro oligarkia zuzenki botere politiko-taz jabetu zen, golpe militar baten bidez. Gero, industrializazio prozesuak arrakasta handia izan zuen, potentzia inperialista berriak, Ipar Ameriketako alegia, bultzada eman ziolarik, estatu honen Hegoameriketako abentura hasiaz.

Lantegietan lan beharra zegoen, eta nekazaritza izan zen lanaren merkatua abastezitu zuena, eta hontan, hirietan, kontzientzi nazionala zuen langileria berri bat sortzen hasi zen. Era berean, beste burjesi tipo berri bat sortu zen, sektore enpresari berriak, atzerriko monopolioekin kontraesanean zeudenak. Nazional proletario berria eta Ipar Ameriketarren aurkako burjesia, puntu berdin batean alkatzen ziren eta hortik sortu zen masen mugimendua. 1945ean; peronismoari jaiotza eman zion mugimendu honek, maxtinada baten bidez.

Peronismotik Montenerismoara

Peronismoa zabala eta kontraesale izanez, lehen unetik barruko gatazkak etengabekoak ziren. Bere liderrak, Juan Domingo Peronek, zuzendaritzari eustea ahal izan zuen, bere jokaera pendularri esker, une batzuetan mugimenduaren eskuin eta ezker aldeekin negoziatu behar izan zuelarik. Peronismoa Ipar Ameri-

Mugimendu Nazionalaren aldetari eragiten hasi zen Montoneroen erakunde politiko-militarra Peronen aldeko biltzarrean.

ketarren aurkako mugimendua bezala sortu zen, bainan politikasista zearik, bere barruan klase gatazkak gertatu ziren. Hortik dator mugimendu barruan zenbait korrente egotea, egunetik egunera definitzaileak egonez, beren nazional dependentzia dagokienez. Eskuina prest egonez nazional dependentzia negoziatzeko era hontan burjesia garaile ateratzen delarik; ezkerre berriz, egunetik egunera radikalagoa izanez, iraultzaile bidean murgiltzen ari da askatasun nazionala eta soziala bere xede izanez. Antagonismo hontan datza, Peronismoaren amaiera historikoa.

Era guztietara Peronismoak bere berreitasunak dauka Argentinan historian zehar eman diren beste mugimendu nazionalekin, zeren hemen langileriak parte bizia hartu baitu. Egun, klase hau aitzina ko partaideekin puskatu beharrean aurkatzten da, mugimenduari zentzu iraultzaile bat emanez, nazionalista eta sozialista bidean. Tendentzia honek, hasera 1955ean ematen dio, Peron derrokatua izan zenean. Orduan, gazteri mugimenduak, resistetziari eraso zion, hortarako biolentzia organizatua erabiltzen hasi zirelarik nahiz Harmadak berebiziko represioari heldu. Bitartean prenisismoaren zuzendariak pasiboki jarraitu zuten. Hiru bosturteko bai

Montonero deitu gudarien aintzindari gautxoak dira. Hori zioen, behintzat, 1973an aldizkari politiko batek.

no gehiagoan egintza politiko-militarrean aritu ziren (baso gerrila "Los Uturun-cos", Fuerzas Armadas Peronistas (FAP), hiriko sabotajeak. Movimiento Revolucionario Peronistaren (MRP) bidez); beste aldetik, ideologi arloan John William Cooken bidez. Kubako esperientzia Argentina eramaten du, Escambrayen gatazkatu ondoan. Peronista intelektual honek parte hartu zuen, Bahia de los Cochinosen yankiak kanpora botatzen Argentina-raitzuli baino lehen. Horregatik Peron Argentina itzuli zenean, 1972ean bere izena zeraman mugimendua ez zen 1945ekoa.

Iraultzale taldea hazi egin zen kanti-tatez eta kalitatez. Jende berria marxista ikusmoldearekin sartu zen peronismoaren barruan zentzu iraultzaile bat emanez; Frantz Fanon, Mao Tze-dung, Che, etab. ziren peronismoaren gazteriak gogokzko-nak zituen; langileriaren mobilizazioak "aberri sozialista" abotsarekin egiten zi-ren. Erakunde politiko-militar berri batek sintetizatzen zuen prozesu hau: Montone-roen agerketak 1970ean (aintzinako gerri-lero gautxen izen berbera hartzen zutelari-k), nazionalismoa eta sozialismoa ez zi-ren bakarrik konpetibleak egiten, baizik beharrezkoak masen mugimenduak aurre-ratzeko. Inperialismoaren dominazioak hainbeste, finkatua agertzen da, gizarteko edozein sektorek nabaritzen dute, zapal-kuntza izkina guztietara iristen delarik; askatasuneko edozein aintzinasmok alter-natiba sozialista bat behar beharrezkoa ar-kitzen du.

Une hortatik Montoneroak Perone-kin elkartasunik ezin dute eduki, are gu-txiago Isabel Martinezekin, peronismoa-ren alderdi faszistante bezala agertzen de-larik. Montoneroak indar gehiago hartzen ari ziren eta Isabelek Hiru "A"kin erant-zuten die. Peronismoaren barruan dago-en langileriak Peronen hirugarren emazte-arekin aurpegia ematea erabakitzen du. Azken finean, monopolio internazionalak golpe militar bat ematea erabakitzen du-te, 1976.eko martxoaren 24ean plasma-tzen delarik golpe hau; esperientzi popu-listak rentabilitaterik ez zuen ematen. Hortik aurrera, genozidioa izango da Jun-ta Militar honen eguneroko ogia Argenti-na gobernatzeko.

Orain dela bi urte bildutako langile biltzarrea. Iraultza nazionalaren eta soziala-ren adierazgarri.

Diktadura berri honi monopolioen nagusien zerbitzaria langileriak, nazional kontestu baten barruan, gatazkari indar berriak ematen dizkio, bere askatasun na-zional eta sozialen bidean. Organizazio mailan, aitzinako Montoneroen erakunde politiko-militarra aldatu egiten da alder-dia harmetan bilakatuz. Beste aldetik, ma-sen mugimendu zabalago bat sendotzea nahi du erabat peronismo zaharrarekin amaituko duena. Argentinaren azken ur-tetako zurztasuna eta Peronen eta bere inguruko azken denboretako jauntxo-keriak, ere, herria erabat nazkatu eta itxa-ropenik gabe utzi du, hortik dator pers-

pektiba berriak sortzea mugimendu hon-tan nazionalismo iraultzailea eta sosialis-moa ikurrin bezala izanez.

Xede hauek lortzeko prezioa oso ga-restia da, Junta Militarra gobernatzen ari den momentutik hasita: 4.000 fusilatu, 10.000 suntsitu, 20.000 preso politiko, gutxienez hiru konzentrazioko leku, mi-laka torturatu, etab. Halaz ere, oraindik ez da ezagutzen herririk, represioaren bidez suntsitu denik. Gehienetan alderantziz gertatzen da.

IMANOL SANABRIA

Mario Eduardo Firmenich, 29 urte, Montoneroen partidu eraiki berriaren idazkari orokorra.

(Monoprix-en ondoan)

PRET A PORTER
SAIOA

Agurtzane Etxabek eta Mari Uribek beren denda ikustera gonbidatzen zaitu

DONIBANE LOHITZUN ● 100 Rue Gambeta ● LABURDI

GOBERNUAREN AZKEN NEURRIA:

LANGILEAK KALEAN UZTEKO ASKATASUN OSOA
NAGUSIGOAREN ESKUETAN

Azken aldian, asko hitzegiten da, Gobernuak lan kontuan, ezarri dituen azken neurriak buruz. Neurri hauek, langile klase guztiari edozein garai eta unetan ezartzeko eginak daude eta zenbait lekutan bere ondorioak jasaiten hasiak dira dagoeneko. Egia da, alde batetik begiratuaz, gauzak arlo honetan lehenago zeuden baino okerrago jartzea nahiko zaila zela, era honetan aldaketa handiegia ezin zitezkeala egin okerrera. Izan ere lehenagoko legedian bertan, huelgari dagokionez egin zuten erregulatzean, teoriarik huelgarako eskubidea onartu arrian, praktikan bera ezinezkoa egiten zuten oztopoekin aurkituko ginen. Geroago ikusiko dugunez, huelgari dagokionez gauzak ez dira asko aldatu, bai ordea lan tokiaren ixtea eta langileak lantokitik jaurtitzeari buruzkoak, gai honetan nagusigoari askatasun osoa ematen dietelarik.

Bainan goazen geldiroago legedi hau aztertzeraz eta zein izan daitezkeen langile-diari ondorioak okerrenenak ekar diezaiozkeen neurriak ikustera. Era honetan, huelga ezlegalari dagokionez, beren sorreran politikoa duten guztiek eta era guztietako eta edozein zergatiagatik beste langileekiko elkartzasuna eta laguntza helburutzat dutenak ezlegalak bezala kotsideratuak daude. Gainera, legediak argi esaten digu, aipaturiko huelga era hoietan parte hartzea kalera jaurtitzeko arrazoi izan daitezkeela.

Huelga bat legala izateko bideari aparteko mugak jartzen dizkioa. Hau horrela da zeren, alde batetik, eta lehen posibilitate bezala, lagileen ordezkarieratik chuneko 75 bildurik eginiko bileran har dezakete erabaki hori, eta bestetik, langile guztietatik chuneko 25k huelgara ateratzea erabakitzen dutenean eta ixileko

hauteskunde bidez gehiengoak baietz dioenean. Bainan bigarrenko posibilitateari buruz gauza bat dago; egun langileok lantegietan bildu eta Asantziadak egiteko askatasunik ez izatean, ehuneko 25 hoik nola bildu ahal izan dezakete eta nork eman dezake baietzapena bilkura horri? Nahiz eta langileak ziurrenik ere ez legedi horri heldu huelgara joateko, laino gahiegi ditu ondoan eta legedi guztiari jarraituz gauditu ezinezko oztopoekin aurkituko litzateke.

Bainan eta dena dela, behar bada lehen pauso hori izango litzateke huelga bat legala egingo lukeen prozesuaren barruan gauzarik erraxena. Ondoren eta bost egun aurrez nagusigoari eta laneko agintariei adierazi behar zaie huelgaren zergatia, helburuak, ezberdintasunak zuzentzeko zer egin den eta huelga komitea nork osatzen duten alde berean jakin eraziaz. Ez du esaten nondik aterako lirakean 12

langile baino gehiagok ezin osotuko lutekeen huelgako komite hori. Bainan baidirudi hautatze hau langileek nahi duen eran egin ahal izango lutekeela. Huelgako komite honek garantizatu beharko pertsona eta gauzen segurtasuna, makinariena, lehen gaiena eta gero berriro lan tokiko langintzari hasiera emateko beharrezko liratekeen zainketa guztiek ere. Nagusigoak berak hautatu ahal izango du zerbitzu hoiek bete behar dituztenak. Honek esan nahi du, nagusigoak huelgako garaian langile burrukalarienei eskua botatzea dezaiekeela zerbitzu hoietarako. Ukatzeko direnak jaurtiak izan daitezke. Kontuan izanik huelga garaian langile burrukalariak duten garrantzia, puntu hau batez ere hauen aurka erabilia izan daiteke, bainan orokorki harturik, langileok dugun harremanik hoberena den huelgari bere funtzio guztia kentzeko ere bat dela batez ere esango nuke.

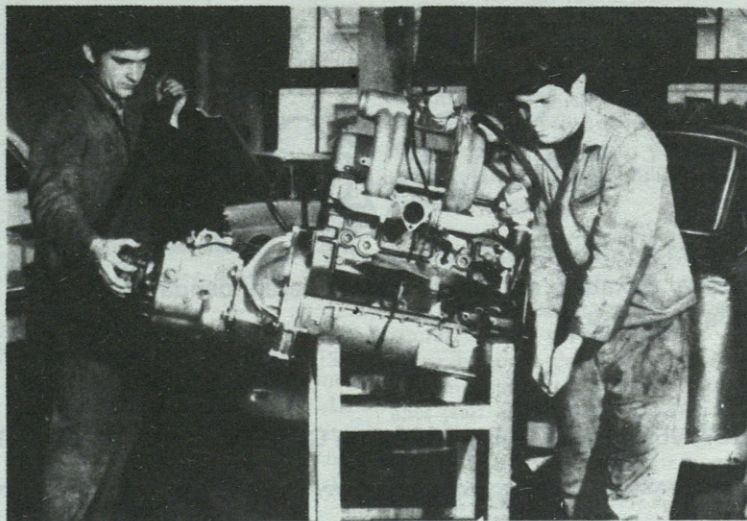
Baita ere, huelga ez den beste erabatuetako ekintzak ere debekatuak daude. Hemen, ordu batzuetako geldialdiak, normalean egiten den lana esijitua den gutua den gutiengo mailare jexitea, etabar. Eta azkenik, edozein huelgatan, Gobernuak berak nahi duen unean bi hilabete edo erabatetarako lanaren hasiera erabaki dezake "arbitraje obligatorio" baten bidez. Hau dena ikusi ondoren nahiko argi dago eta oraindano gertatu den bezala, huelga legal bat egitea ezinezko gertatuko dela praktikan. Kontuan izanik, nagusigoari egin diezaioketun presiorik gogorra eta batez ere lan aldietan, ez produzitzea

dela, jartzen dizkiguten muga guzti hoiek, legalitate jarraituaz presio hori ezinezkoaren pareko egin dute.

Bestalde, nagusigoak lan tokiak ixteko erraxtasunak apartekoak ditu. Honela, pertsona eta gauzentzat bortxakeria arriskua dagoenean, lan tokia ezlegalki hartzeko arriskua dagoenean eta produzioa normalean egitea eragozpen bihurtzeko laneko irregulartasunak daudenean, besterik espezifikak gabe, itxi dezakete. Aurreko astean Beasaingo Indar ixtea azkenengo "Irregulartasunaren" ezartzearen ondorio izan daiteke, hau da, bi orduko edo geldialdiak egitea. Gainera, nagusigoak nahi duen hainbat denborarako itxi ditzake ateak. Hemen, gauza asko oso ilunak eta indeterminatuak direlarik ere, nagusigoari nahi hainbat askatasun ematen dio Gobernuak lantegia ixteko.

Halere, guztietariko neurriak gogorrenak lanetik jaurtitzeari edo despidoari buruzkoak dira. Horretarako mahikoa du noiz eta zergatik botatzen duen esatea. Lehengoz gainera, jaurti ahal izateko

beste modu batzuek baditugu; hauek lan tokiaren funtzionamendu eta langileen gaitasunari dagozkionak dira. Honela, langileen berezko edo sortua duen ezgaitasunagatik, teknika berrikuntzari moldatu ezina eta indibidualki lan-postu bat amortizatu behar diren langile bat kalean utzia izan daiteke. Amortizatu behar hori haxe izan daiteke: nagusi bati ma-

kina bat errentagarri ez izatea eta honen ondorio bezala makina horretan lana egiten zuen langile hori kaleratu dezake. Zergatiak nahikoa ez balira eta jaurtitzea desegokia izango balitz ere, nagusiek indennizazioen bat ordainduaz gero, langilea berdin kaleratua izan daiteke.

Denetarik, huelga ezlegala bezala kontsideratzen duten zergatien zabalera, nagusiek lan tokiak itxeko zergatien eta langile bat tekniko zergatiengatik jaurtitza izateko modu berria dira legedi honetan gehien nabarmentzen diren atalak. Bada-gor jaurti arazoan beste nahiko gauza garrantzitsurik ere; lehenago zeudenetatik gain oraingo modu berri hauengatik jaurtitzea desegokia edo baliozkoa adierazteak ez du berez beradmititza suposatzen, ze, Magistratuaren adierazpen hori indennizapen bat ordaintzarekin ordeztua izan daiteke.

Ikusi ahal izan dugun bezala, langileok dugun eskubide garrantzitsuenetarikoa den huelgak aparteko mugak ditu. Legedi honek, praktikan huelga bat ezinezko bihurtzen du, ipintzen duten tramitazio hori dena oso astuna bait da, eta oztopo gehiegi bait ditu. Beraz, argi dago langileok oraindino jarraitu dugun bidean aurrerantzean ere jarraitu beharko dugula. Orain arte legedi eta oztopo guztiak gaindituaz, "ezlegaltasunera" jo behar izan dugu gure eskubide eta eskakizunak defenditu ihal izateko. Berririo ere ez zaigu beste irtenbiderik gelditzen kapitalista esplotazioari erantzun egoki bat emateko. Kapitalismoaren ordezkari den Gobernu batek heuren klase interesak hobeto defenditzeko, neurri batzuek ezartzen badizkigute eta hauek gure eskubideak onartu gabe egin badute, nork zaintzen ditu gure eskubideak eta interesak? Honen erantzunean ez dago gehiegi luzatu beharrik, langileok bakarrik gure eratze eta legaltasuna ezartzen goazen mailan jarriko gara baldintza hobea goetan eta gure indarretan bakarrik izan dezagun itxaropena.

Era honetan, eta gure lagun zenbait legedi berri hori ezartzen hastearen ondorio bezala, ez zaigu Euskadi eta espainol Estatuko langileoi batasun eta elkartasunean emaniko erantzuna besterik gelditzen. Horrela bakarrik, langileok aurka egin ahal izango diogu kalera jaurtitzeari, lan postua defenditu, langabezia bururatu eta baita horrela, egungo beste eskakizun guztiak lortu ahal izango ditugu. Eta jakina, neurri hauei eta etorriko direnei hobe-kiago erantzuteko, beharrezko dugu sindikal eta politiko askatasunen eskakizun osoa lehen mailako esijentzia bezala erabiltzea.

Langileok beraz, legedia gure aurka dugu eta gure klase etsaien interesak defenditzeko eginga. Honekin ez dut gauza berririk esaten aurrez jakina baitugu egia garrantz hau. Oraingo interesak defenditu, guretzat askatasunak ezarri eta gure zerbizuan izanen diren legeak egiteko eratu eta elkartzan ahalegindu gaitezten.

M. AUZMENDI

EMAKUMEA ZAPALDURIK AL DAGO?

"Gizon eta emakumeen arteko erlazioak dira, pertsona batzuen eta beste pertsonen arteko erlazioak naturalenak. Erlazio hauek erakusten dute gizonaren izaera pertsona izaera noraino bihurtu den. Beste gauza askoren artean beharrezkoa da, gizonak eta emakumeak, beren bereizketa naturalak gaindituz gero, lagun izatea lor dezaten".

"Bigarren Sexoa"
SIMONE DE BEAUVOIR

Emakumea kexu da. Emakumea bere mugimenduak sortzen hasi da. Emakumea bere sukaldeko lau hormagoxoen artean histerika bihurtzen da. Ama izatea munduko gauzarik ederrana da, baina...

Egia esan, zaila baino zailago da, emakumearen sexuari eskerrak haurrak egin, hazi (askotan hezi ere ez) eta pertsona izatea iristea.

Ama izatea baino, gauza ederragorik zer?, dioku gizarte osoak. Ama izateak eman dio egun batean orain emakumeak ez duen agintea; delako "Matriarkado" hori. Egia ote? Artikulu batek ez du ematen gauzak gehiegi sakontzeko posibilitaterik; baina, bota diezaiogun begirune bat gizartearen historiari, eta, ea zer ikusten dugun.

Historia apur bat

Iritzi orokor bat egon da, batipat Euskal Herrian, esateko, garai batean Matriarkadoa izan zela, hau da gizaldi batean emakumeak garaiko aginte politikoko bat izan zuela, eta, gizona emakumeak jarritako legepean egon zela. Gizon jakintsu askok teoria honekin hanka sartu du, nola Engels-ek, Pierre Lafargue-k (Marxen suhia eta marxista) Baschoffen-ek etab.

Nekazaritzaren haseran eta herriak nomada izatetik, hau da alde batera edo bestera mugitzea utzi ziotenez geroztik, eta lurra landuz beti leku berean bizitzaren hasi zirenez geroztik, lurra lantzeak eskatzen zion bezala, orduan garai honetan, emakumeak garrantzi bat hartzen du gizartean. Herriak nomadak izan ziren bitartean, haurrik izateari ez zitzaion garrantzirik ematen. Nekazaritza aroan ordea, haurrik izateak garrantzi handi bat hartzen du, eta, hau, emakumeak bakarrik eman zezakeena zen; batipat aro honetan, gizonak jarraipen baten beharra sentitzen du. Bestalde, haurrik izate hori, gauza misterioso bat bezala ikusten zen. Soroan hazia ereiterakoan landareen erretzeak zuen miraria, zuen emakume bat haurdun ikusteak ere. Horretaz kanpo nekazaritzan emakumeak etxeko lanaz aparte, beste lanak egiten zituen; oiha-

lak egin, hazia erein, uzta biltzen lagundu. Gauza guzti hauengatik, aro honetan emakumeak, bere gizartean, garrantzi handia hartzen du, baina inoiz ez legeak egin edo desegiteko aginterik.

Simone De Beauvoir-ek garai honi "Emakumearen Urrezko Aroa" deitzen dio. Levi-Strauss-ek dio: "Gizartearen agintea beti gizonaren eskutan egon da". Joxe Migel Barandiaranek dio: "Inun ez da, ez Euskal Herrian ere, demostratu, Matriarkadoa izan denik".

Aldiz, gizartean beti emakumeak lan egin du, eta ez etxeko lanetan bakarrik. XVIII. gizaldian iraultza frantsesa baino lehenago emakumea zientzia inestigaziotan sartzen da, kultura mailan lan egiten duten taldeak eratzen da, kultura mailan lan egiten duten taldeak eratzen dira eta era aktibo batean Frantziako iraultzan parte hartzen du, baina Olimpia De Gouess frantsesak, XVIII. iraultzak ez ziola inungo mesede handirik egin emakumeari, oihuztatu zuen, esanaz: "Emakumeak Urkamendira igotzeko eskubidea ez baldin badu, behar luke tribuna batean exeritzeko eskubidea ere". Olimpia De Gouss-i, iraultza garaian, gillotinez buru-a moztu zioten; inoiz ez zuen tribuna batean igotzeko eskubiderik izan.

Pertsona aske izatea edertasun bat, behar bat da. Zergatik ba, feminismoaz harritu?

AMAIA LASA ALEGRIA

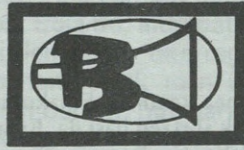

jotzeko erraza . . . erosteko errazagoa

Piper

HARRIGARRIA

- Timbre ugaritasuna: biolina, txirula, kitarra, banjoa, marinba, oboea, pianoa, denak uztartzeko tresneria eta abar.
- Ritmo aberatsekoa, akorde eta baju automatikoak.
- Nork berak laguntzeko ordezkari elektronikazko memoriak lagunduz jotzen da.
- Musikariek jakin gabe jotzen diren ehundaka partitura.

BEINGOA

Victor Pradera, 27

ABERRI EGUNA EGUN ZANPATUA

Esan izan da, Aberri Eguna, herriaren egun bezainbat izan dela polizia manifestazio egun. Asapalditxoan horrenbesteko polizia andana ikusteko aukerarik ez genuela eta, igande horretan sekulako indar-despliegia erakutsi ziguten.

Martin Villak Aberri Eguna debekatu bezain laster, Gasteizera sartzeko posibilitateak urriak izanen ziratekeela argi sumatu genuen. Bai eta hala gertatu. Larunbata arratsaldean etortzen hasi zitzaizkigun lehenbiziko berriak: Gasteizako bideetan kontrolak jartzen hasiak zirela eta polizia zentzuzko sinesgarri izan zitekeen arrazoirik erakusten ez zuen inork ez zuela kontrola pasatzerik. Halaz ere jende dezente sartu zen Aberri Egunaren hirira.

DENOK HELBURU BAT: GAZTEIZ

Naiz eta konbokatoria asmo desberdinez egin izan, politik talde eta alderdi guztiak bat etorri ziren Gasteiza deia egiteko orduan. Bilbo eta Donostiako egunkariak bereziki, Aberri Egunaren kontrako propagandagintzan gartsuki aritu ziren arren, euskal indarren artean zegoen zati-katzea nabarmendu nahiz, uste baino erantzun guttiago jaso zuten. Hori bai, nahaste eta haspila nahi adina zabaldu zuten, askotan ikusten ahal zelarik jendar-tean, noraeza eta erabakirik hartzeko in-formazio falta.

Agian hiru bide finkatu ziren Aberri Eguna aurretik, jokabideari dagokionez. Bata, EAJ, PCE, PSOE eta ESBk markatu zutena. Hitz batez esateko, bake eguna ikurrina hutsaren gidaritzapean, jendetza ahalik eta handiena biltzeko asmoaz. Bigarrena, Euskal Erakunde Herriarrarena. Honek borroka egunaren zentzu bat itsatsi nahi zion Aberri Egunari, agian borroka hitza oso zentzu zabalez interpreta daitekeelarik.

Hirugarren bidea EKA, EAE-ANV eta ESEIk markatu zuten, nolabait lehenengo bidearekin ados egon arren, edozein sinbolorekiko askatasuna aldarrikatu nahi zutelarik.

Dena den, Aberri Eguna funtsa zezaketen oinarritzko hiru kontzeptuetan hots, amnistia, askatasuna eta autonomia estatutoaren aldeko kontsignetan denak, zein gehiago zein guttiago, denak bat etorri ziren.

Igande egunsentia, hotz eta elurtsu agertu zitzaigun. Lehenago poliziaren kontrolak aski ez bait liran, elurak erdi itxi egin zituen Gipuzkoa eta Bizkaitik Arabara iragaitako portuak.

Larunbata arratsaldean jende ugari bildu zen Gasteiza, Cuchillerías kalean batez ere, baxo-erdi batzu edateko asmoz. Hurrengo goizean, hamabiak aldera hasi ziren manifestazioak ohizko oihuak entzun genituelarik: "Presoak kalera" "Cuerpos represivos disolución". Lehenbiziko manifestazio hau ordena nahiko

handiz egin zen, mementu oroz autoak kaleetan gurutzatzen zirelarik, poliziak urreratzen ez uzteko. 1.000ren bat pertsona bildu ziren saio honetara. Honetaz aparte, alde tipiak hiri guztian zehar aritu ziren, autoak gurutzatuz eta barrikadak altxatuz. Beranduago beste manifestazio bat eredu zen, hau ere 1.000 pertsonatakoa. Polizia oso gogorri jokatu zen, gomazko balak eta kee-bonbak erruz jaurti zituztelarik. Gomazko bala batek telebis-ta belgako erreportari jo zuen, lurrera zerraldo boteaz. Polizia horiek berek lurrean zetzana jasotzera ez zuten utzi nahi, nahiz eta ahotik odola zerion, biriketan jason kolpearen ondorioz. Enmanuel Bonmariage da erreportari hau. Berarekin zeuden 40 kazetarik protesta ohar bat idatzi eta Arabako gobernariari eman zioten.

GASTEIZTIK AT ABERRI EGUNAK

Alderdi guztiek eutsi zioten Gasteiza iristeko kontsignari. Halaz ere, sartzeko gero eta zailagoa zela ikusi ala, alderdi

bakoitzak erreserbako beste lekuren bat proposatu egin zuen. EAJ-ek Loiolara hotsegin zuen. Gasteizen bildurik zen Erakunde Herriarrak EAJ-i kritika gogorak egin zizkion, Gasteiztik ihesi zihoela esanaz. EAJek erantzun zuen berak mementu oroz eutsi ziola Gasteiza joateari eta Gasteiz barruan zeuden alderdi horretako orok parte hartu zuela bertako ekintzetan.

Dena den kontsigna horri erantzunez jendea erruz bildu zen Loiolara. Jendetzari buruz iritziak ez dira bat etorri eta media gisa esan daiteke 15.000tik gora bildu zirela. Gehienak dudarik gabe EAJtarak. Halaz ere EIAko 200 bat lagun ere Loiolara agertu omen ziren eta heuren komunikadu batetan agertu dutenez, EAJ kideen gatik egurtuak izan ziren, alderdi horren pankarta eta kontsignak agertzeagatik... EAJi galdatu izan diogularik honi buruz, erantzun digute EAJek ez zedukala borrokarik sortzeko asmorik, eta frogatzat ordena zintzaile bat EIAkoen alde atera zela esan digute, nahiz eta horrek ez duen kentzen beti ere intransijente eta burugogorrik agertzerik.

Erakunde Herriarrak bide beretik. Loiolako gertaerak kritikatu egin zituen baimen guztiekin eginiko eguna izan zelakoan. EAJek gezurtatu egin ditu esan hauek denak. Gezora Jauregi negoziatze batzordetik irten erazi duela, amnistiarik eman ez delako eta polizia horrela jokatu zelako, har daiteke agian baimenik eta negoziatzerik izan ez denaren neurri bezala.

Loiolakoaz aparte, beste herri batzuetan ere juntatu ziren jendetzak. Sakana bailara Etxarri Aranazen bildu zen, Gasteiza joateko posibilitaterik eza ikusi ondoren. Polizia sartu zen eta kolpatuak izan ziren.

Durango jende multzo handia bildu zen. Goizean, 6.000-8.000 pertsona inguru. Poliziak oso gogor aritu zen, gomazko pelotak eta kee-bonbak jaurtiz. Bi zauritu grabe eta 9 ez hain grabe, izan zen Durangoko erasoan ondorioa.

Aberri Egunerako batzuek kalean; besteak barruan, oraindik ere.

ABERRI EGUNEAN GOSE GREBAK

Aberri Eguna bazetorrela eta, Gose Greba batzu antolatuak izan ziren. Nahiz eta beste jende batzu egun hori festa eta bake eguna bezala hartu, Donostiako hauzoetan lan egiten duten pertsona batzuek eta Zarauz, Arrasate, Getaria, Zumaia, e.a.eko jendeak ez zituzten gauzak hola ikusi. Eta gure presoek hartuta zedukaten posturarekin bat egitea erabaki zuten.

Herrera, Intxaurrondo, Igeldo, Martutene, Parte Zaharra, Amara Zaharra, Alza, Pasai San Pedro, Trintxerpe, Uliá, Gros eta Antiguako hauzoetan egin ziren Gose Greba hauek. Hauzo bakoitzak bere komunikaduak kaleratu zituen. Puntu asko ukitzen zituzten. Gaurko gobernu Francoren garaikoa bezelakoa dela. Askatasun demokratikoak, politiko eta sindikal talde guztien legeztatzea esijitzen dutela. Euskadiko eta estatuko herri guztien nazio askatasuna. Atzerriratu guztien bertortzea, eskubide eta garantia osoarekin. Langile mugimendu guztien legeztatzea. Amnistiak ez duela balio presoak kondanatu zituzten legeak suntsitzen ez diren bitartean. Askatasun demokratikoak ez dauden bitartean, pertsona guztiak torturatu eta espetxeratzeko arriskuan gaudela. Gaur egun, espetxeen barruan kondenak gordintzen ari direla, presoak zigor geletara eramanez.

Komisariatetan tortura berdinak egiten dituztela. Mediku laguntzaren falta espetxeetan. Laguntza horren beharra, bai tratu txarraren bidez pertsona gaizki aurkitzen denean, bai gose grabatik ateratzen direnean.

Ipar Euskal Herrian dauden kideei baztertze neurrik kentzea. Itxasoko, Arizabal eta Isidro Susperregiren erahilketak. Euskadiko herriak, bere borrokarekin lortu duela orain arte atera diren preso guztien kaleratzea, eta borroka horrekin jarraitu behar duela beste guztiak kalera-tertzeko, eta atzerriratu guztiak garantiarekin honera ekartzeko. Ateratzen direnen kondizio fisiko, moral eta judizialak...

Hemen agertu ditugun puntuak ez ziren hauzo guztietan tratatu. Eman dizkiguten komunikadu guztietatik ateratakoak dira. Orain, giroa adierazteko nahiko baliotsuak iruditu zaizkigu. Hauzo hauek denak elkarturik atera duten komunikadua hauxe izan da, Ezker Abertzale Taldeak izenpeturik,

Frankismoak legeztatutako Gobernuaren indulto, ez Amnistia, azken neurriak ikusirik, **SALATZEN DUGU:**

1.- Gure herriaren nazional eta sozial askatasunaren alde eta faszismoaren kontra borrokatu duten gudariak espetxe eta atzerrian dauzkan demokrata tankera hartu nahiaz ari den gobernu honen manioobra.

2.- "Fuerzas del Orden" deitzen direnak gure herriaren kontra daramaten errepresioa, "ejército de ocupación" baten jokaera eramanez, espetxeratzen, torturatzen eta hiltzen gaztigu gabe, gure herrian azken denbora hontan ikusi dugun bezala.

3.- PNV, PC, ESB, eta PSOEK daramaten joku sektarioa. Demokratikoki bere burua jotzen dutenak, eta gobernuaren maniobrari jokua egiten ari direnak, indar errepresiboen papera hartzeko prest daudenak Suarezen erreformista gobernuan postu bat edukitzeko.

Gauza hauengatik, Gose Greban parte hartu dugunok, Amara Zaharra, Gros, Uliá, Igeldo, Herrera, Martutene, Parte Zaharra, Alza, Intxaurrondo, La Paz, San Pedro eta Trintxerpe hauzokook bateratuak **ESIJITZEN DUGU:**

1.- Amnistia orokorra eta atzerriratuen beretorrera, beren bizitzara normala egiteko oztoporik gabe.

2.- Lege errepresibo eta egiten dituzten indarraren deuseztatzea, beraiei erresponsabilitateak eskatuz.

3.- Euskadiko independentzia nazionala, estatu sozialista berbatua eta bereus kالدundu baten bidez.

4.- Ezker abertzalearen alderdi politiko eta erakunde sindikal guztien legeztatzea errepresalia gehiena bere gain erortzen dela kontsideratzeagatik.

5.- Gose Greban parte hartu duen **EUSKAL PRESO POLITIKOAK** hura bukatzean zigorrik ez edukitzea.

Gasteizen ospatu behar dugun borroka eguna amaitzeko, Aberri Eguna dela eta, Donostiako herriari deia egiten diogu Avenidan ospatuko den manifestazioan -arratsaldeko 8etan- parte har dezan ■

Bederatzi urteren ondotik etxeratu berria

Josu Ibargutxi

MINTZO

1968ko apirilaren 29. Astelena. Gaueko 9,30etan hiru gazte bonba bat muntatzen ari dira "El Correo Español" egunkariak Eibarko Untzaga plazako zazpigarren pisu batetan duen erredakzioan. Patxi Jakak, Koldo Aizpuruak eta Josu Ibargutxiak jarria dute iadanik etxean eginikako katxarro elektriko bat. Aldegiteko direlarik, Ibargutxi erlojua ordubete atzeratzea gogoratzen zaio. Hartan diharduela, ustegabeko kontakturen bat edo... inork ez daki zehatz-mehatz zergatik, baina aparatoa lehortu da bapatean. Aipuruak, nahiz eta zauritua, ihes egiten du, eta biharamunean detentatua izango da. Jaka eta Ibargutxi, ordea, itsuturik geratzen dira, aurpegia arreta guztiz bezturik. Ibargutxi eskuin begia galzorian, apurtu samarrik, hatzapar bat moztua eta ezker berna lehertua.

Egoera honetan, ezina dirudien arren, Josu Ibargutxi pisu bat jaisten da narrazka, eta seigarren bizitzan ate joka laguntza eskatzera iristen da. Hiru ordu laurden pasatzen dira goardia zibila heldu arte. Eta ETako bi militante haien itxura hain larria da eze, ofizial batek zera esaten dio lurrean datzan Ibargutxiri: "A ver si te mueres, cabrón!".

Kerexeta medikuak ere ez zuen uste izan Ibargutxi Donosiara bizirik iritsiko zenik, are gutxiago jeep baten eramana izan zenez gero. Baina 5 egun konorterik gabe egon ondoren, 20 egun islatua, 30 erreanimazio gelan, 8 hilabete ospitalean eta 15 aldiz kirofanoan, "gazte honek bizitzeko gogo du" esan zuen monjatxoak arrazoi zuen, nonbait.

Apiril honetan, juxtu-juxtuan 9 urte geroxeago, Josu Ibargutxi gertakari guzti hau kontu ahal ditzake bere etxean, dato eta xehetasun guztiz, bart gauean gertatuak izan balira bezala. Errenka, hatzapar bat erditik ebakia eta begiitsu batez, Josuk ez du ez umorerik eta ez giharrerik ere galdu. Animotsu asko dioenez: "Gajes del oficio!".

Eibarko berbeta jatorrean zein euskara baturik akademikoenetan erraztasun handiz mintzo da. Gizondu egin da, eta gogotan genuen aingeru aurpegitxo hura aldatu. Teoria politikoaz ikastaro intensiboak egiteko aukera izan du nonbait, eta nahiko triunfalista sumatzen dugu, lehen egunetako deiek, bisitek eta ongietorriek laguntzen diotelarik.

Eman zioten 46 urteko zigorretik, 9 egin ditu Josuk espetxean. Gaur, bere egoera ofiziala frogatzen duen dokumendu hau esegi dezake etxeko marko batetan: "Certifico, que el penado que al margen se expresa, es puesto en libertad en el día de la fecha, por dejar extinguida la pena de 37 años, 24 meses y 366 días, por Amnistia, que le fué impuesta por Consejo de Guerra de San Sebastian, por el delito de terrorismo"

– Nola ikusten duk gaur eguneko giroa?

– Etxeratu berria nauk, eta ez nauk ora-indik zentratu. Eibar aldatu duk ona... eta ez ziharduat etxe eta kaleez bakarrik. Lehen guti batzu gintuan. Pintada batzu izkutuan egin, hiru-lau katu manifestazioetan, bonba bat edo beste jarri, horixe zuan dena. Gaur egun, ordea, herria politizatua kristorena zegok. Parte hartzen dik. Guk erabiltzen genian pintura-pote zaharretatik oraingo spray hoitara arteko diferentzia zegok maila guztietan.

– Indar politikoak atomizaturik zeudek, orduan ez bezalaxe.

– Gauzak radikalizatu egin dituk erabat. Prozedura politiko baten barruan ulertu beharra zegok indar politikoaren atomizatzeko hori. Hala ere, funtsean, eta dudatan informazioaren arauera, indarren arteko dife-

rentziak ez dituk handiegiak. Ekintza unitario bat lortuko delakoan niagok, askatasun demokratikoaren bilakuntzan.

ETA VI-ren estatalismoa

– Nola kokatzen duk prozedura horren barruan ETA VI-ren estatalismoa?

– Batetik, iraultza marxistagan sinesten diagu. Bestetik Euskadi askatuko bada, langile klaseak askatuko dik. Hala ere, burruka hau ez duk posible nazio maila batez bakarrik. Kapitalismoa estatalista duk, beraz, burruka sozialista ere marko berean planteatu behar duk.

Ardatz estrategikoak aldatu genizkian. Lehen nazionalak zituan, orain, berriz estatalistak dituk. Gure prozeduran zehar troskismoa ezagutu genian, LCR-ek planteamendu berdintsuak zituela ikusi, eta elkartu egin gintuan. Gaur egun ELKI (Euskadiko Liga Komunista Iraultzailea) izenez osatzen diagu geure erakundea, estatistalikuspegi galdu gabe.

Troskoak

– Jakingo duk, noski, troskoak euskal mugimenduan barrena, abertzale mailan behintzat, sortzerazten duzuen errezela?

– Nik ez diat herri mailan horrelakorik sumatzeko aukerarik izan espetxean orain arte egon naizenez gero. Hala ere, familia-koek bisitetan esanagatik zerbait jakin diat.

Behar bada deskonfiantza lojikoak izan zitekek. Edozein modutan, uste diat ez dela gure aldetik abertzale mailan "dejaziorik" egon. Ez zidak neri inork ni abertzalea ez naizenik esango!

– Noski hiri ezetz, eta are gutiago gaur bertan. Baina LCR-ren problema ez duk zenbait espetxeraturen konportamendua, duela hainbat urteko konportamendua bestalde, gaurko normatiba politiko batena baizik.

– Behar bada duela hiru edo lau urte erre-zelo hori jutzifikatua izan zitekeen. Klari-fikazio falta agian. Gaur ez diat uste horrelako problemarik dagoenik.

– Marko estatalista horrek ez al dik dudatan jartzen noizbaiteko Euskadiren askatasuna? Estatalistekin Maltzagaraino joan gaitzek, agian, baina gero?

– Gure kasuan ez. Gu beti konsekuente izan gaituk gure prozedura guztian. Uste diagu, hala ere, burruka estatu mailan planteatu behar dela. Hego aldeak Espainian eta Ifar aldeak Frantzian. Nork bere askatasuna lortu ondoren, baldin ifartarrek nahi balukete gurekin elkartu, gu solitarioak gaituk berekin.

Hutsune baten betegarri

– Militante abertzale sozialista eta iraultzaile haizen aldetik, zergatik LCR eta ez EIA edo LAIA?

– Diferentziak ez dituk handiak. Mila puntu bateratu diagu. Gutxi gora behera, diferentzia bakarra marko politikoak duk.

Gurea estatala, berena nazionala. Bestalde, beste diferentzia bat, guk proposatzen dugun Nazio Asanblada Probisional delakoan ziazak.

ETA VI-ren jokabidea 1970 aurretik ezker internazionalak jasaten duen krisiaren barruan ulertu behar duk. Guri dago-gigunez, ezker tradizionalak, PC-k esate baterako, ez zioan nazio problematika bati erantzun jatorrik ematen. Hutsune haren fruitu har zitekek ETA-VI-ren LCR-rekiko jarrera.

Guk orduan uste genian miliek beste zenbait banaketa izango zutela. Halaxe gertatu duk eta dekantazioz sortu dituk LAIA, EIA, LAB eta erakunde hoik, marko nazional batetan. Langile mugimenduaren konbatibitateak eta herriaren politizapenak ETA barruan izan duten eragintzaren ondorio dituk.

Joko positibilista

— Zenbateraino baliagarri dela uste duk joko positibilista ?

— Azken irtenbidea iraultza sozialistan zegok. Beste guztiak helburu hori atzeratzeko dituk, eta burgesiar jokoak egiteko.

Hauteskundeak, esate baterako, a amainatuak izango dituk. Burgesia ohar-tua duk, langileriak ez duela frankismoa bakarrik eztabaidatuko, burgesia bera ere baizik. Eta status hori lehertu aurretik nahi dik ilusio demokratiko batzu eskaini. Gure peligroa horretan geratzeko duk. Baina herria eta langileria ez dituk ilusio hoiekin konformatuko.

— Baina ez ote diagu euskaldunok legalitateaz sekula baliatu behar ? Beti inoren esku utzi behar al diagu politika positibilista ? Beti burruka taktika ak duk gurea ?

— Nik ez diat esaten legalitateaz baliatu behar ez dugunik. Baina hauteskunde batzuetara joateko behar genituztekin betekizunak ez ditiagu. Ez diagu amnistiarik. Ez diagu sindikal askatasunik. Eta ez dituk langile erakundeak legeztatutak izan. Ez ditiagu ere "Cortes Constituyentes" direlakoak. Tartearen, erakunde erreformistei eman zaie aukera, PSOE, PNV ESB, herriaren mugimenduaren freno izan daitezten.

Gure aldetik ezkerren plataforma unitario bat egin beharko diagu, burgesiar jokoak izorratzeko.

Herriaren erreserbak

— Jo dezagun iraultza sozialista hori amesten dugula. Horretan burrukatu behar dugula, nahiz eta, agian, orain bizi gareno ezagutu ez. Ba al dik Euskadik, nazio bezala etengabeko burruka horretan irauteko erreserbarik ?

— Herriak kristoren erreserbak zituk. Hori kalean frogatua duk iadanik.

— Bai, baina askatasunaren egarria, autosufizietza bati atxikia zihok. Burujabetasuna ekonomia botere bati lotua. Bestela, autonomia ezezik,

kolonizapenaren menpetasuna erakarriko diagu. Ez ote diagu Euskal Herria kargatuko ?

Hori kapitalismoaren ondorio duk. Kapitalismoak desberdintasunaren mugimendua jokatzen dik. Gaur, industria hemen eragitea komeni zaiok. Bihar beste nonbait potentziatzea komeni dakioken bezalaxe.

— Gipuzkoako industria ez duk, ordea, hara-hona eramanez izatekoa, hemen sortua eta hemen go bertako gizonek sortua baizik...

— Leninek ondo adierazten zian, kapitalismoak industri indarrak azpiratuz doa

la, konzentrazioak eginez. Entrepresa txikiak ezin dik indar monopolista handiaren kontra konpetitu. Langileria ezezik, burgesia txikia era kapitalismoaren bik-tima duk zentzu honetan.

Burgesia eragintza

— Iraultza marxista horretarako abiakuntzan, burgesia alde batean eta langileria beste batean jartzen dituk. Hala ere, delako ekonomia bategatik, dela beste errealizazio mota bategatik, edota beste kontzeptio ideologiko batzuegatik bazitekek herrikide eta langile guztiak hiru presupuesto hoiekin bat ez etortzea ?

Bai, baina informazio falta duk hori. Burges gizartearen influentzia. Gure zeregina, herri kontzientzieraziko duen abangoardia indartzea duk.

— Amaitzeko, herriro jarriko al huke beste nonba bat ?

— Noski baietz, behar izanez gero. Baldin premiarik balego, edozer, gu prest gaudetik. Hala ere, gauzak aldatu egin dituk. Lehen abangoardi minoritario batek bakarrik hartzen zian bere gain enfrontamendua hori. Gaur, ordea, herria bera enfrontatzen ari duk, bere protagonismoa gabe ez dela iraultza sozialista lortuko ohar-tu baita.

Lehenengo, beldurra galdu eta herria kalean manifestatzen ausartu duk. Orain berriz, gartzelan jakin dudanez, zenbat manifestaziotan jendea indar errepre-siboen kontra harrika eta makilaka enfrontatzen duk. Noizbait bazitekek eskopetarekin ateratzea ■

Elizondoko

ESARTE

lukainak

jateko nahiz gordinik, nahiz
egosita nahiz erreta

Urrut.— 580114

NAFARROA

ZUBEROA

JATETXEA

• • •

Iturriotz hauzoa — OIARTZUNEN
Urrut. 356685

"COCOLISO" eta "POSTURAS"

Madriren amnistiaren aldeko manifestazio batean Arturo Ruiz Ikaslea hil omen zuen Jose Antonio Fernandez Guaza "Posturas" Usurbilen zebilela apirilaren 6an, aditzera eman zitzaigun berriemateoi. Horra hor susmo txar hori sortu zuen mitiletako bat bere Mini urdinaren ondoan.

1974garren maiatzaren 20an, Hondarrabiako fraileen hondartzan, hil zituzten Jose Luis Mondragon Elorza eta Xabier Mendez Villada saldu zituen Jesus Arrondo Martin "Cocoliso" Donostiako Parte Zaharrean ikusi zuten apirilaren 9an, gaueko 8,30etan, jendeari mahatxuka eta tiroka eta poliziaren artean izkututzen.

Hori dela eta Parte Zaharreko elkarteek Jesus Arrondo harapatzea eta hauzitara eramatea, faszista talde guztiak desegitea eta prozesatzea eskatzen dute. Baita amnistiaren aldeko borrokari jarraitzea ere.

presoak borrokan

Esan dugun bezala, euskal presoak Gose Grebak eginez, borroka egun hauekin solidarizatu dira. Puerto de Santa Maria, Hospital Penitenciario de Caraban-chel, Burgos eta Martuteneko presoak parte hartu dute.

Beren komunikaduek adierazten ditugenez, denok ados daude Gobernuaren jokoa salatu beharrenekin. Gobernu honek, herriaren borroka ikusirik, frenatu egin nahi du. Hortarako atera dituzte "medidas de gracia" deritzen dituen neurriak. Beste aldetik, Euskadiko erakunde iraultzaileen borroka gelditu nahian dabil. Orain, gezurra laister ikusiko da. Aberri Eguna jarri du Suarezek preso politiko guztien askatasuna emateko topea bezala. Eta, egun hori iristen den momentuan, gailego, katalan, espainol eta batez ere euskaldun preso asko eta asko espetxean jarraitzen dira.

Beste aldetik, "posición moderada" deritzen dena, herriari bizkarra emanaz jokatzen ari da, negoziaketak eginez, eta gobernuak esaten dituen promesa faltsoak herriari aginduaz; salatzen dituzten gezur maniobra hauetan zer ikusirik badu. Ge-

zur hau salatzeri beharturik ikusten dira, amaika preso espetxean utziko dituztelako, ehundaka atzerriratu jarraituko dira bere herritik kanpo eta mila langile despedituak duen egoerak lehenean egongo bait da.

Itxaso eta Madrileko gertakizunak ikusirik, Aristizabalen erahilketa eta herriari eman dioten tratu txarraren gatik, Indar Errepesiboen deuseztatzea nahi eta nahizkoa dela esaten dute, holako gertakizunekin bukatzeko.

Hainbeste presok espetxeetan jarraitzen duten bitartean, nola pentsa dezakegu hauteskundeak demokratik izan daitezkeela? "Gure askatasuna ez da gobernuaren donu bat, demokrata guztientzat oinarria baizik". Gure herriaren borroka jarraitzen du. Askatasun demokratikoaren aldeko borroka jarraitzen du. Gure eskuetan dauzkagun harma bakarrak harturik, preso politikoak Gose Grebari ekiten diogu, borroka luze eta penos honekin bat eginez.

Martuteneko espetxean dauden presoak ere parte hartu dute. Aldanondo (ondarrutara), Larrañaga Juaristi (azkoitiarra) eta Acedo Ascension (zestoarra), Treku Iribarrek enlaze bezala lan eginez.

Gaur egun, preso hauk denak zigor geletan daude. Bakarrik. Inorekin hitzgi-terik gabe. Hotzak gogortuta.

Jakin dugunez, Martuteneko egoera asko txartu da azken denbora honetan. Bere gurasoei euskaraz hitzegitea debekatu diete. ZERUKO ARGIA, PUNTO Y HORA e.a.ek presoek eta herriaren egoeraz zerbait adierazten dutenean zensura tuak izaten dira. Sukaldean sartzen ez dute uzten. Ez eta kafea erosten ere.

ATEGORRIETA MIKEL GARDOKIREKIN

Hil honen 24ean beteko dira 2 urte Mikel Gardoki, ETA (pm)ko militantea hil zutela. 25 urtekin Ergobian gorputz gelditu zen. Ategorrieta-Donostian dagoen hauzoka da bere gurasoen bizilekua. Hauzoka honetako gazteak antolatuz, 24ean, eguerdiako ordu batean, meza bat emengo da bere ohorez. Ategorrieta eta Euskal Herri osoko jendeari dei egiten zaio oroitzaipen honetan parte har dezan.

EMAKUMEAK KALERA

Asunzion Ezeiza (53 urte) eta Miren Salinas (22) kaleratuak izan dira. Itxasoko gertakizunaren ondoren detentatuak, komandantzia 7 egun egon eta gero, Martutenera pasa zituzten. Miren egun batzuta Hospitallean egon da tratatu txarren ondorioz. Azkenik, libro atera dira.

KALERATU GABEKO PRESOA

732. zenbakian, kaleraturiko presoen zerrendan Antonio González Terrón Legazpia-koa, sartu genuen. Baina zoritxarrez González Terrón barruan dago oraindik. Lehen bait lehen kalean ikustea espero dugu.

BURGOSTIK EUSKAL HERRIARI

Hona Burgosko gartzelan dauden hiru presoren —Wilson, Ibarguren eta Ezkerraren — hitzak. Azkenengo gose greban zeudela jasoak dira eta kanpoan ere ekintza horretan zihardutenei eta Euskal Herri osoari zuzenduak. Ahalik eta zuzenen ematen saiatu gara zintaz hartutako deklarazio hauk; Wilsonen mintzaldia eta beste bien lehen zatiak gaztelaniatik itzuliak dira.

MARIANO IBARGUREN

Hirugarren astea dut gose greban. Askatasun bidean Euskal Herriak darman borrokaren zati bat da hau. Hau eta gehiago egin daiteke Euskadirengatik. Zuen gose grebak, berriz, asko arintzen du gure hau.

Egun hauetan gure herria borrokan da. Guk, gartzelatik herriarekin bat egin nahi dugu gose grebaren bidez. Herria geldirik eta isilik egoteko esan diotenei ez egin kasorik. Aspertuta gaude Madrilgo hitz faltsoez. Zuen eta gure borrokarekin lortuko dugu gure askatasuna. Zuen eskuetan dago gure esperantza. GORA EUSKADI ASKATUTA. GORA EUSKADI SOZIALISTA.

tia. Borrokari antifrankistak eta antifa-zisistak gara: indultorik eta mesederik ez dugu nahi beraz, herri zapalduak askatasunaren alde borrokatzeko duten eskubidea aitortzea baizik. Amnistia egiazkoak eta osoak presoak kaleratzea ez ezik politikazko aldaketa, egituren aldaketa eta gizonarekiko eta gure herriarekiko eskubideak aitortzea ere eskatzen du. Presoak kaleratzen ari diren une berean jendea torturatzeak eta giltzaperatzeak eta manifestaziorik txikienari eta askatasunaren eta eskubideen aldeko eskariei hain gogor erasotzeak, ez du zentzurik. Hau ez da amnistia. Faszismoaren aurpegi berri bat da hau. Egoera hau bizi dugun bitartean Euskadin ez daiteke bakerik, adiskidetzarik ez demokraziarik izan.

Gurekin bat egitearren eta guri laguntzeko gose greban zaudeten guztioi esker ona azaldu nahi dizuet, baita urte t'erdi honetan askatasunaren alde kalera borrokara atera den Euskal Herriari ere. Borrokari jarraituko zatzaizkiotela uste dut. Besarkada bat guztioi.

EiAren biltzarrean "Gora Euskadi gorria" oihu eginaz zergatik amaitu nuen adierazi nahi dizuet. Abertzalea naiz eta marxista. Euskadin langileriak agintzea nahi dut beraz.

Nazio askatasunaren alde ta gizarteko zapalkutnzaren aurka borrokan dihardu gure herriak. Nazioaren aldeko borroka ez daiteke sozialismoaren aldekotik bere-xi. Batak bestea ukatuz ezin dut neuk konpreni. Nazio askatasunik gabeko egiazko sozialismorik ezin izan daiteke, beraz. Ezta, orde, Euskadiren askatasunik ere euskal langileria zapalduzik dagoen bitartean. GORA EUSKADI ASKATUTA GORA EUSKADI GORRIA.

INAZIO PEREZ BEOTEGI,
"WILSON"

"Burgosen gauden hamar preso politikoak gose greban aurkitzen gara. Ibarguren eta Ezkerraz gainera, Goiherriko Goiburu, Mendizabal —Txikiaren anaia—, Bizkaiaiko Mentxakatorre, Itxasondoko Martin Etxeberria, Altzako Imanol Albisu, Intxaurrendoko Karlos Agirre eta Joseba Goitia.

Gose greban gaude, lehenengo, gure herriak daraman borrokarekin solidaritatean, eta baita gure herriko iraultzaile guztiei dei bat egitearren amnistia osoa eta gure herriarentzat askatasuna lortu arte borroka jarrai dezaten.

Gure kontrako sumario guztiak deusztatzeari eta garantia eta eskubide denak aitortzeari deitzen diogu guk amnis-

JOSE INAZIO MUXIKA ARREGI,
"EZKERRA"

Kaxo ! Joxe Inazio Muxika Arregi nauzue, Herrerakoa, zoritxarrez Burgosen nagoena. Gose graban gaudela badakizue, noski. Zuek ere hala zaudetela badakigu. Gu askatzeko zaudete. Zuen eskuetan

dago gure askatasuna. Hobeto esanda, diktadorea hil zenetik egiten ari zaren borrokaren baitan da gure askatasuna.

Borroka, hau, noski, ez da gu askatzeko bakarrik. Euskal Herriak askatasun osoa izan dezan. Hori ez da otoitzez eta errezoz lortzen. Derriorrean lortzen da. Jendea mugituz, eta ez geldituz.

Besoak tolesturik Madrilera begira gertatzea litzateke gauzarik okerrean une hone-tan. Hango esperantzatan lokartzea. As-katasunik lortzen ez den bitartean, preso-ak gartzelan dirauden bitartean hitz hu-tsak dira Madrilgo promesak.

Zinta baten bidez elkarrekin hitzgegi-ten dugun bitartean jai dugu. Antiguan, Grosen, Herreran, Intxaurren eta abarretan elkarrekin ibiltzeko moduan garenean egiazko askatasuna eskuratzen ariko gara. Herriari bizkar ematen dioten politikoengandik eta denen gainetik alderdiaren interesak aldeztu dituzte-nengandik ez dezagun ezer espero. Gure lanaren eta borrokaren fruituetan baka-rrik sinets dezagun.

Gure helburuak borrokaren bidez lor-tuko ditugu, beraz. Zenbait pertsonak eta zenbait erakunde eta partiduk jendea gel-dirik egotea nahi luke. Zer mobilizazio mota egin behar den une bakoitzean au-keratu behar da, noski: manifestazioak, batzarreak, gose grebak, entzerronak, boi-

kotak. Giroak laguntzen baldin badu huelga orokorrak eta borrokagogoragoak antolatu beharko dira. Mobilizazio mota bat hartu beharrik ez dugu. Une bakoitzean hautatu beharko da ekintza mota bakoitza. ETAkoak garenez herriaren a-gintean sinesten dugu. Hauzoetan, herri-etan, lantegietan eta abarretan egindako batzarretan hartu beharko genituzke era-bakiak.

Demokraziaren adierazgarri izan nahi dute hauteskondeek. Antifasistarik gar-tzelan ez den egunean abiatuko gara de-mokraziaruntz. ETAko presoak Espainia-ko Estatuko faszismoa desegiten lan asko egin dugu. Fraszismoaren kontra eta as-katasunaren alde borrokatu garen euskal borrokariak gara. Gartzelak husten ez di-ren bitartean ez gara demokraziaren ata-rira iritsi, lehengo egoeraren luzapen bat besterik ez da oraingoa. Hau ez da alda-keta, lehengoaren luzapena baizik.

Zenbait alderdik herriaz ahazturik hauteskundeetara jo dezake diputatu izandakoan presoak kaleratzeko asmoz eta beste zenbait gauza lortzeko nahiaz. Presoak kaleratzeko herriak baturik joka-bide irmoa hartu behar du hauteskundeen aurrean. Bi baldintza jarri beharko lituz-ke: demokrazia askatasuna izatea eta presoak kaleratzea. Herriak sendo bad-rau, bi baldintza hoiei uko eginaz hautes-

kundeetara abiatuko den alderdirik ez da.

Badakizue nere kezka: kalera atera-tzea. Oso pozik nago nere herriarekin, bo-rroka haundia egiten bait dute nere he-rritarrek. Eskerrik asko beraz.

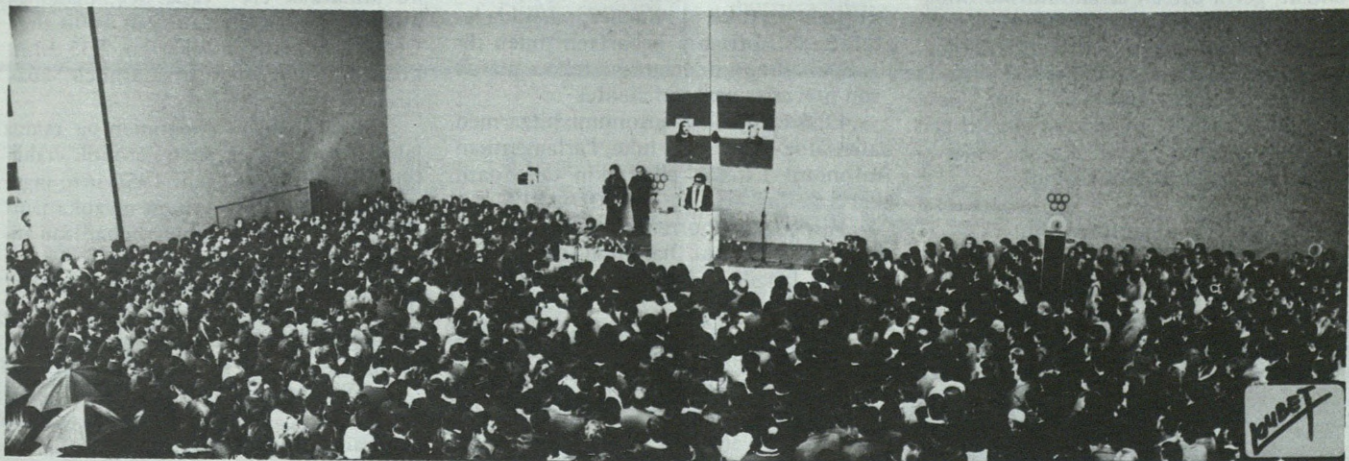
Nere emaztea ere agurtu nahi nuke eta honekin batera Euskadiko ama, emaz-te eta andregai guztiak ere bai.

Bueno Agur, oso pozik nago Herrera-ko elizan sartu zarelako gose greba egite-ra. Bueno gose greba da bestaldean esaten dena, badakizu, bestelako influentzia, frantsesen influentzia...

Euskal Herriko emakumeok, militan-te guztion amok eta emazteok emakume bezala ez ezik militante bezala ere papel ona jokatu duzelako pozik nago. Gizo-nezkook baino borrokalariagoak zaretela askotan ohartu naiz, gainera, gartzelan na-goenetik.

Besarkada estu bat Euskal Herriko ama guztioi. Semea galdu duen ama asko da; beste batzuek gartzelatan dituzte. Bi-hotz-bihotzez besarkada bat.

Zuretzat, badakizu, egunero zurekin pentsatzen ari naiz. Asko maite zaitut. Agur. GORA EUSKADI ASKATUTA. ETAkoentzat berdinak bait dira ASKA-TUTA eta GORRIA.

TXIKIAREN eta KORTAREN alde

Aurreko alean adierazi bezala Eustakio Mendizanal "Txikia" eta Manuel M. Garmen-dia "Korta" gudarrien aldeko meza izan zen Le-gorretan, hilaren 17an. Lehenengo aldiz aditze-ra emanda "Txikiaren" aldeko meza komuni-kabidetan ezeren eragozpenik gabe. 1974gar-rean Zeruko Argian berri hau eman genuene-

an gobernadoreak deitu zion Gotzaiari astekari honetan irakurri zuela esanaz eta debekatzeko eskatuz. Aurten agirian egiteko eragozpenik ez da izan dirudienez. Jendearen erantzuna ere be-tea izan da argazkian nabarmentzen denez. As-katasunaren aldeko bizia eman zutenen borroka-riak Euskal Herriak ez dauzka ahazteko.

Apirilaren 14 Errepublika eguna

Gerra ostean errexisaturiko ondasuna eskatzen dira

Apirilaren 14ean, 46 urte bere dira Espainiako Errepublika Eibarko Udaletxean deklaratu zela. Egun hau gogorarazi nahirik, zenbait gertakari suertatu zen Eibarren.

Casa del Pueblo

Zortziak hogeita guti inguruan, ehunen bat sozialista udaletxeko plaza berean kokatua dagoen Sindikatu Etxean sartu ziren, eta zenbait bandera eta pankarta aurrekaldean jartzeko baimena eskatu zuten. Bertan zen "Organización Sindical"-eko abokatu batek Donostiara hots egin behar zuela erantzun zien, eta zuen gela nagusiko aterik zabaltzerik nahi izan. Hauk honela, alboko balkoi batetik sartu, eta erdikora pasatuz, PSOE, UGT eta "Juventudes Socialistas"-eko hiru banderak jarri zituzten, bai eta "Casa del Pueblo" zioen pankarta handi bat ere.

Sozialista batek megafonoa hartuz, etxearen jabegoa erreklamatu zuen PSOE-arentzat, gerra ostean errexisaturiko ondasunen itzulera eskatuz, PSOE-renak ezetik, bai eta gainerako politik alderdi guztienak ere. "Viva el PSOE", "Viva la UGT", "Viva la República" eta "Gora Euskadi Askatuta" oihukatuz amaitu zen agerpena zortziak aldean. Ez zen indar errepresiborik ezertarako azaldu.

ORT detentzio bila

Zortzietan, hain zuzen, ORT-eko zenbait militanteek udaletxe aurreko plaza erdian mahai bat jarri zuten, errepublikar banderaz hornituriko hainbat poxpilo kaxa, metxero eta bestelako eraskinak eta propaganda agertaraziz. Mahai ondoan, errepublikar bandera handi bat jarri zen.

Goardia zibila deitua izan zen, nonbait, eta bidean zetoztelarik, PSOE-ko militanteek ORT-koei abixatu zieten, laster zirela bertan zibilak eta hobe zutela bandera hura gordetzea. Erantzuna, "pues que la vean" izan zen.

Zibilak plzara sartu arren, ez ziren ORT-koak mugitu ere, Azkenean, tenienteak berak eskutik kendu behar izan zien bandera, eta zortzi bat detenituak izan ziren. Ondotik, Sindikatu Etxean jarriak ziren hiru bandera gorriak ere keneraziak izan ziren.

Detenitutakoen artean, bost ORT-ko bruzagiak ziren, hauteskundetarako beren burua aurkeztu dutenak, eta antza denez Tolosa aldetik Eibarra propio etorriak ORT-ko militanteak 17 bide dira Eibarren.

PCE zuhur

Guzti hau gertatzen ari zen 50 metrotara, Eibarko "Partido Comunista de Euskadi" delakoaren komiteak kazetaurreko agerpen bat egin zuen Arrate Hotelean. Militante zaharrek (Juanito Gallastegi, Justina Etxeberria, Txomin Ortiz de Zarate eta Bittor Lekunberri) zein gazteek (Fernando Rey, Manuel Morales, Jose Luis Jimeno, Alfonso Gomez, Esteban Eguren eta Javier Teruel) beren burua aurkeztu zuten.

Estatu mailan, PCE-k "Pacto Constituyente" delako bat proposatzen du, zeren Javier Teruel-ek esan bezala, arazoa ez da derecha, "centro o izquierda, sino continuismo o democracia". PC-k alde aurretiko baldintzarik gabe hauteskundeetan parte hartuko ote duenez, partidua legezkatzeak horretara behartzen omen dituzte, eta hauteskundeetara joateko egoerak "son precarias pero suficientes".

Euskadi mailan autonomi hitzarmen baten alde saiatu nahi luke, Parlamentuan Autonomi Estatua elkarrekin defendatu ahal izateko.

Hiri mailan, hurrengo munizipio hauteskundeak kontu handitan ditu PC-k, Eibarko langile sail baten ordezkari izan daitekeelakoan.

Funtsean, PC-k alternatiba garbi bat nahi lieke langileei eskaini. Nahiz eta kritikarik entzuteko arriskurik izan, PC-k zuhur jokatu nahi du, demokraziarako abiakuntza ahalik eta errazen izan dadin saiaturik, ultraeskuinari ezelango atxaki-

arik eman gabe: "El caos no está en nuestros cálculos. Creemos que precisamente en una democracia donde podemos ganar"

PC-k "la política de los partidos responsables" plantetua du, benetan herri-arengan egiazko atxikimendu bat duten partiduak protagonismoa politikoaz berriro jabetuz.

PC-k Eibarren dituen militanteen kopurua está más cerca de 200 que de cien, eta bere lehen mitina hilaren 24ean Aste-lena pelotalekuan eskainiko.

Eibarko "Casa-de-pueblua"

"Casa del Pueblo" izenekoak, Eibarko PSOE-k eraiki zuen Untzaga plazan, Udaletxe alboan. Dirua, militante guztien artean bildu zen "txakur-haundika", eta 1916ko urriaren 29an zabaldu zen. Haserako lehen saio haretan Leon Jouhaux, Indalecio Prieto eta Akilino Amategi, frantsesez, gaztelaniaz eta euskaraz mintzatu ziren.

Etxea, 800 m² adinako planta bakar batekoa zen, gorunzka bizpahiru gehiago jasotzeko prestaturik egin bazen ere. Guztia zementu harmatuzkoa, ez zuen barru aldetik baterik habirik. Hizlariak hitzegin ahal zutenetiko balkoi gisako sobrepiso bat zuen barruti guztian, sapaia handi bakar batez.

PSOE-ko militantzia ezezik, UGT-ko afiliatuak ere "Casa del Pueblo"an kokatu ziren. Gerra aurrean 1400 ziren UGT-ko afiliatuak Eibarren, 935 ELA-koak eta 87 "Sindicato Católico"-koak zirelarik.

Gerra ostean, Movimientoa etxaz jabetu zen, eta ez zuen geroztik erabilkuntza publikorik izan. 1950 urte inguruan, edifizio dotore hura mazoka jaurtia izan zen. Ia bi hilabete behar izan zuten harritza hura botatzeko.

Ondotik, "Organización Sindical" delakoak, batera nortasun gabeko etxer bat eraiki zuen toki berean, frankista estilokoa erabat, "Casa del Pueblo" zena "Casa Sindical" bilakatuz.

1977an., sozialistek beren jabegoa gogorarazi dute.

E. I. A. mitinlari

Jendez gainezka zegoen Gallartako pelotalekua larunbat arratsalde, apirilaren 2an. Burtzeñako herritik bide bazterreko paretak EIAko pintadez eta kartelez josiak zeuden; giroa egiten joateko zela zirudien.

Arratsaldeko ordu haietan Gallarta "okupatua" izan zen. Handik eta hemendik autobusak, kótxe partikularrak, trennez joandakoak, e.a. Aparkalekua, zabalune handi bat zen. Bertara zuzentzen zizutzen trafikoaz arduratutakoek, urrutira hitzegiteko antenadun emisora eta guzti, besoan brazaletza zutela. Beste batzuk sarrera zaintzen; alderdiaren programak saltzen besteak. Pelotaleku barruan mediku zerbitzua ere bazen. Kongreso baterako organizazioa zirudien mugimendu hark.

Barruan berriz, jendea leporaino. Kantxa eta gradetan, gehienak zutik. Ia hiru ordu giro beroan.

Eta beroa, ez bait zen agerpena izan, mitina baizik. Tribunako mahainetan hizlariak. Alde batera, Urko eta bere orkestra. Beste aldean Perturren hiru argazki haundiz egindako estruktura. Europar nazio handi bateko telebista filmatzen. Sekulako montaketa.

Europako herri ttikietako ordezkariak etortzekoak omen, baina baimen arazoa zela-ta, Catalunyako PSANeko ordezkariak bakarrik azaldu ziren. Hala ere, azkenean ohartu ginenez, baimena ba omen zen.

Urkok ere bere papela bete zuen montaje honetan. Sarreran eta atsedenaldiran bota zuen bere saioa.

Gallartan egitearen bi arrazoi emanez hasi zen aurkezlaria: mehatzetako leku egokia delako ea Euskadiko lehen greba orokorra -1890ean- Gallartan egin zela-ko.

Andoni Kanpillo gernikarraren amak, eta barakaldotar Roke Jabier Mendez Villadarenak hitzegun zuten haseran, bien seme hilak gogoraziz eta borrokaren jarraipena aldarrikatuz. Ondorengo hizlariak, Gregorio Lopez Irasuegi, Arantxa Arruti, Ortzi, Etxart eta Joseba Knörr ziren, EIAren oraingo plaza-gizonak. Gudaridari edadetu bat ere mintzatu zen bukaeran, gazteek daramaten borroka apoiatuz.

Nahiz eta bakoitzak gai bat ukitu, denek agertzen zituzten EIAren helburu oinarritzekoak: abertzale, klasekoa, independente eta sozialista izatea alegia.

ETak eraman duen burruka, masa

erakundeen garrantzi eta burges demokraziaren salaketa ziren puntu nagusiak. Bestalde, Aberri Eguna "borroka eguna"tzat jo zuten.

Gartzeletako euskal presoek hitzak ere entzun ziren zinta bidez: Mujika Arregi, Wilson, Goitia, Onaindia eta abarrenak. Jendearen txaloak eta GORA ETA! eta GORA EIA!

Jendearen kopurua, 5.000 gutxi gora behera. Gazteak ugari eta ikasleak ez guzti. Kantatzerakoan ukabila hertsia luatzaren ziren ikurrin artean.

Mitinari hasera txistuz jotako "Internazionala"rekin eman bazitzaion ere, tartean eta bukaeran "Eusko Gudariak" entzun zen.

Larunbat arratsalde orlegi-gris hartan, ez zen kolore horretako uniformedun gizonik agertu, ez kanpoan eta ez barruan, ez haseran eta ez bukaeran. Sumatu nuen, mitinari buruzko iritziak denetarikoak ziren.

J.L.

PCEk hiru bandera

"Hiru bandera ditu PCEk: gorria, komunistena; ikurriña, Euskadikoa; gorri-oria, Estatukoa" aitortu zuen Zarauzko elkarrizketan Idiakez. PCEren zuhurtzia eta neurria adierazten duen esaldia da noski. Izan ere zuhur eta neurritsu agertu zaigu PCE bere mitinetan.

Felix Perez Carrasco, Luis Haranburu Altuna, Dolores Arrieta eta Francisco Idiakez izan ziren Zarauzko pelotalekuan mintzatu zirenak, 1000ren bat lagunuen aurrean. Ondo antolatutako mitina izan zen. Ikurriñaren eta bandera gorriaren itzalean eгина. Legalizazioaren pozez ospatua.

Lehen mitinaren ondotik kazetareko elkarrizketa bat izan zen Hostal Duken, gaueko 9etan.

Berriemaleei esker ona agertuz eta legalizazioaren poza hitzetan zuela ekin zion Idiakez elkarrizketari. Haueskundetarako pentsaturik dituzten kandidatoen zerrenda irakurri zuen Ignazio Latierrok; Francisco Idiakez, Juan Astigarrabia, Felix Carrasco, Gabriel Celaya, Dolores Arrieta, Esteban Eguren eta Juan Jose Zabala.

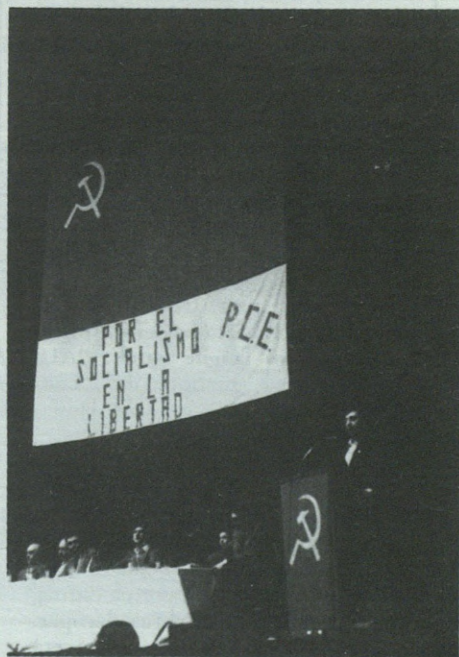
"PCEri eman nahi ez dionak demo-

kraziaren aldeko taldearen bati eman die-zaiola bere botoa" eskatuko omen dute. Kosta ahala kosta demokraziaren bidean aurrera egin behar omen dugu eta.

Eurokomunismoaren alde da Euskadiko PCE. Herri eta gizon bakoitzaren askatasuna errespetatzen duen sozialismoa nahi omen du. "PCE politika "moderada" egin nahi duen partidua da" zioen Idiakez. Bandera kontuan ere "roja y gualda" ren aldekoa da, errepublikakoa ez bait dute askok ezagutu ere egiten; eta askok eta askok hainbeste maite duen bandera hori ez dute eskuindarrentzat utzi nahi. Euskal Herriko mitinetan jartzen ez baldin badute askorentzat probokazioa delako ez dute jartzen.

"Euskadi posee dos lenguas nacionales: el euskera y el castellano" aitortu arren hitz bat bera ere ez zen euskaraz egin elkarrizketa honetan. Eta frantsesez mintzo denak ez du Euskadiko PCErentzat Euskal Herrian lekurik.

Dena den Euskadik bere estatutua izan dezan borroka egiteko hitza eman zuen Zarautzen.

IRUINEAN LANGILERIA KEZKATI

AURRERA: Expediente papalak merke

Aspaldidanik sumatu zuten AURRERAKo langileek bere lanpostua arriskuan zegoela. Ahalegin guztiak jota, nagusiek nahi zutena gertatu da: 190 langile, sei hilabeterako bota dituzte kalera. Gobernuak bota zituen legeak, orain ikusten da, noren aldekoak ziren. Langilearen kaltetan, beti bezala. AURRERAKoak kate luzea dakar gainera, aurren bakarrik, ia ehun enpresek eskatu baidute espedientearen baitza Bizkaian.

Gobernuak daraman politika iluna eta nahastua da. Egunoro legeak botatzen ditu: ekonomik neurriak, politik neurriak, sindikal neurriak. Diktadura ondorengo garai honetan, lege hutsunea betetzen ari da. Baina, ez edozein modutan. Zuloak tapatzen ari da. Ekonomik eta politik egoera eutsi nahian dabil. Kapitala akuluarekin ari zaio eta berehala eskua luzatzen dio Gobernuak, berrogei urtetan egon diren Paraisoan jarrai dezaten. Era berean, ez dute langileek eskubide minimorik. Bideak mozteten zaizkie. Indartzeko, batzeko eta beren politika eramateko oztopoak jartzen zaizkie. Klaseko langile konfederakuntzak ozta-ozta dabiltza indarka borrokan, ahal dutena egiten. Ez dakite garbi, zeri heldu eta non babestu. Betiko harma dute eskutan: gero eta gehiago borrokatu, indarrak batuz, hori baita bere bide bakarra.

Esatera batek dionez, "eguzkia nora, zapiak hara", orain Gobernuak horixe egin du: "interesak nora, legeak hara". Garbi ikusten da otsailaren 22an eman zuten legearen bidez. Testoak dienez, "legislazioa liberalizatu nahiez" egiten da despido kolektiboko legea. Kontxo! Azken berrogei urtetan, langileak ezin ba zuen ezer egin, legeak "estuegiak" zirelako omen. Orain berriz, 190 langile bota dituzte lege beraiek "liberalizatu" nahiez. Hemen ere, askatasunaren ize nean zigortzen da.

Eta grabeena da, AURRERAKo kasua lehena dela. Hasiera besterik. Horregatik esaten zuten langile batek: "AURRERAKo arazoa, guztiona da". Lanpostuaren eskubidea segurua izan dadila, eskatzen dute langileek.

AURRERAKo langileek borroka gogorra eman dute bere lanpostua segurtatzeko. Sindikal konfederakuntzek eta ostintzeko erakundeek hartu dute parte borroka honetan. Langileen emakumeek eduki duten partizipazioa ere, ez da makala izan, jendea informatuz batipat. Martxoaren 10eko Sestaoko greba eta

14ko Ezker Bazterreko (Margen Izqda.) langileen entzerronak izan dira egun konfliktiboak.

Handik egun batzuetara, esandako 190 langile horiei papela heldu zitzaion. Sei hilabeterako katean, lanik gabe. Eta ordutik, mugimendua jatxi egin da, ixildu. AURRERAKo langileek esan bezala, problema globalizatu egin da eta, ez dute protagonismoa ematerik nahi. Kontestu zabalean sartzen dira, beste ehun enpresa baitaude egoera horretan edo eta izango dira berehala: Etxebarria, Navalinter... beste batzuen artean.

Iritziak iritzi, eta batzuek diotenez, hile honen 22rako, Madriletik bota den greba-deia, borrokaren jarraipena izango litzateke. Baina hau, beste iturri bateko ura da, bere saltsa eta polemika guztiekin.

J. L.

Hilaren hamabian lantegietako ordezkarietan asanblada bildu zen. Aztertzeotan zeuden gaiak VILLANUEVAKo problema eta SEDINSA, CALZADOS REDIN, eta MADERAS MIQUEOn lanpostuen reduzitzea ziren.

VILLANUEVAKo langile batek esan zuenez ez zuten pentsatuta Majistratura aurrean rekurritzea zeren organismo hontan ez baitzuten konfidantzarik eta bakarrik istiluaren luzatze bat lortuko lukete.

Beste aldetik ere informatu zuten prolema konpontzearen zeuden beste iniziatibaz, denak ondoiriorik gabe. Dena dela, haragiaren sektorean ez dira bakarrik langileak kezkatu daudenak, baizik eta enpresarioak ere eta saiatu dira enpresa hori lehen bait lehen negoziatzen has dadin.

Asanblada hontan inportanteena zenbait ekintza egiteko erabakia izan zen. Akordio honi bere baitza, SUN, CCOO, UGT, eta USO izeneko erakundeek eman zioten.

Hau dela-ta larunbatean —hilaren 16ean— egin ziren lehenengo geldiketak. VILLANUEVAKo gain beste gai bat zeukaten grebalariek: Gobernuak hartutako erabaki ekonomikoez protestatzea.

Gelditu ziren enpresak LUZURIGA, TORFINASA, IMENASA, INQUINASA, ONENA, POTASAS-ordu bi; SUPER SER, PAMPLONICA, MINA, ARGAL, UNION CARBIDE, eta PENIBERICA lantegietan enzerronak ere izan ziren.

Euskal enpresari merkatari dendari tabernari...

Euskaraz mintzo den Euskal Herrian sinesten badugu, euskarazko aldizkari, egunkari eta komunikabideak behar ditugu.

Pentsaera honekin bat zaren enpresari, merkatari, dendari, tabernari euskaldun hoorrek baduzu euskal komunikabideei laguntzeko bidea: EGIN PUBLIZIDADEA.

Zure laguntzaz gure astekari hau hobetuko dugu. Eta euskararen aldeko zure betebeharra beteko duzu. EGIN ZURE PUBLIZIDADEA ZERUKO ARGIAN.

ONDARRU: HURRENGORAKO IKASITA

Ondarruko arrastreroen huelgan ez daiteke esan arrantzaleek irabazi dutenik; "lehen baino kondizio txarragoetan atera dira itsasora" zioten oraindik lurrean zebiltzen patroik, makinista eta marinela batzuek. Izan ere, "a la parte" joan bait dira hau da, egiten den arrantzoaren arabera irabaztekoan. Eta hau honoko proportzioetan egiten da, batzuek beste: ehuneko 75 armadorearentzat eta gainontzekoa langileentzat, honela banatuz: ehuneko 8 arrantzako patroiarentzat, 2,5 kostakoarentzat, beste horrenbeste makinistarentzat, eta gelditzen dena 12-13 marinelen artean partitzeko bakoitzari ehuneko 1-1,1 edo gelditzen zaiola.

Gainera "a la parte" joanez gero, Seguridate sozial delako minimoa ordaintzen dute.

"Gehienak uste izan dute 20.000-22.000 pezetako soldata eta gainera "la parte" zutela, baina hau ez da egia" zioten. "Kubiertakoak beharrak eraginda eta engainaturik atera dira; makinistetatik bat bakarira irten zen lehen momentuan; patroiak berriz anbizioarengatik joan dira gehienetan eta postura hau kritikatu eginen dugu"

Gainerantzean ere lehen bezain gaizki jarraitzen dira: eguneko 15-17 ordu lan eginaz, seguridate kontuan ezer aurreratu gabe... Eta hau bai dela arazo latza.

Duela hilabete batzu bi lagun —Urki-za eta Bergara— galdu ziren eguraldi txarrez lan egiteagatik Gran Solen. Gero gainera gertatu zen ez zutela "seguro de vida" delakorik eta beren senide fubol partidua antolatuz eta lagundu behar izan zitzaizkien.

"Eguraldi txarrakin ez zitekean portuan sartu, baina atera beti. Comandancia de Marinak ez du galerazi horrelako irteerarik".

Arrantzarako jarrita dauden legeak ere ez dira betetzen sarritan, antxoilaren kasuan bezala. Hau harrapatzea udan galarazita dago, baina "Ayudantia de Marina" berak itsasontzi bakoitzari 100-200 kaja sartzen uzten dizkio etorrialdi bakoitzean. Gero legez kanpora saltzen da. "Ondarru Chicago txiki bat da; Al Capone motz gelditzen zen zenbait armadoreen ondoan" zioen batek.

Eta agintariak noren aldetik dauden garbi ikusi da azken huelga honetan. Martxoaren 17an "Trabajo" eta "Relaciones Sindicales"eko ministroek eta hauen meroien batzuek beraiek ezin zutela ezer erabaki armadoreak ez zeudelako esan zioten arrantzaleen komixioari. Handik egun batzuetara armadoreen komixioa iritsi zen Madrila; ministroek ordu pare bat pasatu zuten hauekin, arrantzaleen komixioa kanpoan utziaz. Azkenean arrantzaleei "a la parte" irteteko agindu zieten. "Hurrengoan behintzat ez gara Madrila joango" zioten arrantzaleek.

Gobernuak azken hamar urte hauetan 500 miloiko kredito bat emana die armadoreei. Huelgaren haseran Gobernuaren inguruko batzuek amenazoak bota zizkien armadorei itsasontziak kendu egingo zizkietela arazoa konpontzen ez bazuten, e.a. Baina hitzak besterik ez. Azkenean, armadoreei komeni zitzaizen "soluzioa" proposatu dute.

Eta gainera noski, indarra beren alde dutenik armadoreek 30-35 lagun lanik gabe utzi dituzte. Duela aste pare bat arrantzaleen komixioko gehienak lurrean zeuden oraindik; armadoreek "arrantzaleek huelga honetaz gogoratuko direla" eta esana dute. Eta beren buruak zurtze-

ko kontuak asmatu ere bai. "Solabarrietan armadoreari mehatxu bat egin nahi izan zitzaionaren hotsa zabaldu zuten, bere itsasontzi batean gasoila eta ura nahasturik zeuden ontzi batean trupu busti batzu azaldu zirelako", zioten.

Baina ez da guztia hain negatiboa arrantzaleentzat. La hiru hilabeteko borrokaren esperientzia dute orain eta hurrengoan hain gaizki ez gelditzeko organizatu beharra ikusi dute. Beren problema haundienetarikoa elkarrekin ezin bildua delarik, Ondarrun ofizina bat jartzekotan dira, guztien informaziorako toki eta elkarbide izan dadin, beren abogaduak izateko —abogadu sindikalak ez bait die asko balio izan— hurrengorako prestatzeko, e.a. Erresistentzi kaxan gelditu zaien diruaz egingo dute hau. Dirua poliki bildu da herrietan zehar. "Euskal Herri osoak lagundu digu" zioen batek.

Jatetxea

ALDANONDO

SAGARDOA — TXAKOLINA

DONOSTIA

Urrt. 412852

K. EUSKAL-HERRIA-6

egurrari

egurrez

Azpeitiako egurreko lantegiek azken urteotako huelgarik luze eta zabalena ezagutu dute. Bataz beste hilabete inguru egon dira geldituta, iskanbila lehenago hasi zen arren; lehen momentuan Zarautzkoekin baturik zeuden langileak, baina gero bakoitzekoek beren aldetik jo zuten. Langile borrokan tradizio haundirik izan ez duen sail honetan klase kontzientzia pizten dela dirudi. Batzarreak, bertan aukeratutako ordezkariak, erresistentzia-kaxa, e.a. hau da, langileen autoorganozaziorako pauso batzu eman dira eta eskabideren batzu lortu, borrokan zehar hauek jeisten joan badira ere.

“Azpeitiko egurreko langileek”, “Sindikato Vertical”ak ez zigula balio ikusirik, konbenioa hortik kanpora egitea erabaki genuen, langileak enpresarioekin zuzenean negoziatzuz”. Honela dio beraien agiri batek.

Konbenioa ahalik eta maila zabalen egitea nahi zuten eta Zarautzkoekin elkartzea lortu zuten. Nagusiek, otsailaren 20eko karta batetan baiezkoa eman zioten honi eta martxoaren 1ean negoziaketan hastea proposatu. Honen aurrean Azpeitiko 22 lantegiek eta Zarautzko zortzik, batzarreetan hamazazpi puntuko plataforma bat osatu zuten.

Otsailaren azken aldera bi herrietako nagusiei Zarautzen bilera bat egitera dei egin zieten, plataforma aurkeztearren. Nagusiek ez ziren azaldu bilera honetara, gutun batetan mailan negoziatzea onartu zutela ukatu egin zuten.

Hau ikusirik, langileek nagusiei beste bilera batetara dei egitea erabaki zuten, oraingoan Azpeitian. Azpeitikoek nota bat uztea besterik ez zuten egin; bertan berriro ere bailara mailan negoziatzea ukatu egiten zuten, horretarako bi herrietako nagusiek beren artean harremanik ez izatea, soldaten diferentziak, e.a. aitzakitzat jarriaz. Zarautzko nagusien ordezkariak berriz, edozein eratarako negoziatu nahia azaldu zuten.

Honen aurrean bi herrietako langileak, lantegietako batzarreetan, nagusiek elkarrekin negoziatzea onartu arte gelditzea erabaki zuten. Otsailaren 28an hasi zen

huelga eta lau egun eta erdi iraun zuen. Gero, elkarrekin negoziatzea ezinezkoa zela ikusirik, herri bakoitza bere aldetik joatea erabaki zuten.

Azpeitian, martxoaren 4ean, lehengo plataformari eustea eta negoziaketak egitean geldirik jarraitzea erabaki zen. Handik hiru egunera, lantegi bat ez beste guztiak gelditu ziren Azpeitian. Hurrengo egunean, lantegi batzu lanean hasiak zirela ikusirik, eta nagusiek ez zutela negoziatu nahi lanean hasi arte, denak lanean hasitea eta horrela negoziatzea erabaki zen. Asteazkenean nagusiek dei egin zuten eta hamazazpi puntuko plataforma aurkeztu zitzaion. Nagusien komixioak —bi nagusik, ofizinalista batek eta enkargatu batek osatua— eskabideak jaso eta aztertzeke denbora eskatu zuen. Handik bi egunera idatziz, eman zuten erantzuna, “dena ezezkoz eta iluntasunez bete” langileen agiriak dioenez. Lantegietako batzarreetan nagusiei erantzun hori zehatz zezaten dei egiteko erakabia hartu zen. Berriro berdin erantzun zuten, soldatak igotzea mailaz-maila egingo zela bakarrik argituz.

Langileak —negoziatu nahian— beren eskabideak zazpi puntutara jetxi ziztuzten, hauetara hain zuzen: langileek aukeratutako ordezkariak erabat onartzea (lantegi bakoitzean, neurriaren arabera bi, hiru edo lau ordezkari aukeratuak ziren batzarreetan —guztira 40-45 inguru— zazpi lagunekoko negoziaketako komixio bat osatua zen); 24.000 eta 18.000 pezetako

soldata garbiak gutxienez hilean (soldata txikiak emakumeak, laguntzaileak, aprendizak, e.a. jasotzen dituzte); hileko 4.500 pezetako igoera lineala; sei hilabetera rebixioa, “Instituto Nacional de Estadística” delakoaren indizeari bi puntu gehituz, asteen 42 lan ordu (orain eguneko bederatzi ordu eta laurden egiten dira, asteen bost egunez) eta 26 lan eguneko oporrak.

Martxoaren 16an eman zieten nagusiek erantzuna eskabide hauei. Ekonomiko puntuan zegoen diferentzia; nagusiek 1.050 pezetako igoera “oficial primera” rentzat, 900ekoa bigarrenarentzat eta 750ekoa beste guztientzat eskaintzen zuten rebixiorik gabe sei hilabetera, 1978ko urtarilaren lehena arte.

Nagusiek oraingoan lehen baino gutxiago eskaintzen zutela ikusirik, langileek azkeneko proposamenari eustea erabaki zuten, igoeraren eskabidea hileko 4.000 pezetara jetxiaz, eta geldirik egonaz negoziatzuz.

Martxoaren 22an, Azpeitia osoa gelditu zen eta nagusiei azkeneko proposamena aurkeztu. Hurrengo egunean erantzun zuten lanera itzultzzen ez baziren, hilaren 28a arte lan eta soldata kendu egingo zizkietela, eta horrela egin zuten ostegunean, hilaren 24ean. Berriro, negoziaketari jarraitu nahiaz, langileek igoeraren eskabidea asko 900 pezetara, hau da, hileko 3.600era jetxi zuten. Nagusiek negoziaketa jarraitzeke lehen baldintza bezala lanean hastea jarri zuten, inoiz baino hartarki gehiagoz, lautatik hiruk eman bait zioten baiezkoko geldirik jarraitzeari. Nagusiek, apirilaren 11 arte lana eta soldata kendu erabaki zuten.

Egun horretan, batzarreetan, langileek lanera itzultzea erabaki zuten eta horrela gertatu zen hilaren 12an. Nagusiek puntu hauk agindu dituzte; asteen 1.100 eta 900 pezetako igoerak, kategorien izena alde batera utzita; hilean 10 ordu libre ordezkariarentzat eta urtean 27 eguneko oporrak, baina igandeak ere kontatzen direla.

“hauzo lana”

Apirilaren 1ean, bergararrek herri-kontzientzi izugarria erakutsi zuten. Behin eta berriz nabarmentzen da, Herriari bere burujabetasuna ukatu ezezik, parte-hartze baterako bideak eskaintzen zaizkionean, bere zentzutasun eta nagusitasuna frogatzen ahal dituela.

Beste herri askok pozik hartuko lituzkeen agintarien eragintzapean, Bergarako herria Euskal Herriko aintzindari dugu, gaur egun, politik zein herrigintzan. Bergaran mamitzen hasi den mugimendua, erabat berria da, eta guztiz interesgarri.

Ehunik ehun diru problema

Azken urteotako zentral politikak husturik utzi ditu udaletxeetako diru kutxak. Udalik gehienak —eta are gutiago berehalako demografi haziketa bat jasan dutenak— ez dira gai izan nor bere azpiegitura behar bezain ondo osatzeko. Problema hau, arinduz ezezik, gehiagotuz joan da zenbait kasutan, minbizi konpongaitz eta kroniko bihurtu arte.

Hauzia ekonomia da erabat. Ez da, ez, iniziatiba edota jende falta. Herri mailako nahiz udalgizonen ekintza guztiek, edozein zerbitzuko suposatzen duen miloi-kadaren aurrean topo egiten dute.

Lan orduen emaitza

Honoko diru-eza honi itxenbide bat eman ahal izateko, Bergarako Udalak eta “Alkartu-Nai” eta “Kultur Ekintzak” izeneko elkarteek plangintza kolektibo bat proposatzen dute: **HERRIKIDE GUZTIEN LAN ORDUEK EMATZA**.

Hiru erakunde hoitako gestiolariak diotenez, Herri guztia erantzako zerbitzuen antolaketa eta finantziaketan herri mailako parte hartzerik ez baldin badago, ez da talde eta erakunde erantzun jatorrik emango. Ondo koordinaturiko eta denon artean aurrera eramandako diru emaitzek bakarrik lortzen dituzte laguntza, heziera eta kultur zerbitzu oso eta kolektiboki.

Ez zaio, ordea, inori dirurik eskatzen, lan orduen emaitza baizik. Hots, lantegietan, merkatalgoan, zerbitzuetan nahiz bestelako profesio liberaletan ari diren guztien **ORDUBETEO LANAREN FRUITUA** eskatzen zaie hilean behin.

Erabateko erantzuna

Plangintza guzti hau herriari publikoki aurkeztu aurretik, zenbait inkesta egin zen Bergarako enpresarik handieneko langileen artean. Erantzuna erabateko izan zen, ehuneko 97-98 proposamenaren alde azaldu baitziren.

Orobat frogatu zuten beren interesa, apirilaren 1ean Irala Zinemaren eraturiko aurkezpena bildu ziren 1400 herrikideek, zeinetatik gehienek (guztiek ez esatearren) besoa jasoz beren onespina agertu zieten gestio batzordea osatzen duten hamasei gizonen.

Alkatea mintzo

Aurkezpenaren ondotik, Z. ARGIA laburki mintzatu zen Jose Luis Elkoro alkatearekin. Beronek esan bezala: Guk geure gain hartu nahi dugun lana, jakina ez dela gure zeregina, administralgoarena baizik. Hala ere ezin gaitzek beti besteek noiz egingo duten zain egon, ez baitigute epe laburrean behintzat ezer egingo. Aldrebes, gu mugitzen garen neurrian administrazioa ere mugitu eragingo dugu.

Langileen ordubeteko lanaren saria nahiko erraz zehaz daiteke. Ugazaben partizipazioa nork zehaztu behar duenez: Gu ez gara nor hori esateko, guztiena ez da-ta berdin. Lantegi bakoitzean negoziatu beharko dute hori. Bestela, barenbataz edo, jarri beharko dira.

Azpiegiturarekiko hainbat ekintza, langileen etxe-bizitzak eta beste edozein zerbitzu baldintzapetzen dituen lur-espekulazioari buruz: Hori hor dago, uka-ezina da, baina gure ahalmenaren gainetik dago. Estatuaren kontestu osoan sartzen da hori, eta guk ezin dezakegu horren kontra ezer egin.

Herriaren erantzunaz guztiz pozik zegoen Jose Luis, eta projektua onartzen ez dutenak ez ditu arbuatzen: Bergaran lan egiten dutenak 5.500 dira. Bost mila inguruk onartu du gure asmoa. Alde honetatik erantzun ezin hobea izan dugu. Ezetza eman dutenak, bestalde, ezin ahal izango ditugu besteok ordaintzen dizkieten zerbitzuetatik kanpo utzi...

BERGARAK, bere gizonen eta bere erakundeek, orain arte **ZERBITZU HAU** lortu dituzte:

LAGUNTZARAKO

Ikusmena hobetzeko Langelak
Anbulantzia
Odol emaleak
Pentsionistaren etxea
Ospitalea
Hautzaindegia
ARANS GUI
ASPACE
Sub-normalak

HEZIERA ETA KULTURARAKO

Eskolaurreko ikastetxeak
Oinarritzko Heziera Orokorreko Ikastetxeak
Profesional Hezkuntza
Batxileratorako Institutua
UNED delakoa
Psikopedagogia Kabineta
Arte Aplikatuaren Lantegia (Keramika, Pintura...)
Zine-Kluba

BERGARAK, berehala haur izateko asmoak ditu:

Haurren Eri-Psikopedagogia
Zaharrentzat Egoitza
Lehen laguntzarako Klinika
Sozial Laguntza
Eri Kontsultategia
Ikasteko Diru-laguntzak.

Euskal haurtzaindegiak behar ditugu

EUSKAL
HAURTZAINDEGIAK
BEHAR
DITUGU

Zarauzko herriak haurtzaindegi laborala sortu nahi du. Bere haurren heziketa aurrera eramateko eta emakumeen beharrari soluzio bat eskaintzeko. Kanpaina honen barruan, Ikastolako 8garren mailako marrazki erakusketa bat antolatu du. Herrian inkesta bat eginez, Maite Agirreren marrazkia atera da irabazle.

Orain dela lau urte hasi ziren haurtzaindegiaren atzetik. Udaletxcari planteiatu zioten bere kezka. Ia dena egina zegoela ematen zuenean, Udaletxeak ezetza eman zien, haurtzaindegiak eskatzen zuen presupuestua betetzeko dirurik ezin zuela bete adieraziz. Hasierako taldeak, nazkatuta, utzi egin zuen.

Azkeneko irailean hasi ziren berriro. Guraso batzu eta behar hori ikusten zuten pertsonkin taldea osatuz. Zarauzko Guraso Elkarte Erakundearekin batu ziren. Lehen pausoa, lokala bilatzea izan zen. Udalari eta beste etxe partikularri ere —konstruktore...—eskatu zieten. Ezezkoa edo idiltasuna erantzun bezala eduki zuten.

Baita irailean ere, Euskal Astea antolatua zegoen herrian. Hitzaldietan haurtzaindegiaren beharra atera zen lehen aldiz. Zarauzko emakume askok lan egiten du, etxetik kanpora. Haurrak norekin utzi ez dakite, Askotan lanposturik gabe gelditzen dira hauek zaintzeagatik. Arazo honi erantzuna emateko sortu nahi dute haurtzaindegia.

HAURRAREN HEZIKETA

Gure Herrian ez dago oso giro ona haurtzaindegiari harrera emateko. Informazioaren eza nabaritzen da. Guraso askori umea abandonatzea dela iruditzen zaio. Ez dira konturatzeko zenbat mesede egiten dion haurrari haurtzaindegietan eskaintzen dioten heziketak.

Eta, gainera, taldeko jendeak adierazten zigan bezala, euskal gizarte baten barruan beharrezko den heziara aurrera ondo eramateko, tiki ttikitandik hasi beharrean dago lanean umeekin. “Ez da bakarrik janaria ematea eta ipurdia garbitzea. Pedagogia lantzeak garrantzi handiagoa du”. Europa osoan haurtzaindegia ikastola bezain beharrezkoa ikusten da umearentzat. Bainan gure herrian, Frantzia eta Espainia artean dagoen herri hontan, ez digute irakatsi hori konprenitzen. Oraindik gurasoen deskonfiantza ez dugu

hautsi. Kontzientzia falta nabari da. Lanaren poderioz lortuko da.

Beste aldetik gurasoak ez dira konturatuzen haurtzaindegiaren barruan lan egin behar dela. Gure haurrak hara eramatea ez dela nahikoa. Han sortzen diren arazo guztiak ezagutu egin behar ditugula, denon artean konpontzeko. Horregatik, Zarauzko taldeak dei bat egin du. Asteartero parrokiako lokaletan bilera egiten dute, gaueko 9etan. Interes duten guztiak hara joan daitezela.

MARTXOA, HIL ONA

Egia esateko, otsailean hasi ziren berri onak hartzen. “Indaux” deitzen den soziedadeak, Agustin Olaskoagaren bidez, lokal probisional batzu eskaini zizkionten. Oso etxe polita zen, eta taldea alai zebilen. Giltza hartu eta hurrengo egunean Imanol Murua-alkate ordezkioak —deitu zituen, Udaletxeak beste lokal bat aukeratu zuala esateko. Nola lokal hau haundiagoa zen, berek haurrentzat kome-nigarria zela ikusten zuten distribuzioa egin zezaketen, eta luzaroari begira hobe ikusten zuten, honekin gelditzea hartu zen erabaki. Hala eta guztiz, “Indaux”era giltza entregatzera joan zirenean, hauk bere enpresarekiko pediatria eskien zioten, berak nahi zutenean haurtzaindegira joango zela eta.

Beste aldetik, “Inmobiliaria de Orio” koak barrungo estruktura guztia egiteko prest daudela adierazi diote.

IKASTOLAKO HAURRAK HAURTZAINDEGIAREN ALDE

Zarauzko ikastolako 8garren mailako haurrak Haurtzaindegiaren alde daude. Hori adierazteko 50en bat marrazkiko erakusketa antolatu dute. Herriaren artean inkesta bat eginez zein marrazki izan behar duen irabazle erabaki dute. Maite Agirreren atera da. Kartel eta pegatinetan ikusiko duzue.

Ikastolako arte taldeak herriarekin

elkarturik egon nahiaz dabilta. Gelaren barruan lana egitea ez dela nahikoa esaten dute. Herriko kaleetara atera behar dituztela lan hoiek. Herriko ekintzetan parte hartuz.

BATEON BATI INTERESATZEN
BAZAI O ERAKUSKETA HAU
BERE HERRIRA ERAMATEA,
ZERUKO ARGIA RA HOTSEGIN DE-
ZALA

HAURTZAINDEGI AK OBLIGATORIO AK

Emakumeari begira behar bat soluzionatzeko eta haurraren heziketa aurrera eramateko sortu behar den haurtzaindegia martxan dago. 22 haurrek izena eman dute. 40rentzat tokia egonen da. Guraso artean kontzientzia sortzeko hitzaldi batzuk antolatu dituzte ere. Martxoaren 29tik-31ra ino egin ziren. “Nola funtzionatzan duen haurtzaindegia”, “Higiene, dietetika eta txertoa”, “Haurtzaindegia eta heziketa: psikomotrizitatea, hizkuntza...” gaiak bezala edukiz. Jende dextente azaldu zen, bainan oraindik ez taldeak nahi duen moduan.

Kartelak eta pegatinak salgai daukazue Zarautz, Donostia e.a.eko liburudendetan. Diru asko behar da haurtzaindegia aurrera eramateko. Estaduak ordindu behar luke holako gauza, baina —beste hainbeste gauzetan bezala—hori ez da gertatzen. Ministerio de Trabajo, M. de Gobernación, Diputazioak eta Udaletxeak ematen dituzte subentzio batzu. Hala eta guztiz ez dira nahikoa. Gure haurraren heziketa oso garestia da. Gure politikotik ezin dugu hori dena atera. Horregatik, taldeak komisio batzuk eratu ditu: 1— Dirua eta subentzioak. 2— Estatuto eta legalizazioa. 3— Pedagogia. 4— Obrak. Kuotak oraindik ez dira erabaki. Pertsonala preparamen ari da haurtzaindegi honetan lan egiteko. Esaten digutenez, eta eragozpenik ez bada sortzen, hurrengo irailean irikiko da.

PILAR IPARRAGIRRE

kataluinako berri

ERNEST SABATER BERRIZ GURE ARTEAN

Urtero bezala, aurten ere izan dugu geure artean Ernest Sabater, katalan irakaslea... eta euskaltzalea (euskaraz poliki daki). Kataluinako egunkari-aldizkarietan ezaguna da haren izena, beti hizkuntza eta irakaskuntza gaiez.

Ikastolak eta euskal kulturgintza bertatik bertara ikusteaz gainera, zenbait jenderekin hitz egin du. Besteak beste, ikastolen kondaia bat egin nahi du eta horretaz liburu bat osatu. Asmo hau, dakigunez, atseginarekin atseginez hartu dute Lankide Aurrezkian: Kataluinarako ez ezik, honerako ere oso komenigarri izango delakoan, laguntza osoa eskaini diote.

Hona Ernest Sabater-ekin elkarrizketa.

- Nola dago hizkuntza mintzatua Kataluinan eta gainerako Katalan Herrialdeetan?

- Alde batetik, esaten ahal dugu osasun ona duela hizkuntza mintzatuak. Hots, bertakoek (jendetza orotarik ehuneko 60tsuk) erabiltzen dutela, Barcelonako zenbait burgesiak ezik. Kataluinara 1930 aldean etorri zirenen seme-alabek ere familian erabiltzen dute.

Bi salbespen egin beharko dira: gazte-

lania nagusitu du Pais Valencià-ko zenbait hiri-eskualdetan (Valencià eta Alicante) eta Barcelona inguruko hauzo erraldoi horietan (Sta. Coloma, Cornellà, L'Hospitalet e.a.) hango jendetzaren ehuneko 90 etorkin berriak dira. Moltsapen honek galarazten du biziki katalantzea (integratzea), lehen-egunoroko harremanak zirela kausa- berez gertatzen zen katalantzea. hain zuzen ere.

Beste aldetik, hizkuntza mintzatua oso kutsaturik dago: fonetikan, joskeran eta hiztegian, Barcelonako hirian eta ondoko inguruan bereziki. Zorionez, eskualdeetako katalan mintzatua, Tibidabo pasa eta berehala (Tarrassa, Sabadell), askoz hobea da.

Orain telebista programa axola handikoak dira: astean bost egunetan ordubeteko programa bat izaten da, 2-2.30rarteko berriez gainera (azken hau ehuneko 40-50 elebidun). Programok berriro ematen dira bigarren kanaletik larunbat-igandetan 3-5.30rarte. Apirilez gero, programok emango dira egun berean gaueko hamaiketan UHF-n. Ez da guk nahi genukeena, jakina, baina asko aurreratu dugu duela bi urteko egoerarekin gonbaratzen badugu (hilean ordubete) eta duela urtebearekin ere (astean bi ordu, batere errepikatze gabe).

Hiru hilabatedanik, Radio Nacional-eko FM-Irrati bat bada: RÀdio Quatre. Oraingoaz Barcelonatik 50 kilometrotara entzun ahal da (laster da beste Irrati bat, hori baino potentzia bikoitza izango duena). Radio Quatre-k katalan hutsean ematen du. Gainera, Radio Nacional-ean egunean hiru aldiz ematen dira berriak 20 minutuz eta ordubeteko beste programa bat, 10.30-11.30rarte. Zenbait Irrati pribatu badituzte katalanezko programa labur batzuek eta eskualdeko zenbait Irrati elebidun dira orain.

- Eta hizkuntza idatzia? Batasuna guziz lortu dea?

- Alor honetan makurragoa da gure egoera. 40 urtez ez dugu irakaskuntzarik izan eta lehen ere erdizka bakarrik, 1931-1939rarte. Honek zera dakar: herriak era batera hitz egitea eta bestera idaztea. Hori bai, azken urteotan katalanezko izkribuak maila guzietan eta ikastaldiekiko interesa arras hazi dira. Literatur hizkuntza P. Fabra-k eta Institut d'Estudis Catalans delakoak batu zuten 1913.ean eta ez da atzeratu egiterik. Baterapen hau, ordea, aski zabala da, dialektu guzien hitzak, morfologia-aldakiak (barianteak) eta adizkiak hartzeko. Diferentziak, hau esan behar da, ehuneko urri batetan gertatzen dira: aldi batzuetan eta zenbait letratan bakar-bakarrik. Guziekiko hiztegia (hiztegi komuna) gehiena da.

Haur-textuen argitalpena hiru dialektu-talde handiei egokitua (Kataluinako katalana, València-koa eta Balear Uharteakoa) beharrekotzat jotzen da lehen mailarako, pedagogia ikuspuntu batetik. Baita ere saiatzen ari da "neutro" edo xuxen-xuxen inongo ez den hizkuntza-mota batetan argitalpenak egiten, nahitaezko aldakiak (edo barianteak) aipatuaz. Hots, elkar ulertzeko arazoak konpontzea baino (arazo horiek oso gutxi dira), helburua dugu aberastasun bat eta askatasun eta erosotasun sentipen bat ematea.

"AVUI" egunkaria sortzea, duela urtebete, urrats garrantzitsu bat izan zen, jendeak gure hizkuntzaz irakurtzeko ohitura har zezan. 60.000 ale argitaratzen ditu. Kataluinako bigarren egunkaria da,

hortaz, "La Vanguardia"ren ondotik. Al-dizkariaren sasoia da orain. Aspaldiko "Canigó" eta "Presència"z gainera, "Arreu" agertu da (laster itzaliko bada ere, diote-nez), eta beste batzuek iragartzen dira. Beste aldetik, badira eskualdeko aldizkariak eta hilabetekari literario, kultural eta historikoak: "Serra d'Or", "Lluo" (Mallorcan), "Oriflama" (laster astekari), "Els Marges", "Randa", "L'Avenç", "L'Opinio" (espezializatuagoak).

Liburuen argitalpena betidanik izan dugu axola handikoa. Orain badirudi 3.000 ale-mugatik ateratzen ari garela. Sakel-liburu sail batek 5.000-6.000 eta 10.000 ale ere argitaratzen ditu. Halabaina, katalanezko irakurle ohizkoak ez dira ehuneko 20-30 baino gehiago, eta gehienak Kataluinan dira.

- Katalanak zer leku du eskoletan? Badirela katalan eskolak (ikastolak)?

- "Ley de Educación" delakoak aipatu egiten zituen "bertako" hizkuntzak eta aipamen hori egia bilakatzeko lan egin zen. Azken ikasturteotan lortu da sartzeko eskola askotan, Barcelonan eta Barcelona inguruan, asteen bi ordutako irakaskuntzan eskola-orduetan barrenean, maila guzietarako edo horretarako bidean, katalanezko irakasleek emana. Hala ere, Barcelonako hirian 260.000 ikasle badira EGB-n eta 36.000-k bakarrik hartzen dituzte eskolak sistema honetaz, eta beste 10.000-k beren maisu-maistreakin, eskola "aktiboetan" bereziki. Kataluina osoan 170.000 dira Omnium Cultural-en babespean, eta beste 30.000 maisu-maistren gain.

Hamabost urtedanik ditugu eskola "aktiboak": haietan leku garrantzitsua ematen zaio katalanari, irakurtzen eta idazten ikastetik hasita, baina katalentzat bakarrik, hots, katalanez mintzatzen diren haurrentzat. Eskola hauetako batzuek, egun, irakaskuntza katalanez ematen dute, EGB bukatu arte, baita BUP ere. Dena dela, hemen ez da hizkuntza

eragile izan, pedagogia baizik, eta eskola guziak ez dira berdin ibili. Aurten, lehen-dabiziko, sortu dira hiru eskola, eskolaurretik hasita, irakaskuntza katalan hutsean emateko helburuaz: Perpienyà-n, Ciutat de Mallorca-n eta Castelló-n.

- Hirurak, hortaz, Kataluinatik kanpo! Iduri luke ito-larrian baizik ez dela bide horretatik abiatzen, hau da, hizkuntza argiro galbidean den lekuetan bakarrik sortzen dela "jarrera gogorra".

- Arrazoina duzu, zalantzarik gabe. Gauza berri hau dugu, bada, eta Kataluinan zenbait eskolak bide hori hartuko dute, kontzientzia indartuz bait doa. Hone-laxe katalan eskolaren oldarra eratuko da.

- Katalan irakaskuntza zeren bidez egiten da? Zer oztopo ageri zaizkizue?

- Eskoletan katalana ikasten duten haur gehienek Omnium Cultural-eko DEC-eko ("Delegació d'Ensenyament Català") irakasleen bidez ikasten dute. Bada probak (examinak) egiten dituen eta Tituluak ematen dituen Batzorde bat. Batzorde hau Institut d'Estudis Catalans-en mende dago. Hamabost urteotan 1.200 titulu eman dira. Gainera, Unibertsitateak eman ditu beste 400-500 (EGB-rako ageria); azken titulu hau duela bi urte sortu zen, tituluak legeztatze eta ordurarte-koak konbalidatzeko. Bestalde, duela ia hamar urte sortu ziren Hizkuntza eta Literatura Katedrak Barcelonako bi Unibertsitateetan; haietan erdiets daiteke katalanean Lizenziatura, Filologia Hispanica delakoaren adar gisa.

DEC-ek, Diputazioak, Udako Eskolek eta Rosa Sensat Elkargoak antolatzen dituzten ahozko eta posta-ikastaldien bidez eskolatu dira maisu-maistra eta irakasleak. Egun, bi Unibertsidadeetako ICE-en bidez egiten dira "birziklapen"-ikastaldiak, hau da, katalanez dakitenentzat ikastaldiak, maisu-maistrek hizkuntza bera eta hizkuntzan irakasteko gai izan daitezten: 600 Gironan, 700 Lleidan, 500 Barcelonan (harrigarri bada ere Lleidan baino gutiago!) eta 100 Tarragonan. Pais Valencià-n milatsu dira, hamar hiritan banaturik, eta Mallorcan hasiak dira. Ipar-Kataluinan egoera iluna da: frantses Ministerioak ikastaldiak agindu ditu, baina oraindik ez dugu tutik ere. Hala ere, badira han aldeaz edo moldez lan egiten duten dozena batzuek maisu-maistra.

Dugun oztopo nagusia ezagutza ofizialik eza da, onharpen edo tolerantzia ofizializatu besterik ez bait dugu. Barcelona Probintziako "Inspekzioak" idazki

bat bidali du ikastetxe guzietara. Bertan ageri da DEC-ek egin programazio bat (Inspekzioak nonbait begi onez ikusia), katalana eskola-orduetan barrenean irakasteko baimena ematen du eta irakasle-biltzarreetan aurrean egon ditezten ere baimena ematen du. Baina hori besterik ez dugu oraingoz. Ez da Ministerioaren dirurik, zenbait hiri eta Diputazioarena bakarrik; ez da eskolatze osoa (leku askotan eskolak bizpahiru mailetara heltzen dira soilik); katalana ez da nota ofizialetan agertzen; ez da maisu-maistra guzien berziklapena... Kataluinako Magisterio Normalean katalana sartua da egin beharreko gai, baina urtebete bakarrik ikasten da batean eta bi urte bestean guzientzat, eta gero jarraitzen dute Filologia adarrekoek bakarrik, eta hauek guti dira. Sant Cugat-eko Normalean, Unibertsitate Bergainekoan (Autonomoan), eskola guziak katalanez dira, hori bai, katalan gaiak lantzen eta gainera garrantzia ematen zaie irakurketa eta idazketa-didaktikari.

- Zein da etorkinen jarrera?

- Etorkinen gopuru handia bereganatzen oso zaila gertatu da, Erakunde edo

Instituziorik ez geneulako: eskolak, katalanaren erabiltze ageriko eta ofiziala, e.a. Gainera, hauzo erraldoi horietan oso katalan guti bizi ziren. Hala ere, katalan "izatearen" interesa eta onhartzea nonahi ditugu. "Nire seme-alabak katalanak dira" delako esaldian laburtua duzu hori. Katalan eskolak batere koskarik gabe sartu dira etorkinak gehiengoaren diren hauzoetan eta maiz askotan ikasleen gurasoek berek eskatu dituzte.

- Zein da hango Alderdien jarrera hizkuntzari buruz?

- Berez, oposizioa deritzaten Alderdi guziak ageri dira, zein gehiago zein gutiago, katalanaren normalpenaren alde ta erabiltzen dute beren programa eta egitadetan, batzutan sinbolo gisa bada ere. Hizkuntza onhartu behar den egia bat da. Praktikan, Pais Valencià-n eta Mallorca-n askoz motelagoak dira bertakoak ez diren Alderdiak, nahiz teorien elebitasunaren alde izan.

Eztabaida gaitza izan da "ofizialtasuna" eta "ofizialkidetasuna" direla eta. Batean, lehentasuna emango litzaioke katalanari, eta behar izanez gero gaztelania onhartuko litzateke gaztelania-eredunen-tzat. Bigarrenean, hizkuntza paretasuna osoa izango litzateke; kasu honetan, gaztelaniaren pisua eta ohikeria (edo rutina) oztopo handiak izango lirateke katalanaren normalpenari buruz.

- Zer interesatzen zaizu gehien Euskal Herrian? Zer ezagutzen duzu?

- Euskal Herrian gehien interesatu zaidana Ikastolen oldarra izan da, eta bide batez Ikastolei loturik dagokien azken urteotako zuzperraldia: euskaldun berriak, euskara batua, liburu-argitalpenak gai guziez e.a. Ezpairik gabe, hau lortu da euskaldunok duzuen nazio-kontzientzia sendoari esker, eta dena bideratu den borrokarri esker ere bai, noski.

Ikastolak duela bost urte ezagutu ni-tuen eta orduan hasi nintzen euskaraz ikasten, hurbiletik aztertzeo izate hauek guziok. Horretara, ikastola asko ezagutu ditut, baita euskal nazio-zuzperraldian, alor batean zein bestean, lanean ari diren pertsona asko. Haien artean oso adiskide onak ditut. Nirekiko beti guziz maitakor agertu dira. Uste dut Katalan Herrialdeetan badugula zer ikas horiek bultzatzen dituen gogotik eta lan praktikoaren abiadatik, alor askotan hutsetik hasita ere. Gure egoera ez bait zen hain etsigarria, atzean gelditu gara irakaskuntza bezalako hilala-biziko alorretan.

- Azkenik, ezagutu eta ezagutzen al dituzu euskaldunak Barcelonan?

- Ehundaka dira Barcelonan euskaldun ikasleak, bai Unibertsitateetan eta Eskola Teknikoetan. Haiek antolatzen dituzten euskal ikastaldien bidez hasi nintzen ikasten. Gainera, joan egiten naiz sarritan hitzaldi eta kantaldietara. Uste dut gure herriko arteko harremanak azkartu behar liratekeela maila guzietan. Katalunian, oro har, Euskal Herria miretsi egiten dugu, baina ez dugu ezagutzen. Eta Euskal Herrian begirunea ematen zaio katalan kulturari, baina agian "superbaloratzen" dituzue haren finkatzea eta normalpena. argitalpen-alderdia eta mintzairaren erabiltzea... Merkatal bidaztiak bakarrik dira ezagunak: nire aberkideak gutitan etortzen dira hona, Bazko oporretan ikasle talde batzuek izan ezik... Euskaldun ikaslearen artean Kataluina ezagunagoa gertatzen da, hantxe hala beharrez bizi direlako. Askok ere katalanez hitz egiten dute eta aditu ia guziek egiten dute. Inoiz edo behin Unibertsitatean eztabaidatu da zer hizkuntzatan irakatsi behar zen eta euskaldunek (kontzientziadunek behintzat) beti katalana defendatu dute, katalan askok baino areago ere.

- Mila esker.

DANIEL IBARGOITIK BILDUAK

ESPELEOLOGOEN ASTESANTUA

Jakina denez, apirilaren 7tik 10era bitartean "XII Euskal Herriko Espeleologi taldeen lan-egunak" ospatu dira. Oinati eta Arantzazu artean dagoen Gesaltza harzuloan aritu dira. Bertan egin dutenaz "Arantzadi"ko batekin mintzatu gara.

- Noiztik egiten dira lan-egun hauek?

- Lehendabizikoa "I Congreso Vasco-Navarro" de Espeleología de Aranzazu" deitua izan zen; zorienez gaur egun "Vasco Navarro" deitze hori bazterturik dago iadanik. Kongreso hau 1956.urtean egin zen, gure elkartek, "Arantzadi"k alegia, antolatu zuelarik. Geroztik XII. urtera iritsi arte iraun dute.

- Nork hartu dute parte?

- Berrogeita hamalau espeleologok, talde hauek osatuz: Oinatio "Aloña-Mendi" -aurtengo antolatzailea izan dena-, Donostiako "Arantzadi", Lizarrako "Bianako Printzea", Bilboko "Bizkaiko Espeleologi taldea", Gasteizko "Arabako Espeleologi taldea", Eibarko "Kirol Klub" eta Barakaldoko "Esparta" espeleologi taldea.

- Zein izan da lan-egun hauen helburua?

- Badira lan batzu talde bakar batekin egin ditzakeenak. Holakoetan Hego Euskadiko espeleologo guztien lankidetzak eskatzen da. Hemendik aurrera ahaleginak egingen ditugu Baionakoak ere parte har dezaten; orduan, guztion lanaren bitartez, posible izanen dugu lan zail horiek egitea. Bestalde, lan-egun hauetan sistema eta ideia berriak elkar aldatzen ditugu; bai kaustologiaz, bai topografiak, klimatikaz, bioespelelogiaz, geomorfologiaz, estudio teknikoek, antolaketa, e.a.

- Nolako materiala erabiltzen duzue?

- Alde batetik, gela eta laboratoriora lanetan, material zientifikoko egokia behar da lan onak egiteko eta bestaldetik esploratze materiala. Egunetikegunera teknika hobeak sortzen dira azkartasun haundiago lortzeko. Esaterako, lehen bertikaletan,

egurrezko eta sokazko eskalak erabiltzen zituzten. Guk berriz altzairuzkoak eta aluminiozkoak erabili ditugu orain arte. Baina urte hauetan gero eta gehiago erabiltzen dira "Jümau" eta holakoak, arintasun gehiago lortzen dugula. Topografia materialak ere, aldaketa haundiak izan ditu, arinagoak eta zehatzagoak dira alegia.

- Material hauek garestiak izango dira noski; nola lortzen duzue dirua?

- Beste taldeek subentzio inportanteak eskuratzen dituzte haien Diputazioengandik, baina gure egoera ez da hori. Gu nolabait partikular elkarteen laguntzarekin mugitzen gara, baina ez da aski. Beraz, gure ekintza-eremua mugatu egiten zaigu laguntza horien faltagatik.

- Orain zuek lan konkreturik egiten ari ahal zarete?

- Kontura beharra dugu espeleologi estudioak globalak izan behar direla, alegia, gehienetan ez direla leizezulo bakar-rak, leizezulo sitema baizik. Beste kasu batzutan, sistema ez izan arren, leku-propietate berdinak izatea gerta daiteke. Gu orain mendi-multzo kaustiko batean ari gara, Aralarren. Eta aldi berean, alderdi desberdinetan banatzen ditugu, segun nola dauden lur azpiko urbideak, e.a. Egundun hauetan honelako batetan ari gara, S.W. aldera, Ataun inguruan.

- Beste ezer esan nahi ahal duzue?

- Bai. "Aloña-Mendi"koek egin duten antolaketa oso ona izan dela, ez genuke aipatu gabe utzi nahi.

ENDIKA

LABORATORIOS **ARGIA**

Koloretako argazkiak
errebelatzen dira
Egun batetik bestera

Telef. 396147

Gpo. Paz s/n

DONOSTIA

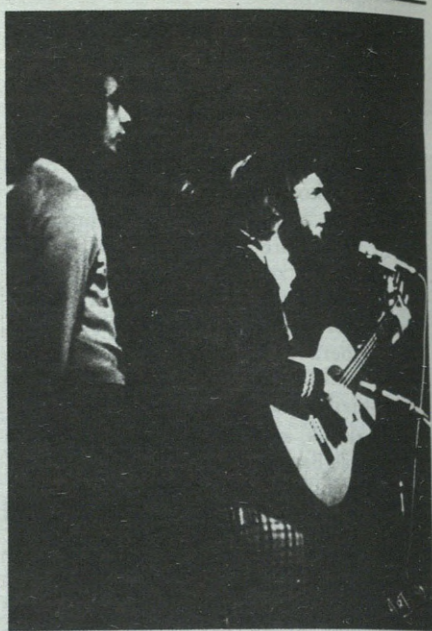
HERRI-KANTAREN TOPAKETAK INTERNAZIONALISMOA NON OTE?

"Herri-kantaren topaketak" ospatuz gero, hainbeste aipatutako internazionalismoa non ote gogoratu zaigu. Euskadi-ren zapalketa hain garbi ikusten dugunok, gure eskubidearen alde borrokan jarraitzeko asmoarekin gaudenok, lehen aipatutako jaialdian oso gaizki adierazi genuen gure internazionalismoa. Europako muturretik etorritako kantari eta taldeei errespetu gutti geniela erakutsiz, hain gaizki entzuten ziren kantak gure zaratakin tapatuz, zortzi orduko jaialdi hortan parte hartu genuen.

IPES, Ikasleen Guraso Elkartearen Konfederakuntza Probintziala eta HE-ZAELe antolatutako jaialdia zen. Donostiako Kiroldegi Munizipalean ospatua eta Gales, Flandria, Catalunya, Bretania, Galicia, Alsazia, Occitania eta Euskadiko kantariak parte harturik. Arratsaldeko sei t'erdietan -haraino hurbildu ginen ordua- kiroldegi barruko giroa zoragarria zen. Jende multzoaren gainetik kolore eta pentsamolde guztietako banderak zabaltzen ziren. Herri ttiki bakoitzeko ikurrina, eta Euskadiren barruan lan egiten duen alderdi eta erakunde politiko guztien banderak presente zeuden. "Batzuek" hainbeste aipatzen duten beldurra -hots, bandera desberdinak elkartzen baldin badira gure tartean hil egingo garela- gezurrezkoa zela adierazi zigan jaialdi osoak. Iskamilak izan baziren ere, oso ttikiak eta motzak izan ziren -bandera "Republicana"kin, esatebaterako-. Beltza, gorria, txuri urdina, horlegi eta txuria... elkartuz ihauteri alaiagarri eta haundi bat osatzen zuten.

Bainan, orain dator tristeena, hor bukatu ziren gure pozak, Ipar Euskal Herriko errepresentanteak -Niko Etchartek eman zion hasiera jaialdiari. Beheko aukietan jarri ginen. Garestienak ziren (250 pezta) eta, harrituta konprobatu genuen aurreko lau edo bost filatik atzera, ezer ez zela entzuten. Nahiz eta guk inbitazioak eduki, beste jende guztiari adarra jo ziote-la iruditu zitzaigun. Hori ikusi eta gora abiatu ginen. Zati batzuetan nahiko ondo entzuten zen- abotsa behinik behin- baina besteetan (atzean) gaizki.

Badakigu elebitasuna zer den. Gure herrian, egunero, sufritzen dugu. Inkomunikazioa zein erraz lortzen den ere bai. Aurkeztzaileak euskaraz esaten zizkigun hitzetik aparte, ez genuen beste instrumentalik kantari gehienekin ulertzeko, gure borondate ona ez ezik. Jaialdia oso luzea zen, eta nola hitzak ez ziren ulertzen, jendea tabernara bisitak egiten hasi zen. Lehen momentuetan hori ez zen gehiegi nabari. Deskantsuan txarangakin gorputza nahiko mugitu ezker, gauzak aldatzen hasi ziren. Daffid Iwan (Galestarra), De Vlaamse Barden (Flandes), Lluís Miguel (Catalunya) eta Maite Idirin pasa ziren. Britainiako "Glenmor"ek interes gutti sortera zuen. Jendeak egarri asko sentitu zuen momentu hortan eta oso txalo gutxi entzun ziren. Talde batzuen zaratakin ez zen hori gerta. "Urko", ia denok ezagutzen genuen kantaria, nahiko ospatua izan zen. Miro Casabellak, Galiciako kantariak, bere ekinaldiari hasiera eman behar zion momentuan, BIKON-

DOAren hots antolaketa "majistrala" k pott egin zuen. Ondo izurratu gintuen denok -kantariak eta jendea-. Ez dakit zenbat denbora pasa ondoren, jende guztia ixtilu gogorrean jarri eta asko kanporatu zirenean, Miro Casabellak bere kantak presentatzeko aukera eduki zuen. Bere mailaren neurri beteari esker jendearen interesa ber-sorteraztea lortu zuen.

Alsaziako "Siffer" taldeak publikoa berarekin eduki zuen. Musika alaiak jendeak dantza eta dantza iraun zuten. Abes- ti hauen letrak oso interesgarriak izan behar ziren baina... beste kanta guztiekin bezala, ezer ulertu gabe gelditu ginen. "Cantam u populu corsu" deitzen den taldeak -Corsicakoak- poliziari eskerrak ezin zirela etorri esan ziguten.

Azkenik, eta ia 500en bat pertsona bakarrik barruan iraun genuela, Catalunya-ko "Marina Rosell" eta Occitaniako "Marti" k kantatu zuten, jaialdiari amaiera emanaz. Nahiz eta hain jende gutti gelditu, beraren zaratakin eta BIKONDOA jaunaren instalazioari esker, musika ez zen entzuten, eta abotsak gaizki. Goizeko ordubit'erdia ziren.

Puntu hauek denak kontuan harturik, pozez eta alaiak joango zirela kantariak bere herrietara, euskal jendearen oroimen on bat eramanez gainera, pentsatzen dugu. Antolatzaileek kulpa haundia dute. Egia esan, ez zuten batere lagundu komunikazio piska bat lortzen. Hainbeste kostatzen ahal zen kanta guztien itzulpena, euskaraz eta gaztelaniaz, paper batzuetan jartzea, nahiz eta herri guztien presentazioa euskaraz eta hitzez egin?

Europako nazionalitateen bateratzea, nahiz eta jaialdi baten bidez izan, oso interesgarri eta aberasgarri iruditzen zitzaigun. Ez dugu gehiegi lortu lehenengo hon-tan, baina espero dugu hurrengorako gauzak seriotasun gehiagorekin hartuko ditugula. DENOK.

PILAR IPARRAGIRRE

BERRIRO HIZTEGIGINTZAZ

Jakintza eta teknika-gaietan erabili ohi diren hitzak euskeraz nola eman behar genituzkearena ez dugu egungo hauzia, bai ordea, euskera gai hoién irakas-kuntzan sartzen hasten deneko hontan, lehenbailehen eta tajuz erabaki beharrezkoa. Guztiok dakigunez, bi mutur-iritzi dauzkagu aurrez-aurre hori dela eta: Hitz guztiok euskararen baitango erroz eta hizkuntzaren beraren gaitasunez baliaturik eratzearen aldekoa bat, besteak, alderantziz, kultura-hizkuntza guztiek egiten omen dutenez kanpotikakoak (grekeratikakoak gehienbat) onartzearen alde ditugula.

Bi aldetakoek badute, noski, bere aburuaren aldeko indargarririk, eta bada, zorionean, hizkuntzaren baitan nahiz inguruko gizartegiro, gaien bereizitasun eta bide erosoaren billaketari buruzko azterlan eta saioak egiten diharduenik. Nik, egun, sarri erabili ohi den eta nik behintzat beti usteltzat jo izan dudana baieztapen-usteko bati lotuko natzai: ZERUKO ARGIA-ren 729.alean azaldutako Luis Mari Muxikaren hitz batzuek dakarkidate aurrera, bere soil-soilean, honako hau dioskunean: "Edozein hizkuntzak hartzen ditu beste hizkuntzetatik hitzak. Gaztelaniak "gramófono", "teléfono", "televisión" eta abarren ordez "grabasonidos", "hablalejos", "miralejos" eta horrelakoak asmatzea parregarria gertatuko litzakete".

Lehenbiziko zatian diocnaz erabat natorrela zer esanik ez; euskerak badu, beste hizkuntzek bezalaxe, behar dituen hitzak nunahitik hartzeko eskubidea, eta eskubide hortaz erruz baliatu izan delakoa ikusi nahi duenarentzat agerian dago.

Ondorengoari buruz, berriz, hauxe esango nuke: Gaztelaniazko adibide batzuetatik ondorio bat atera, eta, beste inñolako baieztapenik gabe, ondorio hori euskarari bete-betean dagokiola ontzat ematea, ez da lojika-maillan zillegi: adibidez, gaztelaniaz "chato" eta "generoso" emateko "narizcorta" eta "manoabierto" esatea parregarri izateak ez dakar, nahiz eta ez, euskerazko "sudurmotz" eta "eskuza-bal" ere arbuigarri izaterik. Alde hortatik, eta besterik ez balego, horrelakoak gaztelaniaz parregarri direla liokeenari erantzun erraxa eman zekiokkeen: Eta guzti, zer?

Gaztelaniaz gertatzen den hori gureari oso-osoa, edo erdizka edo inñola ere ez dagokion ikusi beharra dago beraz, eta, horretarako, gaztelauek (eta frantsesek orobat) bide horretatik jotzeko izan zitza-

keten eragingarriak ezagutzea noraezeko dugu.

Muxikari, eta berak dioena hitzetik ortzera jaulki ohi diguten beste batzuei, zera ahortzi bide zaie: Gaztelaniak ere badituela, eta, ugari izan ere, "grabasonidos" eta bezela eratutako hitzak: Horra, adibidez eta besteak beste, "portaviones", "dragaminas", "quitanieves", "lanzallamas", etab. Bide hori berez ezinezko zaienik ez du beraz ematen baina, hala ere, jakintza-gaietarako ez dutela erabili begibistan daukagu. Zergatik ote?

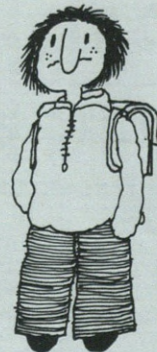
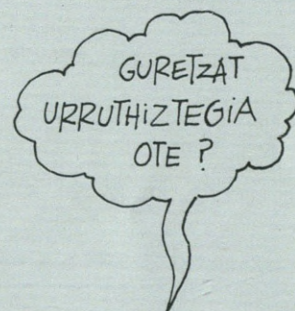
Latiñak eta, ondorioz, latinetikako hizkuntza guztiek, esakunea moldatzean osagarriak aditzaren ondoren jarri beharra daukate: "El hombre trae un libro bajo el brazo", "bajo el brazo, el hombre trae un libro", "El hombre, bajo el brazo, trae un libro" haizu zaizkie, esanahiaren inbar-duriei egokituz, baiña "el hombre bajo el brazo un libro trae"-k bezala aditza azken-muturrean daramatenak arrotz dituzte; horretxegatik hain zuzen, lehen aipatu ditudan "lanzallamas" eta horrelakoetan, lehenbiziko zatia aditza da, eta azkenekoa osagarria.

Hori, halabeharrez, hoingandik beste hitz batzu eratortzeko gainditu eziñezko oztopo gertatzen zaie; izan ere, "lanzallamas" trēsna baten izena izaki, hori darabilen gizonari nola esan? Onenean "lanzallamista" edo, berez "lanzador de llamas" behar lukeenarren. Baiñan orduan, hori onets balezate, su-jaurtitzeari bera-ri zer? "Lanzallamiento" edo "lanzallamación" edo aldrebeskeria liratekeenez gero, "lanzamiento de llamas"-era jo behar harko lukete, esti egiñez. Jakintza-hizke- ran, ordea, hitzak baliagarri izango badi- ra beste batzu eratorri ahal izate hori ezin besteko da; "telémetro"-n ondoan. Horretarako, ordea, latiña utzi eta aditza azkenean ezar dezakeen hizkuntza bate- ra jo behar: Horra grekerara jo izanaren egiazko zioa.

Alemanierak, adibidez eta alderantziz, aditza azkenean ezar dezakeela, hori dituen FRENSCHREIBER, FERNROHR, FERNMESSER, WINDMESSER, REGENMESSER eta, euskerazko "urrutidaz- taillu", "urrutikustailu", "urrutineurtai- llu", "aizeneurtailu", "eurineurtailu", eta bezelaxe eratutakoak. Eta eratorrietan hor genituzke, esaterako, "Aizeneurtze"- tik "aizeneurtailu", "aizeneurketa", "aiz- eneurtzaille", "aizeneurketari", "aizene- urketategi"...

Honek zera darakus argi eta garbi,

nere ustez: Muxikak bide hori arbuia- tze-ko zio gisa ematen digunaren balioa hu- tsaren hurrengokoa dela, alemaniera ja- kintza-gaietarako gauza ez dela onartzen ez badugu behintzat... Gizarte-giroaren aldetik, euskararen egungo egoeraren al- detik, erosotasunaren aldetik daudekeen kariak zor zizkigun, lojikaren arauz us- tel eta irakurlearentzat iruzur-bide gerta daitekeen horretara joteke.

Gehienetan bezala, erdi-bideak diru- di hontan ere zentzuzkoen. Alemanierak horixe hartu du, FERNSPRECHER eta TELEPHON, biak aukeran uzten ditue- la, hontan, hain xuxen, TELEPHON as- koz ere gehiago darabilte, baiña hizkuntza erabili darabiltenen hautapenez, eta ez jakintsu-usteko baieztapenen indarrez.

Ez dezagun, beraz, "electrón, ion, spin" eta gogai berriak dakarzkiguten ho- rrelakoak euskeraz nola eman asmatzen astirik gal, baiña euskereaz balia daiteke- enetan ez daukagu bide hori aldeurrez ixteko eskubiderik. Hontan, lojika, zen- tzua eta gure hizkuntzari zor diogun begi- runea bat datoz.

J. OREGI

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

Transportes **azkar** s. a.

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo, Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado 1381

JOSE ZINKUNEGIREN OPTIKA DONOSTIAN URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

MUEBLES

URRETA VIZCAYA

1920'an sortutako etxea

ERREDIZAK - EDERGALLUAK

EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS, 48

GAZTEIZ (Vitoria)

Oyal s. a.

Oyal eta eforru almazena

Paregabekoak Bikañenak

GARIBAY, 4 - TELF. 414304

DONOSTIA

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gañera esne putzuak,
Olek guztiak berekin ditu
Fanderla'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

Urrutizkiñak: 41 77 51 - 45 57 00

DONOSTIA

Erretera Vizcaya

ERLOJU ETA BIKITEGIA

Gasteiz, 10

"egin" irailean egingo

Apirilaren 15ean EGINen aurkezpena egin zitzaien donostiarrei San Telmon iluntzeko 8etatik aurrera. Donostiako herri irratiz egin zitzaion jendeari dei. Arrakastarik izan zuen irratitik egindako deiak: jendez leporaino bete zen eliza zaharra.

Katakunbetatik ateratzen ari den euskal prentsaren irudi zen argi ilunez erdi ilunpean zegoen San Telmoko biltokia. Herria zapaltzeko izan diren egunkarien artean herria zerbitzatzeko asmoz EGIN egin nahi dutenen hitzak jendea poztu eta berotu egin zuen.

Donato Unanuek egin zuen sarrera euskaraz eta erdaraz, egunkari bat egiteko asmoak noiz hezurmamitzen hasiak ziren adieraziz. Hurrena Mariano Ferrer mintzatu zen.

Alderdi politiko bati lotu gabea

EGINen independentzia azpimarratu zuen Marianok, behin eta berriz. "Nor dago EGINen atzetik? galdetzen du jendeak" zioen. "Ez politiko talderik eta ez dirudun talderik dago EGINen atzetik".

Arrisku horri ihesegiteko herriarengana jo beste biderik ez dago. Herritarra den neurrian gordeko du askatasuna. Bere dirubidetan eta informabidetan herritarra den arabera eta neurrian, alegia. Horregatik dabilta bazkide bila herriz herri.

Egiatzko informazio ematen saiatuko da EGIN. Are gehiago "informabidetarako sarrera aitortuko dio edonorri. Hitzik ez duenari hitza ematen saiatuko da".

Legeak jartzen dizkion mugak baka-

rrik jarriko ditu. Inor ez du berexiko eta baztertuko. Euskal Herri osoa hartzen saiatuko da. Orain arteko egunkariak Probinziei eta hiriburuei loturik dira. Agentzi eta informazio ofizialez gehiegi baliatzen dira. Euskal Herri osoan zabaldurik izango ditu EGINek bere berriemateak.

Hori bai bizitzeko jaioko da EGIN, ez gauza haundiak esan eta egun berean hiltzeko. Bere zabaltasunean bide bat markatzen ere saiatuko da. Zabaltasunak ez du axolagabekeria esan nahi. "Une bakoitzean Euskal Herriak sentitzen duena esaten saiatuko da. Ez halako edo holako partiduk esaten duena".

EGIN enpresa

EGIN enpresa bezala antolatzen ari

dena mintzatu zen hurrena.

32-40 orrialdeko egunkaria izango da EGIN. Hernanin argitaratuko da. Baina Euskal Herriko bost lekutan izango ditu informazio etxeak. Itxuraz ordainduko die kazetariak. Teknika aurreratuz, ahal den jenderik eta denborarik gutxienaz egingo da.

80.000 aleko tirada izango du. Hala ere bere burua ordaintzeko ehuneko 40 publizidadetik atera beharko du.

120 milioiko kapitala osatu behar du EGINek. 21 miloi eskuratu ditu oraingoz atera behar diren kredituak ateratzeko eta abarretarako. Sortzaileek aurreratutako dirua da gehienbat, bakoitzak miloi bat jarri bait du. Baina sortzaileen aginpideak 2 urtetan iraungo du. Bazkideak ugaltu ahala beren egitekoa bukatuko da. Bi urte barru 900.000 peztaren akzioak saldu beharrean dira sortzaileak, bazkide bakoitzak 100.000 peztarenak baino gehiago izan ez ditzakeelako. Bi milatik 100 milaraino bakarrik eman dezake bazkide bakoitzak.

Mila bizilagunetik 15 EGINen bazkide izango da. Dagoeneko 1.500 lagun hor dabilta EGINen alde lanean, han eta hemen. 7.000 bazkide ere baditu oraingoz. Hormetako paper jartzeari horregatik egin dio uko, beste bide honetarik merkeago eta seguruago egingo duelako propaganda.

Elkarrizketa

Jendartetik galdera asko egin zen. Irailaren batetik hamabosta aldera kaleratuko zela erantzun zen. Nahiz eta lehenago ateratzeko era izan ez dute aterako. Ez dute hauteskunde aurretik argitaratuko, jai berria den egunkari bati astindu gogorregia emango bai lioteke partiduek. Partiduen zerbitzutan jaiotzen ez den egunkari batentzat arrisku haundiegia da, noski. Uda garaia ere ez da egokia kaleratzeko. Udazkenerako utzi du, beraz, plaza-raztea.

Euskara ahal den gehiena sartuko du, euskara batua noski. Dagoeneko badu horretan arduratzen den idazle taldea. Euskara ulertzerreza eginen saiatuko da.

DEIA eta EGIN (biek helburu eta interese berdinak badituzte behintzat) batera ateratzea astakeriatzat jo zen. DEIAk bazekien EGINen berri. Zergatik ez zaio hurbildu asmo berdinak baditu? EGIN ere ez zitzaiola DEIAri hurbildu aitortu zuten.

Gure Amalurrak bixkiak egiten ditu azken aldi honetan. Bixkien zale ez da inor, baina hala datozenean biak hazi beste biderik ez da izaten.

DEIADARRAK

Bilbo inguruko hauzoetan gizar-te-eskolak antolatu dira. Iluntzetan hainbat langile eta ikasle dira, etxeratu orduko, sistema aztertzerajoaten direnak: kapitalismoa ezagutu, suntsitu ahal izateko. Hau esan digute:

ZER DA GIZARTE ESKOLA ?

Eskolak, gizarte saileko formazioari erantzun bat eman nahi dio. Honen behar-erizana nabari agertzen da gure artean, eta hortaz oharturik planteatu ziren: maila apal batetik has eta formazio bide bat eskaini herriari; egunero jasaiten ditugun kontradikzioei erantzun objektibo eta egoki-ena emateko eta gure Herria hobeto ezagutzen laguntzeko. Hauk dira proposatzen diren ikas-sail batzu: Marxismoaren teoria, Historia, Ekonomia, Sexualida-dea...

ZER AZTERKETA METODO ERABILTZEN DUZUE ?

Formazioa, ekintza kolektibo bezala hartzen dugu, eta talde-lana erabiltzen dugu lan metodo bezala, bertan sortzen diren eztabaidak eta debateak, eta gure egoera konkretoaz egiten diren azterketak, formazio-bide egokien eta interesgarrien bezala ikusten ditugulako. Baina guzti honek ez du baztertzan lan pertsonala; era berean, taldeentzat aportazio garrantzitsua izan daiteke.

Formazioaren jarraipena segurtatzeko, programaketa tinko bat du sail bakoitzak, eta, hau, lan ordenatu bat eramatearren, materiala prestatzeko, koordinaketa lortzeko; baina flexibildade handiz, beste zerbait planteatu behar bada, beren garrantzia frogatzen denean.

Noizbehinka, darabilgun gaiari lotuta, hitzaldiak ere antolatzen dira: marxismoaz, nazio arazoaz... Erabiltzen den materiala guk antolatutakoa da. Gai bakoitzerako liburuxka bat izaten da osatua.

Eskolak dituen oinarri garrantzitsuak
hauk dira: azterketa teorikoetan ez gera-
tzea, ikusitakoa praktikan jartzea gure
arabera, eta soluzioak aurkitzea, eta saia-
tzea.

GIZARTE ESKOLA BATEN BILA

ZELAN ANTOLATU DIRA TAL-
DEAK ? ESPERIENTZIA
PEDAGOGIKORIK BA AL
DUZUE ?

Talde ttipietan eratzen gara, 10-15ekoak, arduradun batekin. Gero, bada taldeen arteko koordinaketa ere. Azaldutako metodoekin egiten dugu lan, eta lehenengo urtea denez, ez dugu beste esperientziarik.

ZER JOERA POLITIKO DUZUE ?

Gure eskualdean gizarte-eskolak dementzat zabalik daude, baina jende gaztea da parte hartzen duena batipat. Arrazoi honengatik (gure kasuan) eta zabal planteatuta, joera abertzale-sozialistak dira ugarietak, baina, berez, eskolak, gorpuz gisa ez daude tendentzia bati lotuak.

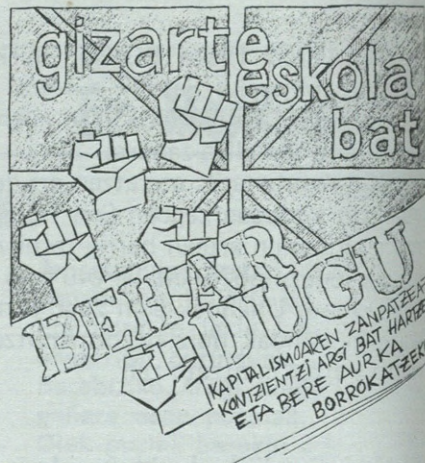
ZER HEDADURA ETA ANTOLAKETA DUZUE ?

Ezker-aldean sortu ziren lehenengo gizarte-eskolak; kurtso hontan Bizkaiko eskualde euskaldun batzuetara zabaldu dira eta baita beste batzu Gipuzkoa eta Araba ere. Gutzira 30 gizarte eskola dira, Ezker-aldean, Bilboko haurune eta Gernika eta Arratian banatuta.

Eskolek ordezkariek bidaltzen dituzte Bizkai mailako koordinadora batetara; bertan ekintza baterakoia antolatzen dira: ikastaroak, hitzaldiak, diru arazoak konpontzea, erabiltzen den materiala onar eta banatze lana... (garrantzitsuenetarikoa bat euskaraz materiala prestatzea izaten da).

GIZARTE ESKOLA BAT ZER DA
KAPITALISMOAREN AITZINE-
AN ? ATENTATU, UHARTE
BAT ?

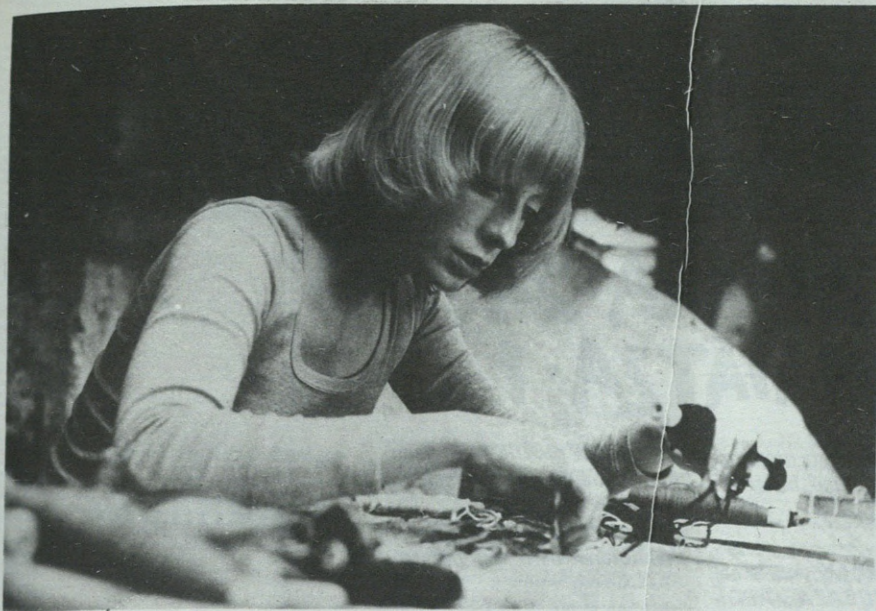
Gizarte eskola, "kalean" diren arazoak erantzun objetibo eta zientifikoa emateko, jendea gertatzeko da. Dударik ez guzti honek, eta jendea egoeren aurrean ikuspuntu kritiko batekin azaltzeko, kalte egiten ahal diola kapitalismoari. Gauden situazioari oso lotuta dago; berak eskatzen du, ez da uharte bat beraz.

SOZIAL IRAULTZAK HERRI
OLDEEK EGITEN DITUZTE..

Bai, herri oldea izan behar da "iraultzailea", baina, hau ez da inprobisatzeko: gizarte eskolak bide horretan beharrezko tresna bat eskaintzera datoz, hau da, formazioa. Herri boterea sortu eta sendotzeko lanean, ahaleginetan ari gara.

JOSEBA S.

Jane: irudimena, trebetasuna eta pazientzia behar

LAUKIZEKO ARTISTEN HAUZALANA

Laukizen gaude. Jakin dugunez, Bizkaiko herritxo honetan artista gazte talde bat bizi da eta beraiekin Zeruko Argiarako elkarrizketa bat egin nahi izan dugu. Ez zaigu askorik kostatu berak topatzea. Elizaldetik gertu- an bizi dira, Uralde baserrian, hain zuzen. Ataurrean, lorategitxo bat zain- tzen, neska ilehori bat dago. Ingles azentuaz mintzatzen da. Barrutik gaz- te bizardo bat irten da eta zertara nentorren jakitean barrura sartzeko gon- bidatu nau. Sukaldean katu siames polit bat dute. Bertan beste gazte batzu azaltzen dira.

— Hasteko, izenak. Nortzu zarete? diotsot bati.
— Hau Jane Ballard da, Estatu Batuetakoa. Hau Juan Valdemar Luna, mexikarra. Horko horik Natxo Silvan, Belen Sans eta Marta Etxebarria, hirurak Bilbokoak.

— Eta zu?

— A bai, ni Juan Gómez naiz, Bilbokoak. Zeru- ko Argian, gainera, inoiz nire irudiak agertu i- zan dira, Aimar-en irudigilea izan nintzen eta.

— Noizdanik zaudete hemen?

— Duela urtebete inguru etorri ginen.

— Eta zertara?

— Begira, guztiok arte estudioak egin ditugu eta talde lanean aritzeko gogo geneukan. Hori dela eta, toki baketsu bat beharrezkoa genuen bertan lasai lan egin ahal izateko. Horregatik, etxebizitza bat baino baserri bat hobe zela pen- tsatu genuen eta Uralde hau berritzatu ondo- ren bertan jarri geure ehundegia.

— Baina Jane eta Valdemar ez dira hemengo- ak...

— Ez,—azaltzen digute—; hasieran gu geu Ameri- ketara joateko ametsa genuen,Mexikora edo, baino gero, politikazko harreman txarrak zeu- dela eta, berak hona etortzea hobe zela erabaki genuen. Tapizgintzaren artea irakatsi digute.

Jane tindatzen oso trebea da. Valdemar,aldiz, ehule bikaina dugu, Mexikoko Arte Eskolako irakaslea izana baita.

— Eta zer egiten duzue hemen, Laukizen?

— Gauza asko. Alde batetik herri txiki batera etortzea, hasteko, ez da kasualitatea izan. He- rriko jendeen ondoan bizi nahi dugu, beraiekin harremanetan egon. Bestetik, guk ez dugu gaurko industriaren teknikakerietan erori nahi. Artisautza eskulanetan oinarritzen da eta hori gorde eta landu beharreko zerbait dela uste du- gu, arte gizatiar bat egiteko. Arlo honetan itu- rrietara bihurtzea premiazkoa dela uste dugu.

— Eta nolako arte lanak egiten dituzue?

— Hemen gaudenetik tapizgintzan aritu izan ga- ra. Gobelinoak egiten, hain zuzen ere. Gure us- tez lan nahiko onak lortu ditugu eta bide bere- tik segitzeko asmoa dago. Marrazkiak ere egin ditugu, hala ere.

— Erakusketarik ez al duzue egingo?

— Bai, Apiril honetan, hain zuzen. Bilboko Arte Museoa erakusketa bat egingo dugu laster.

— Ezaguna al da Euskal Herrian tapizgintza tek- nika hau?

— Baliteke lehenago ezaguna, izatea baina gaur egun, oso oker ez bagaude, gu gara honetan ba- karrak. Hala ere, gure lantegia guztiei zabalik dago eta prest gaude lagun berriak hartzeko. El- karrekin bizitzea eta elkarlanean aritzea esperi- entzia oso probetxugarria dela uste dugu bene- tan.

Eta eskerrak eman ondoren, bertan utzi di- tugu sei lagunok, artilezko hariak ehundegian trebeki nahastuz sinestezineko arte lanak egi- ten, Laukizen, Mungia ondoko herritxo eder eta baketsu horretan munduko zaratotsetik urrun.

XABIER ARMENDARITZ

Valdemar Luna mexikarra ehundegian

APIRILA·24 MAIATZA·1

LIBURUAK

LETURIA-REN EGUNKARI
EZKUTUA
TXILLARDEGI

LETURIAREN EGUNKARI EZKUTUA, Txillardegia. LEO-
POLDO ZUGAZA. 146 orr.,
275 pta. Txillardegiren lehen
nobelaren bigarren argitalpena.
Egileak berak honi egin dion hi-
tzaurrean, honela dio: "...ni bel-
dur, gaurko irakurle anitz, gaz-
teenak batez ere, orain dela ho-
gei urteko giro hura ezagutu ez
dutenak, harritu egingo dira nik
uste. Zer ote da hori guztia?
Zertara ote datoz barne-garrasi
eta metafisika-kazka ero horik?
Hau gerta daiteke, dudarik ez,
baina dena dela garaiazen lekuko
on bat dateke nobela hau.

1957an idatzi bezalaxe,
ematen zaigu, hau da, gipuzkeraz,
eta orduan Mitxelenak egin zion
hitzaurreaz.

EUSKAL LITERATURA: azter-
bideak, azterketak, aztergaiak.
Mikel Zarate. ZUGAZA ARGI-
TALDARIA. 151 orr., 330 pta.
Txomin Agirreraren literatura tek-
nika batzuetatik hasi eta Ramon
Saizarbitoria eta euskal prosaren
eraberritzera arte, Mikel Zara-
tek euskal literaturaren pausorik
garrantzitsuenetarikoa ditu.

Liburu irakurgarria eta literatur-
gintzaren istudiorako beharrez-
koa.

HITZ NAHASTUAK, Amaia La-
sa Alegria. ZUGAZA, ARGI-
TALDARIA, IRRISKO SORTA
68 orr., 285 pta.

HITZIK AINITZ IDATZI DUT,
Manu Ertzilla. ZUGAZA ARGI-
TALDARIA, IRRISKO SOR-
TA. 116 orr.m, 375 pta.

Bi idazle on poesia sortak
eskaintzen dizkigu oraingoan
ZUGAZA argitaldaria. Bazen
euskal poesia pixkat irakurri
ahal izateko garaia. Agian erru
bat aurkitzen zaie bi liburuoi:
dakarten testoiari begiratzuz gero
prezioak garestiak gertatzen di-
rela.

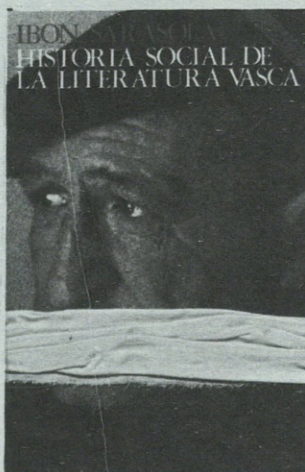
**EUSKAL AUTONOMI ESTA-
TUTU BERRIRAKO AURRE-
PROJEKTUA**, Kimuberri tal-
dea. Euskal aldizkarietan argita-
ra berri den estatutua orain li-
burua datorkigu. Aipagarria
nola ematen den, euskaraz eta
gaztelaniaz, lehenari nagusi-
suna emanaz, eskubiko orrialde-
tan azaltzen bait da. Gaineron-
tzean ere oso txukun egina dago
liburuxka.

Oraingo zorionak eman
beharrean gara euskal argitalda-
riei, bi asteren ondoren lau libu-
ru erabat euskaraz eta boskarre-
na bi hizkuntzetan kaleratu bait
dira. Hurrengo asteek ere hone-
lako emaitzarik ekarriko baligu-
teke!

**HISTORIA SOCIAL DE LA LI-
TERATURA VASCA**. Ibon Sa-
rasola. AKAL.74. 183 orr., 200
pta.

1971an Ibon Sarasolak
egin liburuaren itzulpena—gehi-
turik—eskaintzen digu Jose An-
tonio Cidek. Beraz, euskal lite-
ratuaren historia XVI. mendetik
gaur arte, kriterio soziologikoz

eta batipat 1964tik aurrerako
produkzioa agertuz. Interegarria
hemendik kanporakoek —eta
bertako zenbaitek ere— euskal
literaturaren berri izan dezaten.

**IKURRIÑA, HISTORIA Y SIM-
BOLISMO**, José M. Bereciartúa.
157 orr., 250 pta.

Ikurriña, sortu zenetik Go-
bernuak "legeztatu" duen arte,
lehengo eta azkenaldiko argazki-
ez horniturik. Gainera ikurriña-
ren esanahia ere azaltzen da.

IHARDUNAK

Lazkaon, apirilaren 23tik maia-
tzaren 8a arte herriko jaiak:

—23an, INTXIXU taldeak
"Deus ez izatetik izatera" an-
tzeztuko du ARERIA zineman,
gaueko 9,30etan.

—24ean "goiti-behera" proba
nagusia, eguerdiko 12,30etan.

—27an, arratsaldeko 5etan. S
Prudentzio ermitan elizkizuna:
10etan jaialdia, Lurdes Iriondo,
Xabier Lete, Antton Valverde
eta Pantxoa eta Peiorekin.

— 28an, goizean meza; arratsal-
deko 4,30etan xenenak; seieta
pelota partidua, Zelaia-Algiriario
eta Orozko-Telleria. Ondoren
EGAN eta txistulariak, goizal-
deko 1,30ak arte.

— 29an, goizeko 10,30etan, i-
datz eta margo-marrazki lehiaketa-
ren sari banatzea; ordubatean
Mattin eta Lazko-Txiki bertsola-
riak; arratsaldeko 5,30etan Pe-
rurera harrijasotzailearen saioa;
ondoren bertsolarien bigarren
emanaldia eta ondoren EGAN
eta txistulariak.

—30ean, 12etan, taldeen desfilea
eta ondoren asto-karrerak; arra-
tsalseko 3,30etan plater-tiroketa
eta ondoren zaku-karrerak. Gero
berri, OROITZA taldearekin
dantzaldia.

— Maiatzaren 1ean, 7,30etan so-
kamuturra; 9,30etan "XXXIV
Lazkao Lasterketa" Euskadi tro-
feoaz, afizionatuentzat; 1,30e-
tan Goierriko txistularien ager-
taldia; 4,30etan xenenak; 6etan
GOIHERRI dantzari taldea eta
ondoren dantzaldia EGAN eta
txistulariekin.

Besta egun guztietan disko
eta liburu azoka eta "mer-
katu txikia" irekiak izanen dira
eta "Orobione" etxean zurra-
kapotea.

Horrenbeste urtez boikota egin izan duen Lazkao festa mardulak antolatu ditu aurren, alajaina!

Zumaian kultur hamabostaldia, apirilaren 23tik maiatzaren 5era:

- 23an, Amuriza, Azpillaga, Lizaso (aita-semeak), Lopategi eta Murua bertsolariak arituko dira, gaijartzaile Abel Muniategi izango delarik.

- 24ean, umeen eguna. Goizean kalejirak; eguerdiko 12etan jaialdia: Kixki, Mixki eta Kaxka-melon eta giñola; arratsaldean jolasak.

- 26ean, emakumeen egoeraz hitzaldia.

- 27an, euskal zinema, gaueko 8etan, Aita Mari zineman.

- 28an euskal langile mugimenduz mahain-ingurua, ELA, LAB eta LAK erakundeetako ordezkariak.

- 29an, euskal irakaskuntzaz mahain-ingurua.

- 30 ean, Urrietako taldeak Lurdes Iriondoren "Fabrika berria" antzestuko du, guk 10etan, Maria eta Jose Ikastetxean.

- Maiatzaren 3an, "Marxismoa eta problema nazionala Euskal Herrian" gaiak arituko da Paulo Iztueta.

- 4ean, "Euskal Herriko alternatiba politikoak" gaiak euskal indar politikoaren ordezkariak mintzatuko dira.

- 5ean, Maite Idirin eta Gorka Knörreren kantaldia.

- 6ean, gazteriararen problematikaz mintzatuko da gazte talde bat.

- 7an, arratsaldeko 7etan, Maria eta Jose Ikastetxean, "Zumaia 76 Kilimanjaro" espedizioaren filma eta argazkiak.

- 8an, goizean sokamuturra eta txokolatada; eguerdian ITXAS-

MENDI dantza taldearen saioa eta arratsaldeko 7etatik aurrera dantzaldia talde batekin eta trikitilariekin.

Hitzaldi guztiak eta bertsolari eta kantari jaialdiak guk 9,30-etan izanen dira, Maria eta Jose Ikastetxean.

ZINEA

Zestuan Euskal Zinema Amateurreko gidoi topaketa. Hona egitarauetan azaltzen dena:

Euskal zinema amateur euskaraz indartzeko oinarri bat finkatzea nahi da, beste era batetako lanak gutxietsi gabe, noski.

Zer ulertzen dugun hontaz:

Topaketa: Sari edo ordainpide eragingarriekiko lanen bilketa.

Gidoia: filma bat, nahiz tekniko, nahiz literarioki zehazteko ahalbideak eskainiko dizkigun dokumentazioa. Argazki, marrazki, e.a.-ez osatua izan daiteke.

Amateur zinema: Merkatal baliarik gabeko formato txikiko filma (8 Super 8 eta Single 8).

Euskal: euskal gai edo euskal ikuspegi soilez trataturiko lanak.

Euskaraz: euskaraz dakienak bakarrik, uler eta interpreta ditzala.

Oinarriak berriz hauetxe dira: Partaideak: Nahi duen oro.

Gaiak: Gidoiak, gai askekoak izanen dira, argumentu, fantasia, erreportaia e.a., lan orijinala nahiz aurrez legokeren baten egokitzea.

Aurkezpena: Orrialde batetan mekanografiaturik; testu, irazkin eta deskribapenak euskaraz. Zirkuntantzialki, beste hizkuntzetan erabiltzen diren teknik adierazpenak erabil daitezke.

Burutzapenerako ohar guztiak

berarekin joan beharko dute (teknik gidoia).

Egileak, berari hala baderitzaio, argazki, marrazki, e.a.-ez horni dezake aurkezpena.

Bere burutzapenak eska deza-keen edo eta erabiliko lukeen ekipoaren deskribapen zehatza ere adierazi beharko da, ekipo horren jabetzarik duen ala ez adieraziz.

Zenbat lan: Egile bakoitzak hiru lan baino gehiago ezingo ditu aurkeztu.

Hautapen batzordea: Zinema nahiz literatura gaiet loturiko pertsonen osaturiko hautapen batzorde bat izendatuko dute antolatzaileek. Topaketaren azken egunez argitaratuko dira izenak.

Sariak: Hautaturiko lanen finantziapen oso nahiz erdizkako antolatzaileen esku joango da, egileak, hautatu filma, Zestoako hurrengo Topaketetara aurkeztu beharko duelarik. Egileak, aldi batetan Topaketaren esku utzi beharko du bere filma antolatzaileek bere kopia bat atera dezaten.

Egutegia: Lanak, 1977.eko ekainaren 30erako antolatzaileen eskutan egon beharko dute.

17 egunez, hautapen batzordeak lan guztiak irakurriko ditu. Uztailaren 16an, Zestoako Eliz Ondo Zineman, arratseko 8etan publikoki agertuko dira hartutako erabakiak. Agerpen hontara, gidoigileez gain Euskal Herriko filmagile guztiak gonbidatuak daude. Hautatugabeko zenbait gidoi ere irakurriko da bertan. Oharpenak: Inor, filmaketa, muntaketa eta sonORIZAPEN lane-tarako ekipo beharrean gerta baledi, antolatzaileak ikusten hasiak dira eskaini diezazkiokeen laguntzak.

Topaketa inguruan sor litezkeen zalantza eta dudamudetan, antolatzaileek erabateko erabakimena dute.

Topaketa honetan partaide izate hutsak, oinarri hauen onartzea dakarkio partaideari.

ETA BESTE

ez ote partidu geiegi

Nun demontretik sortu zaikigu
emen orrenbeste "ista"?
Nere aurrean jarria daukat
nik berebiziko lista,
ta gauza onek nere buruai
kezka batzuk sortzen dizka,
ez ote dagon partidu asko,
baiña oso buru pixka

Gure erriak nere ustetan
pauso txarra eman digu:
ez ote ziran emen naikoak
izango bi edo iru ?

Frankista oiek, gu ikusita
sortzen ainbeste partidu,
beti bezela disimulan
parrezka ari zaizkigu

Partidu asko sortzea emen
frankistarentzako obe,
era ortara beti izango
gera gu oien mirabe:
oso zaila da nere ustetan
guziok alkartu gabe
iritxitzea gu izatera
gure buruaren jabe

Fraga ta Morak sortu digute
Alianza popularra:
frankista eta bankero batzuk
da oiek duten indarra,
baiña lenengo politiko au
nola dan oso azkarra,
oien aurka guk borrokatzeko
daukagu batu bearra.

Berrogei urte luzean emen
guri agintzen egonak
gaur demokrata biurtu dira
ala dira beintzat sonak.
Lenago txarrak baldin baziran
orain ezin izan onak
ta gutxiago txaketa orla
aldatzen duten gizonak.

Itzegiten bai azkarrek dira
ta lanerakoan tongo,
lukainkan ordeztatu digute
guri amaika mondogo.
Gure erria esan bezela
zaindu baziguten ondo
orain ez giñan milloi askoren
zorrak eginda egongo.

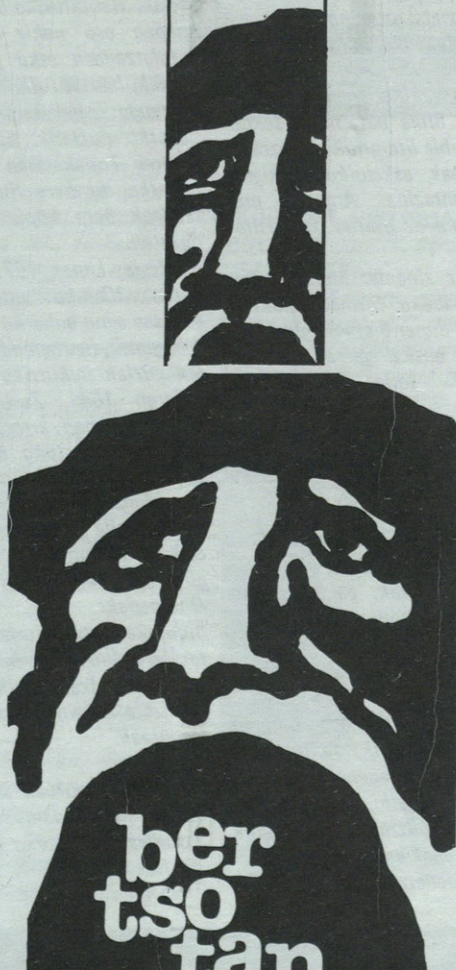
Alperrik dira agintariak
egiten dituzten itzak
ondorenean ez badituzte
esanak betetzen beintzat.
Zer gizon klase gauden gu emen
ederki daki Suizak:
ango bankuan bai-daude emen
bear ginduzen dibisak.

Badakizute auteskondeak
aurki guk nola ditugun:
joaten bagera, gure indarrak
danok bat egin ditzagun:
ordua data asi gaitezen
gauzak egiten sosegun
lurperatuta dagon erri au
pakean jaso dezagun.

Frankok zionez utzi ginduzen
guziok ondo lotuak,
kate oik aixa autsi ditezke
gu joan ezkerre batuak.
Utzi ditzagun sakabanatzen
gaituzten ume kontuak
ta egiazko demokratari
eman geroon botuak.

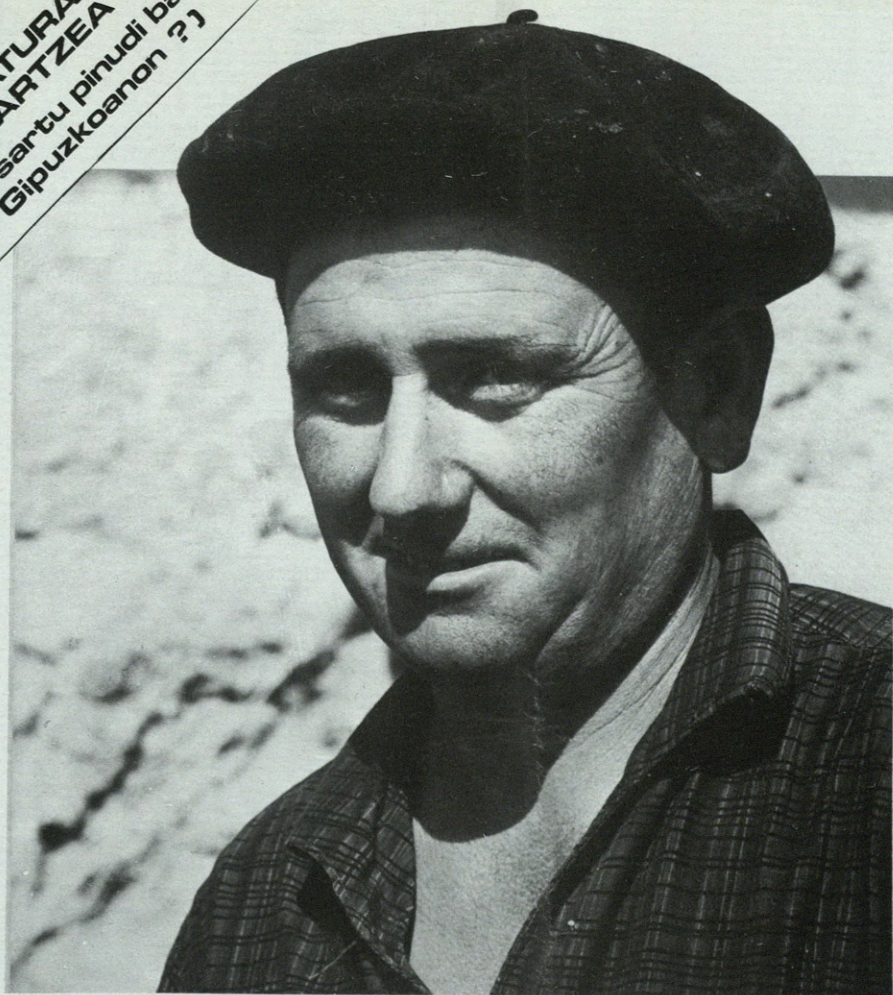
Antifrankistak bildu gaitzen
danok partidu batean,
gero aldana egingo degu
oiek emendik joatean.
Batasunaren premia dago
oraintxe gure artean,
bestela ez da askatasunik
beste berrogei urtean.

MATXAIN

**EPE MUGATURAKO
DIRU SARTZEA**
(edo nola sartu pinudi bat
Banko Gipuzkoanonean ?)

« presarik gabe aurrezteko »*

Etxean, txiki txikitatik gorde izan ditugu aurrezteak kartilan.

Aitarene ohitura bat zen.

Bainan orain denborak aldatu diranezkerok, badira aurrezteko beste erak ere, nun interes gehiago irabazten direnak.

Batez ere presarik ez baduzu.

Zera gertatu zitzaidan neri: Errekaldeko pinudia saldu nuenean, Gipuzkoanoren bidez ordaindu zidaten transferentzia.

Dirua prestatzen zuten bitartean, propagandako liburuxka batzuk gain-begiratu nituen, Banko Gipuzkoanonean nola egiten den aurrezteari buruz. Eskaintzen zituen modu desberdin guziren artean, bazen bat neri oso ongi zetorkidana.

Epe mugaturako diru sartzea zen.

Enplegatu batekin hitzegin nuen eta honela esan zidan: presarik gabe aurrezteko da; zuk diru mordoxka bat sartzten duzu hiru urte tarako eta urteko interes hau irabazten duzu % 8,25.

Oso interesgarria iruditzi zitzaidan, eta pinudiaren diruarekin aproba bat egitea erabaki nuen.

Kartilarekin baino ia iru aldiz gehiago irabazten dut.

Honi esaten zaio ondo aurrezteak, ah! eta presarik gabe.

Bentajaren bat izan behar zuen traktore garaia, atxurraren garaia.

Hitzezin dezagun aurrezteko era argi bati buruz •

— Zure diruarentzako irten biderik egokiena aurki dezazun, Banko Gipuzkoanok honako hau eskaintzen dizu:

- Epe mugaturik gabeko aurrezki libretak
- Gordekizun zertifikatuak
- Epe mugaturako diru sartzak
- "Club del ahorro"

Zure kasua sakonki aztertuko duten gure teknikuen kontseiluak, zeuk aukera dezakezun sistema konbinatzen multzo handienarekin batera, erabaki argi bat

hartzen lagunduko dizu zure aurrezkiek.

Eta ez ahaztu hemengoak garenik, eta bertako jendearen berezgarriak hobeto ezagutzeaz gainera, hemengoak izateak oraindik ere askoz gehiago behartzen gaituenik.

Zure diruak Banko Gipuzkoanonean gordeaz, gure Euskal Herri honen aurrerapide ekonomiko eta sozialean hartzen duzu parte.

Zure dirua etxean geratzen da. Arrazoi bat gehiago gutaz fiazteko.

Banco Guipuzcoano

Aurreratzeko era argi bat

Gipuzkoan, nor gu baño gertuago?

91 etxe zuretzat urbillago

Izan ere, Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa etxe au duzue Gipuzkoako Kutxetan leenengoa.

Orregatik, gipuzkoarren zerbitzurako beti gertu eta prest egotera beartuak gauzkazu. Auxe da gure egitekorik nagusiena, orretarako sortu zan, batipat, Caja de Ahorros

Provincial de Guipúzcoa 1896 urtean. Gipuzkoarren kutxa duzue Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa, Baduzu arrazolrik, beraz, gurekin elkaturik jarrai dezazun.

Utzi ezazu zure uste osoa Gipuzkoan leenengoa duzun Kutxa etxe ontan.

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL
DE GUIPUZCOA

